Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 334

Poznań, środa dnia 23 lipca 1930

Rok XXV

O samoobronę państw rolniczych

Rozwijający się od dłuższego czasu kryzys rolniczy, który objął znaczną część świata, spowodowany został całym szeregiem czynników, które analizowaliśmy już niejednokrotnie. Obecnie kryzys ten wszedł w stadjum silnego zaognienia, to też czynione są gorączkowe zabiegi, aby rolnictwo ratować od katastrofy. Nieskoordynowane posunięcia polityki gospodarczej poszczególnych państw komplikują jeszcze wydatniej położenie rolnictwa. Gdy do niedawna walki celne odbywały się przeważnie na płaszczyźnie interesów przemysłowych, dzisiaj obserwujemy, jak rozszerzają się i na teren rolniczy. Przodują pod tym względem Niemcy, które, jakkolwiek są krajem o przeważającym charakterze przemysłowym, weszły od kilku miesięcy na drogę coraz silniej zaakcentowanego protekcjonizmu agrarnego, przez co stały się nowem źródłem zaburzeń w świecie państw rolniczych.

Niemiecka polityka handlowa, która w dziedzinie celnej nigdy nie odznaczała się szczególnym liberalizmem, zmierza z jednej strony do ułatwienia przemysłowi niemieckiemu ekspansji eksportowej, z drugiej zaś do utrudnienia importu produktów pochodzenia rolniczego, pragnąc zapewnić własnej krajowej produkcji niepodzielne panowanie na rynkach wewnętrznych, a co więcej — drogą premij eksportowych — wyjście na rynki zagraniczne. To też Niemcy, realizujące z pewnem powodzeniem hasło samowystarczalności aprowizacyjnej, tem samem ubywają z rzędu państw importujących ziemiopłody i przyczyniają się do pogłębienia ogólnego kryzysu rolniczego. Niewątpliwie akcji rządu niemieckiego przyświecają obok celów gospodarczych również i tendencje polityczne — wzgląd na interesy „zagrożonego“ wschodu, liczenie się z wpływami junkierstwa wschodniołabskiego, wreszcie chęć rozmyślnego szkodzenia interesom polskim. Za to wszystko płaci konsument niemiecki wyższemi cenami, płaci i przemysł niemiecki, który przy wysokich kosztach nie może marzyć o obniżeniu kalkulacji drogą redukcji płac; wreszcie płaci i skarb Rzeszy w postaci dość wysokich premij eksportowych.

Mimo niewątpliwych strat, jakie ponosi gospodarstwo narodowe Niemiec w celu osiągnięcia względnej samowystarczalności aprowizacyjnej, nie należy oczekiwać zmiany polityki gospodarczej Rzeszy, ponieważ zbyt wiele interesów przedewszystkiem politycznych jest z nią związanych.

Polityka niemiecka jest w swej brutalności nieco naiwna, wyobrażając sobie, że nie wywoła żadnej reakcji wśród państw polityką tą w swych żywotnych interesach dotkniętych. Nie rozumie ona, że w ten sposób utrudnia normalizację stosunków handlowych z całym szeregiem krajów, które mogą stanowić cenne rynki zbytu dla niemieckiego przemysłu, o ile oczywiście Niemcy nie utrudniałyby importu artykułów rolniczych z tych państw.

Rozwiedliśmy się nieco obszerniej nad niepokojącą polityką agrarną Niemiec, która stanowi czynnik pogłębiający niewątpliwie ogólny kryzys rolniczy, by na tle tych uwag stwierdzić potrzebę zbiorowej akcji zagrożonych w podstawach swej egzystencji gospodarczej państw rolniczych. Taka akcja zbiorowa nie potrzebuje być zwrócona ostrzem przeciwko temu lub innemu państwu; jednakże sam fakt jej istnienia musi dodawać powagi wystąpieniom państw działających w obronie swych interesów, nakazuje liczyć się z możliwością wdrożenia takich kroków przeciwko szkodliwym zarządzeniom państw trzecich, których skuteczność byłaby zapewniona.

Z podanego onegdaj przez nas przemówienia dyr. departamentu w ministerjum rolnictwa, dr. Rosego, wynika, że porozumienie państw agrarnych, które w myśl inicjatywy polskiej miałoby objąć państwa bałtyckie, Małą Ententę, Węgry i Polskę, narazie zakreśla sobie nieco węższe cele. Porozumienie to nie jest zwrócone przeciwko komukolwiek, a ma za zadanie przedewszystkiem racjonalizację produkcji rolniczej i ułatwienia w obrocie wewnątrz bloku wymienionych państw agrarnych. Niemniej jednak wspólna platforma, na jakiej pracować przyjdzie wspomnianym krajom, znajdzie swój oddźwięk i na terenie szerszym stosunków z państwami trzeciemi, budząc większe poszanowanie dla uzasadnionych interesów gospodarczych krajów rolniczych.

Inicjatywa polska jest aktualna zwłaszcza ze względu na dyskusję paneuropejską. Niektóre bowiem czynniki, popierające pomysł federacji europejskiej, wyobrażają sobie, że ma ona ułatwić państwom przemysłowym zbyt w krajach rolniczych, które według tych planów miałyby służyć za teren ekspansji gospodarczej dla państw postawionych wyżej pod względem ekonomicznym. Jest rzeczą zupełnie zrozumiałą, że tendencje te wywołują reakcję samoobrony w krajach rolniczych. Samoobrony zresztą twórczej, bo zmierzającej do załagodzenia kryzysu i konsolidacji stosunków, co leży w intencji francuskich inicjatorów unji europejskiej.

Blok państw agrarnych, choć nie rozwiąże wszystkich trudności, w jakich rolnictwo się znalazło, winien doprowadzić do dobrych wyników, o ile względy polityczne innych czynników tych planów nie popsują.

Straszna katastrofa w Nadrenji

38 osób utonęło w nurtach Mozeli

Koblencja, 23. 7. (Tel. wł.) Święto radości w Koblencji zostało wczoraj późnym wieczorem przerwane straszną katastrofą przez zarwanie się mostu na Mozeli, przyczem — według ostatnich wiadomości — poniosło śmierć w nurtach rzeki 38 osób.

Po ukończeniu iluminacji na cześć prez. Hindenburga na fortecy Ehrenbreitscheid i Deutscher Eck, zamierzały tysiączne rzesze widzów z brzegu rzeki pod Neuendorf przedostać się po zbudowanym moście pontonowym do Koblentz-Luetzel. Most ten się załamał, a ludność, znajdująca się właśnie na moście, wpadła w nurty rzeki, przyczem mnóstwo osób zostało pokaleczonych i pozabijanych przez zawalające się belki mostu, część zaś wgnieciona w wodę przez ciężkie łodzie pontonowe.

Jedynie osoby, znajdujące się w pobliżu brzegu, zdołały się lub zdołano uratować. Mozela jest właśnie w miejscu katastrofy bardzo głęboka, głębokość wynosi około sześć metrów.

Podjęto natychmiast energiczną akcję ratowniczą. Do godz 3 z rana wydobyto z topieli 38 trupów. Przedstawiciele władz, a więc pruski min. ochrony pracy, burmistrz m. Koblencji, oraz prezydent policji zjawili się w miejscu katastrofy.

Katastrofa stała się tem groźniejszą, że w ciemności, tonący chwytali się jeden drugiego, pociągając za sobą w nurty rzeki. Na brzegach rozgrywały się sceny wprost nie do opisania.

Katastrofę przypisać należy temu, że lekki most nie był zbudowany do ruchu publicznego. Poszukiwania w rzece trwają nadal. Ciała zmarłych przewieziono do hali gimnastycznej koszar oddziałów łączności, aby tam dokonać ich rozpoznania. Koszty pogrzebu przejęło na siebie miasto.

Prezydent Hindenburg przerwał natychmiast dalszą swą podróż po uwolnionej Nadrenji.

Trewir, 23. 7. (Tel. wł.) Do władz miejskich w Trewirze (Trier) nadeszła wiadomość od prezydenta Rzeszy, że na skutek okropnego nieszczęścia w Koblencji nie jest w możności wzięcia udziału w uroczystościach trewirskich i akwizgrańskich. Prezydent weźmie jedynie dziś jeszcze udział w nabożeństwie żałobnem w Koblencji, poczem natychmiast powraca do Berlina. Podróż do Trewiru i Akwizgranu (Aachen) odkłada prezydent na czas późniejszy. W piśmie swem wyraża prezydent m. in. życzenie, aby obywatelstwo flagi i sztandary opuściło na masztach na znak żałoby do połowy. To samo życzenie wyrażono do władz, odnośnie do gmachów urzędowych.

Groźne trzęsienie ziemi we Włoszech

Walą się domy i pałace — Przeszło 150 osób zabitych — Kilkuset rannych

Rzym, 23. 7. (Tel. wł.). Południowe Włochy nawiedzone zostały dzisiejszej nocy krótko po godz. pierwszej trzęsieniem ziemi, które pociągnęło za sobą wielkie zniszczenia domów oraz liczny szereg ofiar w zabitych. W Neapolu na skutek falistego trzęsienia zawalił się częściowo pałac, przyczem dwie osoby zostały zabite a pięć odniosło rany. Dalej zawalił się dom pięciopiętrowy, przyczem zostało jedno dziecko zabite, a pięć osób rannych.

Trzesieniem ziemi zostały według dotychczasowych wiadomości nawiedzone następ. miasta: Potenza, Matera, Rionero, Melfi Barito i Atella. Według nadesłanych wiadomości zostało dotąd zabitych 10 osób w Barili, dwie w Atelli, 4 osoby w domach podmiejskich Atelli.

W Potenzy zostało zranionych trzy osoby, w okolicy Venozy 7 osób. W Filiano zawaliło się kilka domów oraz kościół. Również donoszą o zawalonych domach z miejscowości Ascoli, Satriano i Cancelarra. Trzęsienie ziemi odczuto dalej na Campobasso i Avellino. Ze strony rządu zorganizowano natychmiastową, wielką akcję ratowniczą.

Rzym, 23. 7. (Tel. wł.). Katastrofa trzęsienia ziemi, która nawiedziła dziś w nocy Włochy przedstawia się znacznie tragiczniej niż pierwotnie przypuszczano. Dotychczas stwierdzono przeszło 150 zabitych i kilkaset rannych.

Najciężej dotknięta została prowincja Potenza zwłaszcza miasto Melfi. Sto zabitych i kilkuset rannych padło ofiarą kataklizmu w tem mieście. Z Rapolla donoszą o 20 zabitych i 30 rannych, z Rionero 11 zabitych i 50 rannych, w prowincji Benevento 12 zabitych i 40 rannych, wreszcie z prowincji Foggia dotąd 3 zabitych i kilku rannych.

Losy unji europejskiej

Paryski, półoficjalny „Temps“ omawia we wstępnym artykule odpowiedzi państw europejskich na memorandum Brianda w sprawie unji europejskiej. Ton artykułu jest dość minorowy. „Temps“ stwierdza, że choć wszystkie państwa z zadowoleniem powitały pomysł francuskiego ministra spraw zagranicznych, to jednak każde z nich wysuwa inne objekcje i traktuje sprawę „w sposób dość ciasny“. Pismo francuskie wyraża nadzieję, że te różne zastrzeżenia da się usunąć, lecz stwierdza zarazem, że „istnieje kilka punktów, które będzie w każdym razie trudno uzgodnić, gdyż dotyczą sytuacji faktycznej, której zmiana nie leży w mocy nikogo“. Nie wiemy, czy to ma być aluzja do sprawy zmian terytorjalnych. Ale wobec dalszego zdania „Tempsa“, że wrześniowe narady w Genewie „będą mogły wyjaśnić z pewną ścisłością możliwości, które istnieją w tej dziedzinie w chwili obecnej“, musimy wyraźnie stwierdzić, że Polska nie będzie mogła się zgodzić na żadne dyskusje w tej sprawie, ani też na żaden kompromis. Sprawa dla nas jest jasna i wszelkie rozmowy w tej materji są w Genewie zbyteczne.

„Temps“ pisze dalej, że praca nad budową unji europejskiej obliczona jest na dłuższą metę, gdyż w tej dziedzinie nie można niczego improwizować. Pismo francuskie przypomina, że współpraca gospodarcza państw europejskich nie będzie mogła nastąpić bez udzielenia każdemu z nich gwarancyj bezpieczeństwa. „Temps“ wreszcie skarży się, że duch europejski nie przeniknął jeszcze wszystkich państw, że panuje pod tym względem w Europie duży „zamęt“, że wreszcie państwa podzieliły się na zwolenników utrzymania status quo i na propagatorów rewizyj granic.

Mimo to „Temps“ nie traci nadziei, choć zauważa, że trzeba będzie lat, aby stworzyć unję europejską.

Z konferencji Unji Międzyparlamentarnej

Londyn, 23. 7. (PAT) Na dzisiejszem posiedzeniu konferencji Unji międzyparlamentarnej podczas dyskusji w sprawie mniejszości zabrał głos m. in. członek Izby Gmin labourzysta Riley. Mówca krytykował działalność Ligi Narodów, która jego zdaniem, nie wypełniła dotychczas swoich uroczystych zobowiązań zapewnienia członkom mniejszości narodowych elementarnych praw obywatelskich. Riley opowiedział się na rzecz utworzenia komitetów pojednawczych, dodając przytem, że należałoby wywrzeć nacisk na Ligę Narodów w kierunku utworzenia takich komitetów.

Rozruchy rewolucyjne w Egipcie

Anglja ma znów poważne kłopoty. Ledwo nastąpiło pewne uspokojenie w Indjach (mające zresztą niewątpliwie charakter chwilowy) — a już wybuchły groźne rozruchy w Egipcie, wobec których Anglja, czy chce czy nie chce, nie może przybrać roli biernego widza. Źródłem tych rozruchów jest ostry konflikt, jaki powstał między królem Fuadem a nacjonalistyczną partją egipską, Wafd, skupiającą dziś znaczną większość ludności kraju. Król Fuad jest zwolennikiem polityki stopniowego i ostrożnego emancypowania się Egiptu z pod wpływów brytyjskich — natomiast „wafdyści" pragnęliby za jednym zamachem usunąć wszystkie ograniczenia, krępujące jeszcze pełną niepodległość kraju.

Kiedy kilka lat temu „wafdyści" wszczęli ostrą kampanję przeciwangielską, ówczesny konserwatywny rząd angielski wystąpił w zdecydowany sposób przeciw postulatom nacjonalistów egipskich. Wówczas król Fuad dopuścił się zamachu stanu, rozpędzając parlament i zawieszając konstytucję.

Prawie trzy lata trwały rządy absolutystyczne w Egipcie. Kiedy jednak do steru rządów w Anglji przyszła Labour Party, gabinet Mac Donalda wywarł na króla Fuada nacisk w kierunku przywrócenia rządów konstytucyjnych Przeprowadzone wybory dały partji Wafd ogromną większość w parlamencie egipskim, a szefem rządu został przywódca „wafdystów" — Nahas-pasza. Tu jednak zaczęły się trudności, które doprowadziły do niebywałego zaostrzenia sytuacji. Oto Nahas-pasza wyjechał do Londynu w celu wszczęcia rokowań z Wielką Brytanją co do ostatecznego uregulowania stosunków egipsko-angielskich. Rokowania te rozbiły się o sprawę Sudanu, w którym Anglicy chcieli nadal utrzymać kondominjum angielsko-egipskie.

Rozbicie się rokowań londyńskich zachwiało pozycją Nahas-paszy. Kiedy zaś Nahas-pasza odmówił żądaniu króla w sprawie przeprowadzenia w parlamencie ustawy, rozszerzającej kompetencje królewskie wobec parlamentu — gabinet nacjonalistyczny musiał się podać do dymisji. Na stanowisko premjera mianowany został przez króla Zydki-pasza, zacięty wróg Nahasa-paszy i całej partji nacjonalistycznej.

Rząd Zydki-paszy zamknął bezprawnie sesję parlamentarną i wszczął represje przeciw nacjonalistom, zabraniając im urządzać zgromadzenia agitacyjne. Rozkazu tego Nahas-pasza nie usłuchał, uważając, że stoi on w kolizji z obowiązującemi ustawami. Co więcej, Nahas-pasza podjął objazd kraju, agitując przeciw polityce króla Fuada i mianowanego przezeń premjera. Wszędzie tłumy ludności witały go w sposób entuzjastyczny. Kiedy Nahas-pasza przybył do Manzurah, doszło tam do krwawych zajść, wywołanych wystąpieniem żołnierzy przeciw manifestantom. W zajściach tych Nahas-pasza omal nie postradał życia.

W odpowiedzi na wypadki w Manzurah w całym kraju doszło do rozruchów protestacyjnych. Szczególnie ostry przebieg miały one w Aleksandrji, gdzie nastąpiły ciężkie wykroczenia ludności tubylczej przeciw cudzoziemcom. W rezultacie starć ulicznych w tem mieście 17 osób zostało zabitych, a 400 rannych.

Rozruchy na terenie całego kraju trwają dalej i przybierają charakter coraz bardziej rewolucyjny. Nahas-pasza, idąc śladami Ghandi'ego, wezwał ludność do niepłacenia podatków i sabotowania wszystkich zarządzeń władz. Celem jego akcji jest obalenie obecnych niekonstytucyjnych rządów i zapewnienie władzy „wafdystom".

Ostatnio deputacja partji „Wafd" udała się do króla, by mu przedłożyć w imieniu dwóch trzecich parlamentu prośbę o niezwłoczne zwołanie sesji parlamentu. Według konstytucji król ma obowiązek uczynić zadość tej prośbie — ale niewiadomo, czy to uczyni. Na wypadek odrzucenia petycji, „wafdyści" mają zamiar przypuścić szturm do gmachu parlamentu. W związku z tem gmach ten jest otoczony policją i wojskiem.

Stanowisko rządu Mac Donalda wobec wypadków w Egipcie jest dosyć osobliwe i wywołuje ostrą krytykę wśród opinji angielskiej. Rząd labourzystów zawiadomił mianowicie premjera egipskiego, że Anglja nie da się użyć za instrument w staraniach rządu egipskiego o wprowadzenie nowej ordynacji wyborczej, skierowanej przeciw „wafdystom". Nota angielska wywołała w sferach oficjalnych w Kairze wielkie oburzenie, gdyż szła na rękę żywiołom rewolucyjnym. Zydki-pasza wykorzystał okazję, by podkreślić, że zajmuje niemniej narodowe stanowisko, niż „wafdyści" — i wystosował do Londynu odpowiedź, w której oświadcza, że rządowi egipskiemu bynajmniej nie zależy na jakiejś pomocy angielskiej i że poruszenie tej kwestji jest niedopuszczalną interwencją w stosunki wewnętrzne Egiptu, jako państwa niepodległego. Wkońcu nota oświadcza, że rząd egipski sam jest w stanie utrzymać porządek i domaga się wycofania z wód egipskich dwóch wysłanych specjalnie brytyjskich okrętów wojennych.

Ton noty Żydki - paszy wywołał w Londynie prawdziwą konsternację. Opinja publiczna oburzona jest na rząd Mac Donalda, który swą polityką zraża tylko żywioły umiarkowańsze w Egipcie i idzie na rękę skrajnym nacjonalistom, na czem cierpią interesy angielskie. Zaznaczyć należy że nadomiar wszystkiego rząd Mac Donalda zawiadomił przywódcę „wafdystów", Nahasa - paszę, który nie jest obecnie żadnym czynnikiem oficjalnym, że i jego czyni odpowiedzialnym za bezpieczeństwo cudzoziemców w Egipcie. Krok ten oczywiście musiał wywołać fatalne wrażenie w Kairskich sferach rządowych.

Podczas ostatnich rozruchów oddziały wojskowe angielskie zachowywały się zupełnie biernie.

Gwałty niemieckie wobec mniejszości polskiej

Co pisze o tem p. Poirson w „Revue des deux Mondes"?

P. Poirson stwierdza dalej w swym artykule, że celem lepszej obrony swych interesów i dla rozwijania życia narodowego Polacy, mieszkający w Niemczech, stworzyli liczne stowarzyszenia polityczne, szkolne, religijne, gospodarcze, zawodowe, kulturalne i t. d. Stowarzyszenia te wykonują swą działalność we wszystkich dziedzinach i starają sę bronić praw mniejszości polskiej. Ich charakter narodowy i katolicki ściąga na nie nienawiść Niemców nacjonalistów i protestantów bojowych. System terroru, który organizacje odwetowe rozwijają względem mniejszości przy współudziale władz niemieckich, pozwolą zrozumieć trudności, które zwalczać muszą stowarzyszenia polskie, aby żyć — i niebezpieczeństwa, na które każdego dnia narażeni są ich kierownicy i członkowie.

Mniejszość narodowa polska w Niemczech bardzo czynnie współdziała w wydawnictwie miesięcznika „Kulturwehr" (dawniej Kulturwille), organu Związku Mniejszości Narodowych w Niemczech. Po polsku wychodzą w Niemczech cztery dzienniki i pewna ilość pism perjodycznych. Jasnem jest że publikacje te muszą się ograniczyć do podawania informacyj. Występując w obronie praw mniejszości, narażają się na surowe represje.

Prawo do życia — pisze dalej p. Poirson — jest niewątpliwie najświętszem z praw, które powinny przysługiwać Polakom w Niemczech. Niestety, tak nie jest i nie podobna wyliczyć wszystkich zamachów, których ofiarą są ci, którzy podają się za Polaków. W okresie wyborczym sytuacja jest absolutnie nie do zniesienia; panuje terror, systematycznie i umiejętnie zorganizowany, i — rzecz nie do uwierzenia — otwarcie popierany przez władze niemieckie. Wystarczy — pisze publicysta francuski — zacytować kilka faktów, wybranych z pomiędzy wielu, aby dać wyobrażenie o egzystencji, którą wiodą Polacy w Niemczech, a w szczególności na Górnym Śląsku niemieckim, gdzie przedstawiają poważną bardzo mniejszość.

W marcu 1928, podczas próby śpiewu chóralnego polskiego w Malinie, rzucono zzewnątrz bombę przez jedno z okien sali, a na jakiś czas przedtem pojawiły się pod adresem Polaków groźby, na wypadek nie zaniechania przez nich organizacji narodowych występów artystycznych. Inny fakt, niemniej znamienny, zaszedł w Kąpiu, gdzie Niemcy wpadli z nauczycielem Larischem do sali, w której odbywał się odczyt o Matce Boskiej z Lourdes, zorganizowany przez Związek Stowarzyszeń Młodzieży Polsko - Katolickiej, a żandarm, będący na służbie, którego przewodniczący zebrania usilnie prosił o przywrócenie spokoju, odmówił interwencji.

„Vossische Zeitung" podała, że podczas zebrania, zorganizowanego w Olesnie w marcu 1928 przez Macierz Szkolną Polską, wpadła do sali setka członków stowarzyszenia pangermańskiego „Selbstschutz" i poraniła ciężko pewną ilość obecnych pałkami i kastetami. Dziennik niemiecki zakończył swój artykuł, wyrażając żal, że odwetowcy niemieccy ułatwiają w ten sposób grę przeciwników. Prześladowaniami swemi Bismarck osiągnął tylko wzmożenie patrjotyzmu Polaków i podsycenie wysiłków heroicznych, które robili dla odzyskania straconej niepodległości. Napady, tak dziko zorganizowane, nie odniosą innego skutku jak tylko ten, że skłonią Polaków, żyjących w Niemczech, do tem wierniejszego zachowania swej indywidualności narodowej. Nie zdziera się, jak powiedział Victor Hugo, znamienia z narodu tak, jak znaku z chustki.

W telegramie, wysłanym do Sekretarjatu Ligi Narodów dnia 12 kwietnia 1928, sekcja śląska Związku Polaków w Niemczech przypomniała, że w dziesięciu dniach pięć zebrań natury kulturalnej lub religijnej, odbytych przez Polaków tak w miastach, jak i na wsi, zostało rozpędzonych przez bandy uzbrojone, zaopatrzone w środki wybuchowe, z pozostawieniem licznych rannych mężczyzn, kobiet i dzieci.

Smutno stwierdzić, że zamachy, których ofiarą są Polacy, pozostają zawsze bezkarnie. Prawda, że prezydent prowincji Opola wydał proklamację, w której oświadcza: „Jeżeli czynniki nieodpowiedzialne myślą, że swemi wystąpieniami gwałtownemi dokonują czynu patrjotycznego, pozostają one w pożałowaniu godnym błędzie; przeciwnie, szkodzą one całej ludności górnośląskiej i interesom państwa". Ale na tem sankcje się zakończyły. A gdy 2 kwietnia 1928 przy otwarciu sejmiku w Opolu poseł polski Pawlita potępił napady, wyrażając zaniepokojenie z powodu ich bezkarności, przedstawiciele wszystkich stronnictw niemieckich bronili zachowania się władz.

Niedawno tragiczne incydenty poruszyły znowu namiętności na Górnym Śląsku niemieckim 28 kwietnia 1929 r. zespół opery z Katowic przybył do teatru miejskiego w Opolu, celem wykonania przedstawienia opery polskiej p. t. „Halka". Prasa niemiecka, zapowiadając to przedstawienie, ogłosiła gwałtowne artykuły, wzywające Niemców do zamanifestowania swych uczuć względem Polaków; w wilję przedstawienia już popełniono kilka napadów przeciw przywódcom mniejszości polskiej. W chwili, w której miało się zacząć przedstawienie, pewna ilość Niemców - szowinistów zgromadziła się przed teatrem, miotając obelgi i groźby pod adresem widzów, którzy się zgromadzili. Kilku młodych ludzi dostało się podstępem do sali i podczas pierwszych dwóch aktów sztuki rzucili bomby z gazami śmierdzącemi. Policja nie rozproszyła manifestantów, którzy znajdowali się przed teatrem i których liczba urosła do dwóch tysięcy mniej więcej, a którzy po przedstawieniu łżyli publiczność wracającą do domów, plując jej w twarz i znęcając się nad nią. Na dworcu kolejowym, gdzie nie przewidziano żadnej służby bezpieczeństwa, artyści i artystki z Katowic zostali brutalnie zaatakowani i poważnie poranieni. Należy zaznaczyć, że wielu żołnierzy Reichswehry brało udział w tych aktach dzikości. Zajścia te wywarły potężne wrażenie w Polsce, — gdzie zorganizowano rozliczne manifestacje protestacyjne, imponujące godnością, z którą się odbyły. Pożałowania godną jest rzeczą, że i tym razem winni nie zostali ukarani. Dla osłabienia fatalnego wrażenia, wywołanego w całym świecie temi zajściami, władze niemieckie oświadczyły, że funkcjonarjusze, którzy ponoszą winę, zostaną surowo ukarani. Tymczasem dwóch członków policji w Opolu, których zachowanie się pod każdym względem było karygodne i których zresztą zawieszono w urzędowaniu, powołano z powrotem w Raciborzu na wyższe posady. Ta nieprzyzwoitość ze strony rządu pruskiego osądzona została, jak należy nawet przez niektórych Niemców.

Należy jeszcze podnieść fakt znamienny następujący: uwolnienie przez trybunał w Opolu doktora Knaaka, dyrektora „Oberschlesische Zeitung", który przed przedstawieniem „Halki" wzywał ludność niemiecką do użycia przeciwko Polakom „odpowiednich kroków". Mniejszość polska zaniepokojona została tym krokiem, który niejako aprobuje wybryki szowinistów i zapewnia bezkarność gwałtom, które mogą być przeciw niej popełniane.

Z przedstawienia tych tragicznych zajść, zbyt często ponawianych — stwierdza p. Poirson — należy zanotować, jak usilnie, podobnie jak przed r. 1914, Niemcy starają si terrorem wykorzenić uczucia narodowe z duszy Polaków, przeszkadzając im w braniu udziału w zebraniach patrjotycznych.

Dziwna konferencja prasowa w min. spraw zagranicznych

Prasa niezależna podaje ciekawe szczegóły o konferencji prasowej, zwołanej do ministerstwa spraw zagranicznych. Konferencja miała dotyczyć śledztwa w sprawie zamachu bombowego na poselstwo sowieckie. Przebieg konferencji miał być poufny.

Zebranie zagaił wiceminister spraw zagranicznych Wysocki, który natychmiast udzielił głosu przedstawicielowi ministerstwa sprawiedliwości p. prokuratorowi Michałowskiemu. Pan prokurator, apelując do „znanej lojalności" i patrjotyzmu prasy polskiej, wzywał ją, by zachowała jak najściślejszą tajemnicę w sprawach szczegółów śledztwa o zamachu bombowym na poselstwo sowieckie. Ministerstwo sprawiedliwości prosi o to, ale jednocześnie przez usta p. prok. Michałowskiego zagroziło artykułem 305 kodeksu karnego, który mówi o surowych karach na tych, którzyby owe tajemnice zdradzili.

Po tym wstępie wszyscy oczekiwali od p. prokuratora Michałowskiego, że wyjawi wyniki śledztwa. Tymczasem p. prokurator zamilkł i nic więcej nie powiedział. Również nic nie powiedział p. wiceminister Wysocki, który, by przerwać kłopotliwe milczenie, zapytał, czy nie zażąda kto wyjaśnień w sprawach aktualnych z polityki zagranicznej. Ale nikt nie był ciekaw wyjaśnień z tego zakresu. Wobec tego konferencję zamknięto.

Dziennikarze opuszczali gmach ministerstwa spraw zagranicznych jedni w nastroju wesołym, inni z niemakiem. Szczególnie groźby p. Michałowskiego wywarły ujemne wrażenie nawet na niektórych dziennikarzach, oddanych rządowi. Wszyscy się teraz zastanawiają, dlaczego zwołano tę dziwną konferencję i dlaczego miała ona tak dziwny przebieg.

Agitacja partyjna w wojsku

Warszawski „Robotnik" donosi, iż w wielu pułkach panowie oficerowie urządzają pogadanki na tematy polityczne. Na tych rzekomo „oświatowych pogadankach" wymyśla się na modłę „sanacyjną" na Sejm, „agentury obce", partyjnictwo, sejmokrację itd. Wszystko to w stylu „Nowej Kadrowej", redagowanej w lokalu Głównej Komendy Policji Państwowej w Warszawie.

O piśmie tem, nawołującem jawnie do nowego zamachu stanu, podaje nowe informacje „Polonia" dowodząc, że jednym z jego redaktorów jest p. Waryński, urzędnik ministerstwa oświaty, który zarazem jest jednym z wybitnych działaczy tajnej organizacji „sanacyjnej" Związku Orła Białego. „Nowa Kadrowa" upatrzyła sobie za czytelników wojsko, a szczególnie Korpus Ochrony Pogranicza, zasypując oficerów i podoficerów swem pismem.

Nawoływanie wśród wojska do zamachu stanu i wogóle uprawianie w szeregach armji agitacji partyjnej jest robotą rozkładową, mogącą doprowadzić do nieobliczalnych konsekwencyj. Armja nie może być folwarkiem „sanacji" czy jakiejkolwiek innej partji, jest ona własnością całego narodu. „Sanacja" uprawiając agitację partyjną gotowa wogóle doprowadzić do politycznego rozbicia armji, co byłoby nieszczęściem dla całego państwa.

Z drugiej strony należy się zapytać kiedy minister sprawiedliwości Car zainteresuje się agitacją „Nowej Kadrowej", która, nawołując do zmiany ustroju siłą i gwałtem, wchodzi w wyraźną kolizję z prawem karnem.

B. prezydent Litwy o stosunkach polsko-litewskich

Sensacyjny wywiad na łamach prasy kowieńskiej

Warszawa, 23. 7. (Tel. wł.). Były prezydent rzeczypospolitej litewskiej Grynius, piastujący obecnie godność prezesa partji „tautininków" (nacjonalistów), udzielił prasie kowieńskiej sensacyjnego wywiadu na temat stosunku Litwy do Polski.

Gdy reforma rolna — oświadczył p. Grinius — została już prawie całkowicie przeprowadzona, gdy język litewski zdobył należne sobie stanowisko, gdy w Kownie i innych miastach litewskich zamarł duch polski(?), to z państwowego punktu widzenia niema już żadnej podstawy do pozostawienia absolutnej izolacji wobec Polski. Nasza zasada, że z Polakami nie chcemy mówić i że niema mowy o żadnem porozumieniu, póki nie otrzymamy Wilna — nie była w całości utrzymana przez żaden rząd i żadną partję. Podczas rokowań z Polską, prowadzonych za pośrednictwem Ligi Narodów, to nasze stanowisko zostało poważnie osłabione. Zdaje mi się, że walka o Wilno powinna być przeniesiona na tereny Wileńszczyzny, a korzystne rozstrzygnięcie sprawy Wilna możemy uzyskać na drodze długiej kulturalnej, ekonomicznej i dyplomatycznej pracy. (w)

Ryga, 27. 7. (PAT) Pismo klerykalne „Maros Westnesis" zamieściło artykuł w którym omawia stosunki polsko - litewskie, przyczem podkreśla, że Litwini z punktu widzenia historycznego nie mają racji, uważając Wilno za stolicę Litwy. Kowno — pisze gazeta — jest znacznie starszem miastem litewskiem a siedzibą w. ks. Witolda były zawsze Troki. Dziś liczba Litwinów w Wilnie jest znikoma.

O wspólny front państw rolniczych

Zdanie b. ministra Czechosłowacji o polskiej inicjatywie

Wiedeń, 23. 7. (PAT) Omawiając kwestję bloku agrarnego, „Neue Freie Presse" w korespondencji z Pragi przytacza zdanie b. ministra dr. Hodży, który uważa konstelację demokratyczno - agrarną ze współudziałem Polski i Węgier za wielką przeciwwagę wobec zachodnio - europejskich państw przemysłowych. W sprawie propozycji polskiej oraz wrażenia, jakie wywarła ona w miarodajnych kołach Czechosłowacji, zaznacza korespondent, że plan polski jest daleko idący, ponieważ obejmuje nietylko Polskę i Małą Ententę, lecz także i państwa bałtyckie. Należy obecnie przeczekać, jak rząd rumuński zareaguje na tę propozycję, w każdym jednak razie przystąpi Czechosłowacja z mieszanem uczuciem do tego bloku, będąc w połowie państwem agrarnem, w połowie przemysłowem, co powoduje wikłanie się sytuacji. Praga powitałaby powstanie bloku agrarnego więcej z powodów politycznych, aniżeli gospodarczych. Czechosłowacja odrzuca zresztą wszelką konstelację, któraby mogła zbliżyć ją do Niemiec, tembardziej, że Polska nie wykazuje skłonności do takiego zbliżenia. — Wszystkie te zastrzeżenia odegrają niemałą rolę w kombinacjach obecnych.

Plany emigracji rosyjskiej

Moskwa, 23. 7. (PAT) Prasa sowiecka podaje, że w rejonie stacji Hingan na mandżurskiej kolei żelaznej grasuje konny oddział białogwardzistów w sile około 700 ludzi, który sieje podobno w całej okolicy panikę.

Wiedeń, 23. 7. (PAT) Dzienniki tutejsze podają: Pismo „Wreme" w Białogrodzie omawiając podróż b. radcy ambasady sowieckiej w Paryżu Biesiedowskiego do Pragi, donosi, że pragnie on zorganizować całą emigrację rosyjską do systematycznej walki przeciw Stalinowi. Plan Biesiedowskiego zmierza do ogłoszenia bojkotu światowego Rosji sowieckiej, oraz do utrącenia Stalina, któreby tworzyło platformę do dalszych posunięć antysowieckich. Celem urzeczywistnienia tego zamiaru udaje się Biesiedowski najpierw do Berlina, poczem do Pragi, a w końcu do Białogrodu. We wszystkich tych miastach nawiąże on kontakt z przywódcami emigracji rosyjskiej.

Od redakcji: Nie potrzebujemy zaznaczyć, że wobec planów emigracji rosyjskiej musimy czuwać, by nie zamąciły one pokojowych stosunków między Polską a Rosją.

Międzynarodowy raid awionetek

Paryż, 23. 7. (PAT) Zawody międzynarodowego raidu powietrznego rozwijają się według programu. Pierwszy etap szedł przez Berlin do Calais, druki przez Landyn do Orly, trzeci z Orly do Madrytu. Ostatni ten etap, obejmujący 1128 klm. wygrany został przez lotnika angielskiego Buttlera. Drugi przybył do Madrytu lotnik francuski Finat. Z polskich zawodników pierwszy jest Bajan, który odleciał z Orly wczoraj o 10,44 i przybył o 11,52 do Poitiers, gdzie musiał zatrzymać się celem naprawienia podpory swej awionetki, która złamała się przy lądowaniu. Za nim przybył Żwirko, którego odlot z Heston w drodze powrotnej do Francji sygnalizowany był o 1.10 po poł. Do wieczora wiadomości o przybyciu jego do St. Inglevert jeszcze nie było.

Dymisja Rykowa

Warszawa, 23. 7. (Tel. wł.). Z Rygi dochodzą wiadomości o dymisji Rykowa ze stanowiska prezesa rady komisarzy ludowych. Rykow ma być przeniesiony na stanowisko ambasadora w Berlinie. Kto będzie następcą nie zadysponowano. (w)

P. C. K. buduje „Dom Marynarza" w Gdyni

Gdynia, 23. 7. (Tel. wł.). Polski Czerwony Krzyż, w myśl uchwał Ligi Czerwonych Krzyży, przejmuje obecnie od specjalnego komitetu, utworzonego przez ministerstwo przemysłu i handlu, budowę „Domu Marynarza" w Gdyni. Budowa „Domu" została już rozpoczętą, w dalszym ciągu zaś prowadzić ją będzie własnym kosztem P. C. K., który go później urządzi własnym kosztem. „Dom Marynarza" w Gdyni będzie to wspaniały trzypiętrowy budynek, urządzony według najnowszych wymagań, wzorem podobnych instytucyj zagranicznych. Przeznaczony on będzie dla wszystkich przybywających do portu marynarzy, zarówno oficerów jak i szeregowych, bez różnicy narodowości i przynależności państwowej. Marynarze znajdą w nim pożywienie, nocleg, godziwą rozrywkę itd.

Rozwój pasażerski w Gdyni

Warszawa, 23. 7. (PAT). Dzienniki podają, że według prowizorycznego zestawienia w ciągu pierwszego półrocza br., przejechało przez port gdyński przeszło 10 000 podróżnych, co wskazuje na ciągły rozwój ruchu pasażerskiego na polskiem wybrzeżu morskiem.

Dziennikarz turecki w Polsce

Warszawa, 23. 7. (PAT) Wczoraj przybył do Warszawy p. Rechid Safvet - Bey, poseł do parlamentu angorskiego, prezes Touring - Cloubu Turcji oraz naczelny redaktor największego miesięcznika, wychodzącego w Konstantynopolu „L'Economiste d' Orient". P. Rechid Safvet - Bey po kilkudniowym pobycie w Warszawie uda się do Poznania na M. W. K. T.

Liczba Polaków w Chicago

Chicago, 23. 7. (PAT) Według świeżo ogłoszonych przez Associateg Press obliczeń ludności tutejszej, Polacy liczbowo stoją na czele wszystkich obcych narodowości. Jest obecnie w Chicago Polaków urodzonych w Polsce 400 tysięcy. Drugie miejsce zajmują Niemcy, których liczba sięga 350 tysięcy, Irlandczyków jest 175 tysięcy, Włochów i Czechów po 150 tysięcy, Murzynów 200 tysięcy, Chińczyków 2,356, a Japończyków 300.

Zlot Sokolstwa polskiego w Ameryce

Toledo, 23. 7. (PAT) Odbył się tu walny Zlot Sokolstwa Polskiego, przy udziale stu kilkudziesięciu delegatów z różnych osad polskich. Projekt przeniesienia głównej siedziby Sokolstwa do Detroit nie doszedł do skutku i pozostała ona nadal w Pittsburgu. Prezesem wybrany został ponownie dr. Starzyński. Następny zlot odbędzie się w Chicago w r. 1933.

Strajk robotników metalowych w Lille

Lille, 23 7. (PAT). Część robotników metalowców, zjednoczonych w organizacjach, należących do Międzynarodowej Federacji Pracy, przystąpiło do strajku. Dziś rano w mieście było około 6 500 strajkujących robotników.

Katastrofa na poczcie w Zagrzebiu

Wiedeń, 23. 7. (PAT) W Zagrzebiu zawaliła się wczoraj wieczór kopuła szklana na budynku gównej poczty, przyczem urzędniczka pocztowa i 3 osoby z publiczności odniosły ciężkie rany. Katastrofę spowodował zajęty naprawą dachu ślusarz, który poślizgnąwszy się upadł na kopułę.

Przed dziesięciu laty

23 lipca.

Front północno - wschodni. Od świtu dnia dzisiejszego, siedem dywizyj piechoty i dwie dywizje kawalerji sowieckiej w pierwszej linji zaatakowały — po silnem przygotowaniu licznej artylerji, linję Niemna, bronioną przez 1-ą naszą armję, której dowództwo w dniu dzisiejszym objął generał Romer.

Już w godzinach rannych nieprzyjaciel sforsował rzekę w centrum armji, w pobliżu ujścia Swisłoczy do Niemna, na odcinku 11 dywizji, a równocześnie kawalerją zagroził obejściem naszego lewego skrzydła, posuwając się na zachód od Grodna, w kierunku na Nowy Dwór. W następstwie tego, wysunięta pod Grodno grupa pułkownika Łuczyńskiego (18 brygada) znalazła się w szczególnie trudnem położeniu.

W ciągu dnia, wśród ciężkich walk, oddziały nasze opuściły linję Niemna, z wyjątkiem 1-ej dywizji litewsko-białoruskiej dowodzonej przez generała Rządkowskiego, która utrzymała w całości swój odcinek w rejonie Mostów, mimo, że oba jej skrzydła — lewe wskutek cofnięcia się 17-ej dywizji, prawe w następstwie opuszczenia linji Szczary przez oddziały 4-ej armji — zostały zupełnie odsłonięte.

Front południowo-wschodni. Nad Zbruczem zacięte walki nie przynoszą zmiany położenia. Na południe od Beresteczka kolumna jazdy nieprzyjacielskiej w sile około 1000 szabel, przeprawiła się przez Styr. — Nasze brygady jazdy III i IV oraz oddziały 3-ej dywizji Legjonów przeszły do kontrakcji.

W 3-ej armji akcja 1-ej dywizji Legjonów w rejonie Rożyszcza rozbija 131 brygadę sowiecką, przyczem wzięto całą baterję nieprzyjacielską z zaprzęgiem, 20 karabinów maszynowych i tabory.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNĄ

Poznań, 23. 7. 1930 r.

Dzisiejsze zebranie giełdowe miało przebieg spokojny.

Z pap. procent. płacono za 5 proc. poż. konwers. 55,25 proc. i za 4 proc. poż. inwestycyjną 108.— Silnie poszukiwano 8% obligacje m. Poznania po 92,50 proc. przy słabej podaży. Z pap. lokacyjnych P. Z. K. płacono za 8 proc. listy dolarowe 98,50% i za 6 proc. listy żytnie 22,80, 4 proc. listy zast. konwert. handlowano po 43,25 proc. w tranzakcjach. Materjał naogół dostateczny, również i w akcjach, w których handlowano Bank Polski po 167.—166.— w tranzakcjach oraz Cegielskim po 48.— i Piechcinem po 63.— w płaceniu.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 55,25 P.
8% oblig. m. Poznania z 1926 r. 92,50 P.
8% dolar. listy Pozn. Ziem. Kred. 98,50 P.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 43,25 +

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 22,80 P.
4% Premj. Pożyczka Inwestyc. 108.— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję).

Bank Polski I em. 167—166 +

Akcje przemysłowe:

(Kurs w zł za 1 akcję)

Cegielski H. I em. zł. 48.— P.
Piechcin, Fabr. Wapna i Cementu 63.— P.

Tendencja bez zmiany.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.89 zł. w Gdańsku na Warszawę 8.885 zł.

Kurs marki niem. 1 guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212,53 do 212.83 zł, gotówką 212.13 zł; za 100 guld. gd. w dewizach 173,04 do 173,30 zł, gotówką 172,.70 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 23. 7. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 696 gr. (118.5 f. w. h.); b) pszenicy 753 gr. (128.0 f. w. h.); c) jęczmienia 673 gr (114.1 f. w. h.); d) owsa 480,5 gr. (80.1 f. w. h.).

„Ceny transakcyjne"

Żyto 180 tonn parytet Poznań	19,80— 20,10
Usposobienie spokojne.	

„Ceny orjentacyjne"
parytet Poznań

Pszenica nowa zdrowa, sucha zdatna do przemiału	38,00— 41,00
Usposobienie niejednolite.	
Jęczmień przemiałowy	19,50— 22,00
Usposobienie stałe.	
Owies	22,00— 23,00
Usposobienie stałe.	
Mąka żytnia wł. work. 65%	35,00
Usposobienie stałe.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	73,50— 77,50
Usposobienie stałe.	
Otręby żytnie	13,50— 14,50
Otręby pszenne	16,00— 17,00
Rzepak	43,00— 45,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Mocna tendencja rynków zagranicznych wpływa na podtrzymanie cen krajowych. Notowanie mąki pszennej rozumie się za towar, pochodzący ze starej pszenicy.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 23. 7. 1930 r.

Waluty	Gotówka
Dolary St. Zjedn.	tr.: 8,89½, sp.: 8,91½, kup.: 8,87½.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Gdańsk	173,41	173,84	173,98
Holandja	358,67	359,57	357,77
Londyn	43,36¾	43,47½	43,26
Nowy Jork czeki	8,90	8,92	8,88
Nowy Jork kabel	8,912	8,932	8,892
Paryż	35,07	35,16	34,98
Praga	26,42¼	26,48½	26,36
Szwajcarja	173,23	173,66	172,80
Sztokholm	239,71	240,31	239,11
Wiedeń	125,93	126,24	125,62
Włochy	46,69	46,81	46,57
Berlin	212,88		

Tendencja przeważnie słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poż. inwest.	111,00
5% poż. konw.	55,75
10% poż. kol.	103,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	0,00—164,00
Lilpop	0,00— 25,00
Ostrowieckie Zakłady	58,00— 60,00
Starachowice	0,00— 15,00
Haberbusch	0,00—110,00

Tendencja niejednolita.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg reszta za 100 kg.

Berlin, 23. 7. 1930 r.

Pszenica march. nienotow.	0,00— 0,00
Tendencja słabsza.	
Żyto march. od stacji załad. 72 kg.	162,00—177,00
Tendencja słaba.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	174,00—196,00
Tendencja spokojna.	
Owies march. od stacji załad	174,00—182,00
Tendencja słaba.	
Mąka pszenna	32,00—39,75
Tendencja słabsza.	
Mąka żytnia	23,25—25,90
Tendencja słaba.	
Ospa pszenna	10,25—10,75
Tendencja słabsza.	
Osna żytnia	10,25—10,75
Tendencja słabsza.	
Groch Victoria	27,00—32,00
Groch dr jadalny	24,00—27,50
Groch pastewny	17,00—20,00
Peluszka	22,00—25,00
Bób polny	17,00—18,50
Wyka lat.	20,00—23,50
Łubin niebieski	20,00—22,00
Łubin żółty	26,00—28,00
Makuch rzepakowy	10,60—11,60
Makuch lniany	16,20—16,60
Wytłoki suche krajowe	8,70— 9,50
Śrót Soya	14,20—15,20
Płatki ziemniaczane	16,40—17,00
Ogólna tendencja słaba.	

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 23. 7. 1930 r.

Wypłaty na Warszawę	46,825—47,025
Noty wielkie	46,70 —47,10

Walka z kryzysem węglowym w Anglji

Londyn, 23. 7. (PAT) Izba Gmin po przyjęciu poprawki Izby Lordów do projektu ustawy węglowej, która to poprawka przewiduje podwójny tydzień pracy o ogólnej liczbie 90 godzin pracy zamiast 7 i pół godzinnego dnia pracy przyjęła jednogłośnie poprawkę rządową do poprawki Izby Lordów, na podstawie której rozdział godzin pracy w pszczególnych okręgach węglowych powinien być aprobowany przez zrzeszenia właścicieli kopalń i narodową federację górników. Następnie projekt ustawy został ponownie odesłany do Izby Lordów.

STOCK BRANDY MEDICINAL

WYPALANY Z NAJSZLACHETNIEJSZYCH WIN

Przewyższa w smaku i dobroci najprzedniejsze francuskie koniaki.

Pw 3654-30.36

Bądźmy gotowi do odparcia śmiertelnego niebezpieczeństwa

O obronę powietrzną i przeciwgazową

Niedawno odbył się w Sztutgarcie zjazd niemieckiego Towarzystwa Obrony Powietrznej. W pierwszym dniu obrad wygłosili referaty: dr. Gassert „O rozwoju obrony powietrznej", poseł Gross „O międzynarodowych konferencjach — w sprawie zakazu aerochemicznej wojny" i poseł Laibl — „Nowe bronie a bezpieczeństwo Niemiec".

Uchwalono rezolucję, w której czytamy m. in.: „Śmiertelnem niebezpieczeństwem dla danego narodu jest popaść w uśpienie przez zaufanie do umów międzynarodowych (sic!) i przebudzić się bezbronnym wobec nowej broni".

W drugim dniu obrad przemawiali dr. Berthold na temat: „Nowe poglądy na stare zagadnienia o osiedlach ludzkich" i dr. Hasse — „Gazy bojowe i ich zwalczanie".

„Stuttgarter Neues Tageblatt" charakteryzuje prace zjazdu w następujący sposób: „Dążenia towarzystw, mające na celu obronę niemieckiego narodu w przyszłych wojnach, powinny znaleźć uznanie całego społeczeństwa".

Nad jednem zdaniem rezolucji zjazdu warto, aby się społeczeństwo polskie zastanawiało chociażby w dobrze zrozumianym własnym interesie. Mam tu na myśli właśnie słowa: „Śmiertelnem niebezpieczeństwem dla danego narodu jest popaść w uśpienie przez zaufanie do umów międzynarodowych, i przebudzić się bezbronnym wobec nowej broni".

Jak kruchemi są wszelkie traktaty, nikt chyba lepiej od nas Polaków nie przekonał się od setek lat na własnej skórze — i nic dziwnego, że olbrzymia większość naszego narodu patrzy z pobłażaniem na wszelkiego rodzaju uroczyste zjazdy eleganckich panów w malowniczych miejscowościach Szwajcarji. Ze zjazdów tych dotychczas, oprócz czczej gadaniny, nikt, za wyjątkiem Niemców, korzyści nie miał. Dla naszego narodu groźnym jest brak stałego, żywotnego zainteresowania się zagadnieniem przyszłej wojny i brak chęci wszechstronnego, dokładnego poznania środków obrony — a przedewszystkiem zastraszający brak chęci do organizacji i bezwzględnego zrozumienia, że zapewnić obronę krajowi tylko i wyłącznie my sami jesteśmy w stanie — my, to znaczy całe społeczeństwo.

W Lidze Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, jedynej do tego celu przeznaczonej ogólno - społecznej organizacji, ciągle jeszcze nas tak mało — podczas, kiedy np. podobne stowarzyszenia w Rosji Sowieckiej („Osoawiachim") liczy obecnie 5 miljonów 100 tysięcy członków, z czego 20% kobiet.

Potrzeba Polsce lotnisk, lądowisk, szkół lotniczych, potrzeba zdrowego, racjonalnie i potężnie rozbudowanego sportu lotniczego, potrzeba sieci posterunków obserwacyjno-meldunkowych, wyszkolenia i sprzętu przeciwgazowego. Wszystko to mogłoby w szybkiem tempie powstawać, gdyby szeregi L. O. P. P. dziesięciokrotnie się zwiększyły, a wtedy z tych półzłotówek co miesiąc powstawałyby sumy wielkie, które mogłyby wprost cudów dokonywać i przygotowanie ogólnej obrony na rzeczowe pchnąć tory!

Dla nas Polaków, ostatni już dzisiaj czas, już dzisiaj się obudzić z uśpienia w tej dziedzinie. Czas ostatni, aby nietylko urzędnicy, wojsko, robotnicy i dzieci szkolne były członkami L. O. P. P., ale wszyscy, wszyscy bez wyjątku, bez względu na poglądy i przekonania, wszyscy, którzy myślą i czują po polsku, którzy uważają się za obywateli tej ziemi.

W zmodernizowanym zupełnie obecnie sposobie prowadzenia wojny przyszłości żadne improwizacje, jakie do niedawna jeszcze były możliwemi, są dzisiaj nie do pomyślenia. W dzisiejszych systemach obrony biorą niezastąpiony niczem udział przemysł, handel i gospodarstwo narodowe w wszystkich ich gałęziach i przejawach, dlatego też praca dzisiejsza w wszystkich dziedzinach musi być zawsze prowadzona z myślą o jutrze! Sądząc z gromadzących się chmur, jutro musimy być na wszystko przygotowani, bo tu chodzi o naszą egzystencję państwową, wprost o życie miljonów obywateli bez różnicy wieku i płci.

Wojna jutra została już dziś doprowadzona do absurdu; będzie ona jednym masowym mordem przygotowanych nad nieprzygotowanymi. Profesor Langerin, znany uczony fizyk francuski, posuwa się jeszcze dalej w określeniu przyszłej masakry, bowiem nazywa ją krótko: samobójstwem ludzkości. Jako naród, stanowiący cząstkę ludzkości, nie przykładajmy dzisiejszą obojętnością i niechęcią do spojrzenia w przyszłość po męsku, ręki do samobójstwa Polski.

A. K.

Nafta w Tucholi

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Tuchola, 21 lipca.

Do nafty, która ukazała się w Tucholi u piekarza Kallasa, zaczęli się ludzie odnosić z większem zaufaniem od chwili, kiedy sprawą zajął się miejscowy starosta p. Woronowicz i odnośne próbki wraz z raportem przesłał władzom wojewódzkim w Toruniu. Nafta na Pomorzu nie pokazała się jeszcze nigdy w większej ilości, wogóle zaś ukazanie się nafty nie dowodzi jeszcze, że opłaca się wiercenie i eksploatacja. W całym świecie jest nadprodukcja ropy. W Polsce, gdzie wzrosło nadzwyczaj zużycie benzyny, smarów, parafiny i t. d., ropy jest za mało i dlatego myśli się o imporcie tego surowca z Ameryki lub Rosji. Gdyby nafta, wykryta w Tucholi, dowodziła o istnieniu bogatszych złóż, wówczas korzyści nietylko dla Pomorza, ale i dla całej Polski, byłyby bardzo wielkie.

Co do wykrycia nafty w Tucholi, to przedewszystkiem sprostować trzeba dwie nieścisłe wiadomości, które dostały się do prasy i krążą już uparcie po wszystkich gazetach. Po pierwsze nafta u p. Kallasa nie tryska na powierzchnię, a po drugie natrafiono na nią nie przy wierceniu nowej studni w ogrodzie, lecz przy pompowaniu wody ze starej studni, znajdującej się w podwórzu, posesji przy ulicy Seminaryjnej. Ilości nafty, dotychczas wypompowane, oblicza p. Kallas na 300—400 litrów. Dużo nafty rozlano nieopatrznie na kamienie, któremi wybrukowane jest podwórko. Nafta pali się w lampach bardzo dobrze i sądząc po zapachu, musi zawierać dużo benzyny.

Pan Nepumucyn Kallas jest Polakiem i mieszka w Tucholi, skąd jest rodem, od przeszło 20 lat. Oprócz piekarni posiada skład kolonjalny i małą restaurację. Piętrowy dom z ogrodem jest jego własnością. Pompa, z której wydobywa się teraz ropa, dawała w roku zeszłym wodę tak silnie zanieczyszczoną naftą, że wody tej nie można było używać do picia i gotowania. Kallas zmuszony był wywiercić nową studnię w ogrodzie, skąd czerpie wodę zupełnie dobrą. Wodę z podwórza, bardzo miękką i tłustą, używano do prania. Ropa w pompie ukazała się w środę, dnia 9 bm. Naftę poznano po zapachu i po tem, iż paliła się w lampie.

Próbki ropy do analizy wzięli miejscowy starosta i przedstawiciel firmy Standard-Nobel. Był też u p. Kallasa jakiś nafciarz z Małopolski.

Właściciel nafty w Tucholi cieszy się oczywiście z dokonanego odkrycia, ale zdaje sobie sprawę, że nie jest jeszcze miljonerem. Poinformowano go już, że ukazanie się ropy nie dowodzi jeszcze o istnieniu takich złóż, które opłaciłyby bardzo kosztowne wiercenia próbne. Poszukiwania za naftą są prawdziwą grą na loterji.

W każdym bądź razie ukazanie się nafty w Tucholi jest znamiennym wypadkiem. Czas pokaże, czy Tuchola posiada złoża naftowe, czy też znalezienie nafty w studni p. Kallasa jest figlem, spłatanym spokojnym ludziom przez nieodgadniętą i nieobliczalną naturę.

Fob.

Pod znakiem zastoju

Krakowski „Głos Narodu" zamieszcza następujące słuszne uwagi:

„Śmialibyśmy się chętnie z groteski „sanacyjnej", gdyby nie to, że sceną, na której to wesołe „qui pro quo" się rozgrywa, jest Polska. Patrząc na Niemcy, gdzie właśnie teraz toczy się niesłychanie poważna gra o sprawy zasadnicze, jakże żałujemy, że Hindenburg nie obdarzył tego państwa obozem pp. Sławka, Świtalskiego, Cara itp. Jakże cieszylibyśmy się z wybuchów śmiechu, którym witanoby w Europie „uzusy" i „precedensy" „sanacyjnego" ministra sprawiedliwości, lub elaboraty publicystyczne ministra wojny w Berlinie. Niestety, to, co ministrowie niemieccy robią i piszą, nie upoważnia nikogo do żartów, a już praca milczącego ministra Reichswehry budzić musi wszędzie, a zwłaszcza u nas, bezwarunkowy respekt. Jaka szkoda, że „sanacja" nie jest towarem na eksport, tak chętnie wysłalibyśmy do Berlina gratis i franco całe pociągi „sanatorów", by dezorganizowali życie polityczne Niemiec, podkopywali praworządność, dokonywali nocnych napadów, gubili generałów zostających w śledztwie, by wydawali po pół miljarda marek rocznie bez uchwały Reichstagu... Wtedy, dopiero wtedy, po czterech latach rządów „sanacji" niemieckiej bylibyśmy spokojni o nasze granice, o Pomorze i Górny Śląsk. Niestety, pogarda, jaką mają Niemcy dla wszelkiej głupoty i szalbierstwa politycznego, chroni ich dostatecznie przed importem, nawet przemytniczym, polskiego, pomajowego produktu... Dlatego Niemcy są groźne.

„Obecny moment w pomajowym okresie charakteryzuje zupełną niemal bezczynność. Zapewne, wojewodowie załatwiają kawałki i przyjmują strony, a ministrowie, pomni, jak opłakane wrażenie wywarł wyjazd p. Świtalskiego na wybrzeże gaskońskie do Haicabji, nie wydalają się narazie z kraju, ale o pracy, prawdziwie twórczej pracy rządu nic nie słyszymy. Bo ani podróże ruchliwego i zawsze pełnego dobrej myśli min. Kwiatkowskiego, ani audjencje, jakich niezmordowanie udziela p Sławek, ani oczywiście rybo i rakołowstwo innego ministra — nie można uważać za pracę stojącą na poziomie tych ogromnych i rozlicznych potrzeb, jakie stawia dzisiejsza niesłychanie trudna sytuacja państwa. Gdy sobie przypomnimy gorączkową, choć nieporządną i urywkową, działalność premjera Bartla, jego 500 dekretów i conajmniej drugie tyle różnych mów, wyjazdów, zarządzeń, to dzisiejszy zastój wydać się musi czemś zdumiewającem Bezwładność ta wygląda jak reakcja birbanta po nadmiernem deboszowaniu, albo jak bezradność człowieka, który doskonale umie burzyć i w tej niszczycielskiej pracy wyładował całą swą „radosną twórczość", do budowniczej i organizacyjnej pracy będąc zupełnie niezdolnym.

„A przecież dyktatura bezczynna — to groteska podniesiona do kwadratu Zarzuca się rządom parlamentarnym, że skrępowane codzienną kontrolą Izb działają powoli i niekonsekwentnie. Zarzut jest częściowo słuszny. I my nie uważamy rządów demokracji za idealne. Dyktatura, gdy tylko gdzie przyszła do władzy, starała się zawsze udowodnić swą rację bytu przez ożywioną aktywność. Mussolini jest tytanem pracy, inicjatywy, przedsiębiorczości. Primo de Rivera nieustannie przechwalał się rezultatami swych pracowitych rządów. Dyktatura, którąby odrzucała parlament jako przeszkodę w pracy, i sama nic nie robiła, jest dla każdego myślącego człowieka czemś komicznem i oczywiście zbytecznem Jeśli nie umie zmienić ustroju, zabrać się do sanacji niedomogów gospodarczych, wypracować programu narodowościowego, społecznego itp., jeśli swą siłę manifestuje tylko w gestach, skierowanych przeciw opozycji, to stajemy przed zjawiskiem już całkiem niezwykłem Poprostu pewni ludzie objęli władzę na to tylko, by z niej korzystać. Nie by czegoś dokonać, lecz by pobierać wysokie pensje i korzystać z przyjemności, jakie daje władza Nie wyobrażamy sobie narodu w Europie, któryby się na taką dyktaturę zgodził Jest to system tylko dla narodu, któryby uwierzył, że jest „narodem idjotów" i który pozwalałby się obrażać zapewnieniem, że ta dziwna „dyktatura" będzie go „państwowo wychowywać".

Ruch lappowców w Finlandji a religja

(KAP) Zdaniem dobrze poinformowanych czynników finlandzkich, antykomunistyczny ruch lappowców nie jest ruchem czysto politycznym w tym sensie, w jakim dziś zwykło się pojmować politykę. Chłopi z „Lappo" nie uznają żadnych kompromisów, żadnych koalicyj, żadnych względów na stosunki narodowe i międzynarodowe. Już wówczas, gdy 12.000 chłopów maszerowało groźnym krokiem po placu senatu stolicy, odmawiając „Ojcze nasz", niejeden z widzów odniósł wrażenie, że ma do czynienia ze zjawiskiem, które odbiegło od stosowanych dotychczas form politycznych. Ludzie ci nie robili wrażenia partji, lecz groźnego pochodu krzyżowego, który w imię Boga domaga się wytępienia zastępów Antychrysta, jak w Finlandji nazywają bolszewizm współdziałający z akcją lappowców liczni duchowni zapewniając, że walka z Antychrystem, który uzmysławia się w komuniźmie, zaczęła się w Finlandji, wkrótce jednak przerzuci się do innych krajów chrześcijańskich.

Lappowcy sądzą, że żadna władza państwowa nie zdoła uleczyć skutecznie trawionego przez komunizm organizmu społecznego. Tamę wywrotowej propagandzie bolszewickiej może położyć nie policja, lecz tylko wola wierzącego ludu. Stawiają oni państwo wobec dylematu: albo władza państwowa zgniecie komunizm, albo uczynią to oni, lappowcy, własnemi rękami. Armja i policja stoją po ich stronie.

Ruch lappowców ma doniosłe znaczenie także i dlatego, że poczyna już rozszerzać się na państwa sąsiednie, Szwecję i Estonję.

Za co uśmierca się ludzi w Sowietach?

Warszawa, 27. 7. (Tel. wł.). W Mińsku wykonano wyrok śmierci na 6 urzędnikach białoruskiej komisji oświaty ludowej, którym G. P. U. zarzuciło kontrrewolucję i szpiegostwo na rzecz Polski. Urzędnicy zostali aresztowani jedynie dlatego, że sprowadzali z Polski podręczniki dla szkół polskich, których to podręczników niema w Sowietach.

(w)

Rzemiosło nie powinno milczeć

Najwybitniejszą cechą czasów dzisiejszych w Polsce, to bierność powszechna, zarówno w życiu politycznem jak gospodarczem. To „przeszkadzanie Sejmom", którem chwalił się p. Piłsudski, zapanowało dziś jako metoda nad całem naszem życiem politycznem i społecznem. Jedni, ci którzy dziś rządzą Polską, wysilają się na jedno tylko — na „przeszkadzanie" wszystkim, którzy nie chcą podporządkować się służbie dla sanacji i tak są pochłonięci tem, że na nic innego nie mają ani czasu, ani chęci. Sejm, partje po za sanacją i wszelkie inne organizacje społeczne czy gospodarcze też nic nie robią, jedne dlatego, że mają to uniemożliwione, inne — bo nie wiedzą co robić.

Ten zastój w kraju, kiedy życie wysuwa tyle palących potrzeb i tyle groźnych niebezpieczeństw, jest najgorszą stroną naszego położenia, szczególniej — ten zastój wypływający z bezradności duchowej. Odnosi się to szczególniej do działalności organizacyj gospodarczych. Przemysł i handel w organizacjach swoich siedzą ciszej niż kiedykolwiek, jak gdyby niebyło żadnych spraw i bolączek. Wszyscy zdają sobie sprawę jak ważne znaczenie mają obecnie sprawy gospodarcze i jak ściśle wiążą się one z zagadnieniami politycznemi. Sfery gospodarcze nie umieją jednak zdobyć się na wyraźne zdeklarowanie się, nawet na owych sławetnych „herbatkach", gdzie krytykowano wiele, ale nie umiano się zdobyć na wysunięcie jakichś rozumnych wniosków.

Ta bezczynność jest bodaj najsilniejszą w świecie rzemieślniczym. Mamy dziś w całej już Polsce Izby Rzemieślnicze, całe rzemiosło przechodzi rozpaczliwy kryzys, ale obecnie ciszej niż kiedykolwiek o sprawach rzemieślniczych i rzemieślnikach. Wszystkie prawie Izby ograniczają swoje zebrania do jednego przymusowego, raz na kwartał. W pozostałych organizacjach rzemieślniczych jeszcze ciszej i to od długich miesięcy.

Liczne są źródła zastoju, który przechodzi już w martwotę i niektóre z nich są bardzo niepokojące. Chodzi tutaj o „wyjałowienie" organizacyj rzemieślniczych nietylko już z przywódców, ale jako tako wyrobionych działaczy. Kto zna trochę stosunki rzemieślnicze, wie dobrze, że większość działaczy rzemieślniczych to ludzie przedwojenni, których starczy już na nie długo i większość z pośród nich nie ma możności przekazywać potrochu swoją pracę młodszym. Dzieje się tak z dwóch względów: po pierwsze, że tych młodszych jest bardzo mało, a po drugie, że tym starszym utrudnia się wszelką pracę. Tworzone pod kuratelą rządową Izby Rzemieślnicze nie dają tego pola do pracy, bo do zarządów nie dopuszczono wielu starszych, wyrobionych działaczów rzemieślniczych dla tego, że nie byli oni zwolennikami „sanacji", a ci nieliczni, którzy dostali się do Izb, mają pracę bardzo utrudnioną, gdyż obok bardzo licznie wprowadzonych do Izb sanatorów, tym starym działaczom rzemieślniczym przeciwstawiają się zawsze Żydzi i urzędowi „instruktorzy" — urzędnicy, delegowani do „opieki" nad działalnością Izb Rzemieślniczych.

Kto zaś przyjrzał się nieco bliżej tym działaczom, których do Izb przeforsowała sanacja, ich słabym kwalifikacjom fachowym, a jeszcze mniejszym społecznym, ten zgodzi się, że z tego „nabytku", rzemiosło polskie niemoże spodziewać się wiele. Ograniczają oni swoją działalność w Izbach do przeciwstawiania się wszystkiemu, za czem występują członkowie niesanatorzy i gorliwego a bezkrytycznego popierania tego co jest „życzeniem lub nakazem z góry". Dla nich do końca życia jedyną orjentacją pozostanie ten „Wink von Oben", nawet — gdy u tej „góry" będzie ktoś całkiem inny, niż obecnie.

W takiej atmosferze, niemogą się oczywiście wychowywać nowe siły a ogół rzemieślników w tych warunkach, odzwyczaja się od wszelkiej organizacji, przestają na nią liczyć i ją popierać.

Zastój ten dziś niebezpieczny, bardzo może się stać katastrofalnym dla całości rzemiosła polskiego, szczególniej tam, gdzie spotyka się ono z konkurencją żydowskich rzemieślników, śród których dzieje się wręcz odwrotnie — coraz więcej inżynierów, prawników i fachowych ekonomistów, staje na czele żydowskich organizacyj rzemieślniczych!

Ponieważ rzemieślnicy polscy w ogromnej swej większości starają się synom swoim dać wyższe wykształcenie, stronią oni od rzemiosła i od pracy społecznej w tej atmosferze. Jeśli nie chce się tego drugiego pokolenia stracić w całości dla rzemiosła, trzeba za wszelką cenę przerwać dzisiejszą bezczynność, usunąć zgniliznę martwoty, wprowadzoną przez sanacyjnych „przeszkadzaczów". Al. Mar.

Subwentikon — kit „sanacji"

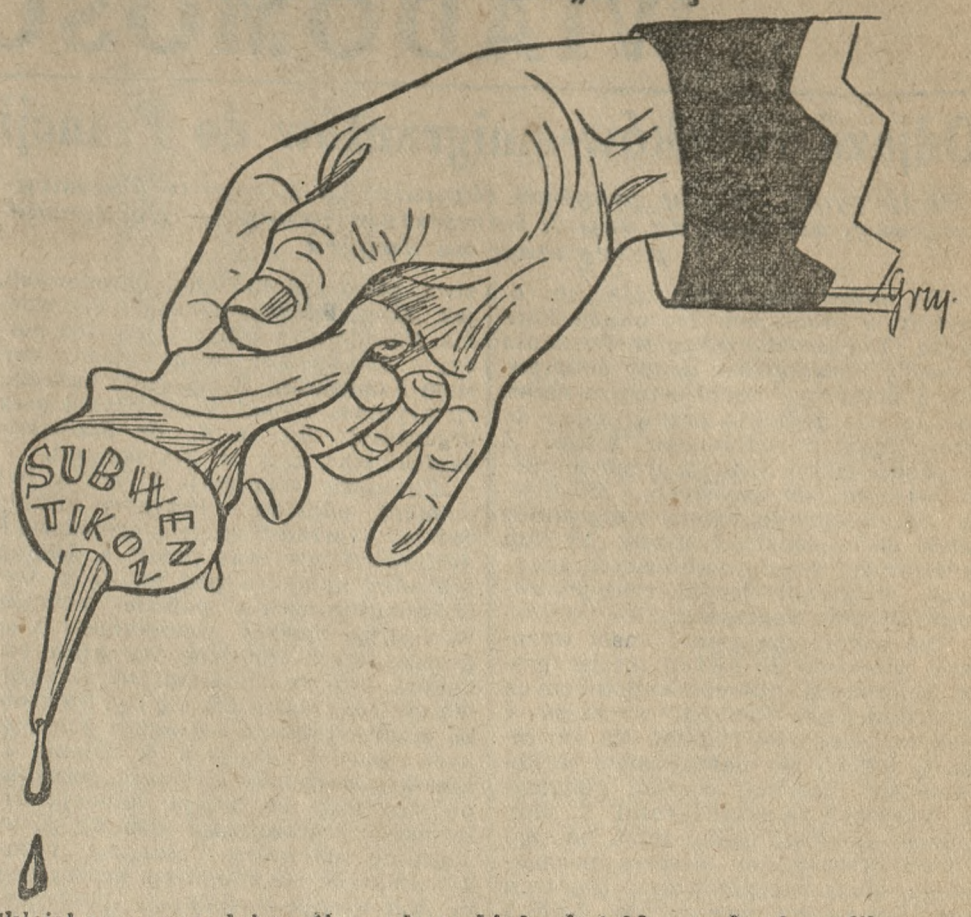

Sklejał przez parę lat partję rządzącą, kiedy się tubka wycisnęła, spółka rozlokuje się znowu w skorupy.

Jaki będzie nowy sezon w Operze?

Wywiad z dyr. Zygmuntem Wojciechowskim

Obecny „turystyczno - wystawowy" sezon w Teatrze Wielkim przedstawia jakby sumę wyników artystycznych całego minionego roku teatralnego. Wszystkie nowości sezonu pojawiają się kolejno na afiszu, stąd repertuar nadzwyczaj urozmaicony, dający pełny pogląd na intensywność i owocność całorocznej pracy zespołu Opery poznańskiej. „Komturowe" wygrywanie dotychczasowego repertuaru nie jest jednak bynajmniej równoznaczne z odpoczywaniem na laurach. Przeciwnie, za kulisami naszej Opery wre praca, jakgdyby codziennie inna miała być premjera. Przekonaliśmy się o tem dobitnie, wałęsając się z planem misternie ułożonych pytań po różnych zakamarkach teatru w celu zdobycia wywiadu.

Szlak utarty takiego wywiadu wiedzie zwykle do gabinetu dyrektora. Lecz tym razem trudno było docisnąć się przed oblicze dyr. Wojciechowskiego, oblężonego w swym pokoju przez tłum debjutantów. Ci zaś napewno posądziliby o niecną protekcję każdego, ktoby z poza kolejki chciał się dostać wcześniej do dyrektora. Nie było rady, sidła na ofiarę wywiadu należało zastawić gdzieindziej. Dogodnem takiem miejscem okazała się ciemna i pusta widownia teatru. Rój debjutantów zjawił się bowiem na scenie, a dyr. Wojciechowski, aby ich posłuchać. Nieszczęsny władca Opery miał w jednej chwili dwie przyjemne funkcje: wysłuchiwanie popisów adeptów sztuki operowej i naszych misternie ułożonych pytań, na które — co ważniejsze — pragnęliśmy odpowiedzi.

Pierwszą i wcale ważną odpowiedź stanowił wynik samej audycji. Dyr Wojciechowski zwrócił nam bowiem uwagę na pocieszający objaw wzmożonego zainteresowania się śpiewem operowym, przy pewnym — można powiedzieć — urodzaju na piękne głosy. Nie brak w Polsce młodych i dobrych śpiewaków, obdarzonych nadto doskonałemi warunkami zewnętrznemi. Z tegorocznej falangi tych młodych artystów znajdą się już niektórzy w zespole Opery poznańskiej.

To oznacza uchylenie jednego rąbka tajemnicy przyszłego sezonu. A z dalszych uprzejmych informacyj dowiedzieliśmy się, że zespół Opery będzie wybitniejszy, aniżeli w minionym sezonie. Obok bowiem najlepszych śpiewaków dotychczasowego zespołu zaangażowanych będzie szereg nowych o świetnych głosach i warunkach aktorskich, a także zespół operetkowy uzupełniony zostanie wybornemi siłami.

Zmiany w poszczególnych fachach śpiewaczych, które nastąpią przez przeniesienie się niektórych artystów na inne sceny, były już częściowo przez dyrekcję przewidziane ze względów artystycznych.

Wysoce dodatnie wyniki pracy w ubiegłym sezonie są najlepszym dowodem normalnego i bardzo pomyślnego rozwoju naszej sceny operowej oraz dowodem silnego zaufania do nowej dyrekcji. Więcej jeszcze — według własnych intencyj artystycznych dyr. Wojciechowskiego — uformowany zespół przyszłego sezonu pracować będzie niewątpliwie jeszcze wydatniej.

Plan kampanji repertuarowej przewiduje szereg atrakcyjnych nowości, wśród których znowu w pokaźnej liczbie figurować będą dzieła polskie. M. in. ujrzy po raz pierwszy w Poznaniu światło kinkietów najnowsza opera Różyckiego „Młyn djabelski", dalej wystawione będą: Wieniawskiego „Megae", Moniuszki opery komiczne „Ideal" i „Karmaniol". Poprzedzi zaś wszystkie te nowości rodzimego repertuaru opera Ignacego Paderewskiego „Manru", której barwna akcja i wysoce wartościowa muzyka wróżą wybitne powodzenie.

Już teraz pracuje się nad tą premjerą. Muzyka „Manru" rozbrzmiewa po całym teatrze. Uczą się chóry, uczą soliści; kapelmistrzowie z dyrektorem na czele mają pełne ręce roboty, utwór jest bowiem trudny, a przygotowany być musi z tradycyjną precyzją, która jest podstawą dobrego wykonania.

Wędrując tak po teatrze naszym i przyglądając się tej gorączkowej pracy zespołu — aż radość bierze na myśl, że choć jedna placówka operowa w Polsce pracuje zdrowo, z zapałem i z prawdziwym pożytkiem dla kultury rodzimej, nie oglądając się na jałowe dyskusje różnych propagatorów rzekomego kryzysu operowego. Nad „kulturalnemi" argumentami tych t. zw. bojowników pióra teatr nasz na szczęście przechodzi do porządku dziennego, t. zn. do dalszej owocnej pracy artystycznej. A.

Dziś w RADJO — Godz. 17,20 — **„Wujek Czesio"** — aw 2404

Śledztwo w sprawie pożaru kopalni soli w Bochni

Warszawa, 23. 7. (Tel. wł.) — W dniu 22. b. m. wyjechała z Warszawy do Krakowa specjalna komisja głównej dyrekcji monopolu solnego celem przeprowadzenia śledztwa administracyjnego w sprawie pożaru młyna solnego i części urządzeń mechanicznych szybu Campi w Bochni. Nagół kosztowna maszynerja szybu ocalała, spłonął natomiast doszczętnie młyn solny oraz składy worków z zapasem około 700 tysięcy worków. Szkody skarbu państwa wynoszą około 3 miljony złotych.

SPORT

O puhar Davisa

Tilden został według ostatnich wiadomości z Ameryki wstawiony do reprezentacji U. S. A. w rozgrywkach finałowych z Francją. W grach pojedyńczych wystąpiliby wobec tego Tilden i Lott, w podwójnej Allison i van Ryan. Zatem znów szopka z Tildenem — gdyż trudno inaczej to nazwać — kończy się w ten sam sposób nie bez pewnej kompromitacji Tildena, oraz związku z za oceanu.

Piłka nożna

„Europa" z Barcelony słynny macierzysty klub najlepszego bramkarza świata Zamorry ma zawitać w niedzielę do Poznania, by walczyć z ligową „Wartą", która powraca z turnieju — o czem poniżej — w czwartek. Zapowiedź przyjazdu bodaj, że najlepszego zespołu piłkarskiego kontynentu jest pierwszorzędną sensacją i wywoła niewątpliwie ogromne zainteresowanie w szerokich kołach naszych sportowców.

O mistrzostwo kl. A P. Z. O. P. N. odbędą się w niedzielę dwa ostatnie spotkania Na boisku „Warty" gra prawdopodobnie o godz. 15 „Legja" i „Warta" Ib; w Lesznie spotka się „Sokół" z jarocińską „Wiktorją".

„Warta" przerywa swój turniej; po rozegraniu dwóch spotkań w Łotwie wraca do kraju. Przerwanie turnieju spowodowane zostało niedotrzymaniem umowy finansowej przez kluby w Tallinie i Libawie. Drużyna „Warty" wraca do Poznania w czwartek o godz. 14.

Wioślarstwo

Wszechpolskie regaty o mistrzostwo Polski rozegrane zostaną w sobotę 2 i w niedzielę 3 sierpnia na torze w Brdyujściu. W programie 16 biegów w tem 7 o mistrz. Polski. Obsada biegów zapowiada się bardzo dobrze, zawody same — ze względu na charakter ostatecznej eliminacji przed mistrz. Europy, które odbędą się 16 i 17 sierpnia w Liege w Belgji — bardzo emocjująco. Kluby poznańskie obsadzają te regaty bardzo silnie. „K. W. 04" wysyła: dwójkę podwójną, dwójkę, czwórkę, czwórkę bez sternika, ósemkę, czwórkę młodszych, czwórkę nowicjuszy i czwórkę wagi lekkiej.

Jak się dowiadujemy z łona klubów poznańskich wpłynie na przyszły sejmik wioślarski daleko idący wniosek, celem ukarania towarzystw wycofujących w ostatniej chwili swe zgłoszone osady z biegu. Wnioskodawczy domagać się będą ukarania winnych punktami karnymi, które odliczać się będzie od zdobytych w ogólnej klasyfikacji. Tylko takie postawienie sprawy może się przyczynić do popularyzacji regat, dla których wioślarze poznańscy mają obecnie idealne warunki. Przy tej sposobności podkreślić musimy ofiarną pracę i duży wysiłek finansowy przewodniczącego P. K. T. W. p. M. Garsteckiego i trud niezmordowanego sekretarza P. K. T. W. p. Sroczyńskiego, członków K. W. 04 którym wioślarze poznańscy zawdzięczają udanie się ostatnich regat.

Tennis

M. Stolarow zwycięzca turnieju w Sopotach znajduje się w niebywałej formie. Pietzner młody lecz świetnie się zapowiadający Niemiec pokonany przez naszego mistrza w finale, nadał niesłychanie ostre tempo. Zanim się Stolarow do jego gry przyzwyczaił oddał pierwszego seta 3:6, wygrywając drugiego 6:2. W trzecim secie Niemiec prowadzi już 4:1, następnie 5:4 lecz Stolarowa tym razem zwykle kapryśne nerwy nie opuściły i wywalczył seta 7:5. Bez przerwy grano dalej czwarty który przyniósł zwycięstwo Stolarowowi 6:2.

Z fraszek

PANEUROPA

Czepiając się noty Brianda pacyfistów banda
Marzy, że się Europie-pani tytuł „Pan" da;
A realny sens zmiany w płeć mocną z płci słabej? —
Europa się odbabi — Szwab Polskę ograbi...

Gąska

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Odjazd rodaków-emigrantów do Francji

Pielgrzymi, którzy przybyli tłumnie na Kongres Eucharystyczny, wracają do swych warsztatów pracy — Serdeczne pożegnanie na dworcu

Do najbardziej wzruszających obrazów w procesjach z okazji Kongresu Eucharystycznego w Poznaniu należały niewątpliwie grupy emigrantów z obczyzny, manifestujące nader licznie swe głębokie przywiązanie do wiary ojców i rodzinnego kraju. Z wychodztwa we Francji przybyło około 700 osób, 500 dorosłych i 200 dzieci. Po Kongresie rzesza emigrantów udała się w rodzinne strony by tam ucieszyć się w kole najbliższych krewnych. Przyszedł jednak czas ponownego wyjazdu zagranicę.

We wtorek emigranci nasi wyruszyli ponownie do swych miejsc pracy, położonych głównie w północnych departamentach Francji, a część z nich wyjechała do Paryża. Na ich intencję odbyło się nabożeństwo w kościele św. Marcina, poczem pielgrzymi wyruszyli ze sztandarami i przy śpiewie nabożnej pieśni do t. zw. pawilonu oficerskiego dworca poznańskiego, gdzie przygotowano dla nich specjalny pociąg, wprost do Lille z dwoma wagonami bezpośredniemi do Paryża.

Należy podkreślić, że władze kolejowe z p. prezesem inż. Rucińskim i naczelnikiem dworca Wojciechowskim uczyniły wszystko by ułatwić a zarazem i uprzyjemnić wyjazd naszym rodakom. Dworzec przybrany był bogato w sztandary o barwach papieskich i narodowych oraz w zieleń. Towarzystwo „Opieka Polska nad Rodakami na Obczyźnie“ zajęło się serdecznie wyjeżdżającymi naszymi robotnikami. Pod przewodnictwem radnej p. Anny Smoczyńskiej przy współudziale Katolickiego Towarzystwa Ochrony Kobiet, Sodalicji Pań Zawodu Kupieckiego, Narodowej Organizacji Kobiet przygotowano miłe upominki i kwiaty oraz posiłek na dworcu i na podróż. Wydano około 700 kompletów książek do nabożeństwa, pism katolickich i narodowych, jak „Głos Eucharystyczny“, Przewodnik Katolicki“ i innych oraz 700 porcyj z artykułami spożywczemi, ciastem i cukrami. Z ramienia kancelarji prymasa Polski współdziałali przy organizacji ks. prof. dr. Stanisław Janicki i ks. dyr. dr. Słomkowski.

Podniosły niezwykle i rzewny był moment odjazdu. Przybyły licznie rodziny, przedstawiciele organizacyj, duchowieństwa oraz prasy, a dzielna orkiestra kolejowa pod batutą p. Dybizbańskiego grała polskie melodje, wywołując nastrój wdzięczności u opuszczających Ojczyznę dla chleba rodaków, którym chwilami ze wzruszenia obficie z oczu lały się łzy. Na krótko przed odjazdem pociągu w serdecznych bardzo słowach w imieniu J. Em. ks. kardynała Prymasa pożegnał pielgrzymów ks. oficjał kanonik dr. Zwolski, podkreślając głębokie przywiązanie do wiary i ojczyzny rodaków naszych na emigracji, przybyłych tu tak licznie z wielkiem poświęceniem na Kongres Eucharystyczny, tę wspaniałą manifestację ducha katolickiego w Polsce. J. Em. ks. kardynał Prymas, polecił mówcy, by serdecznie pożegnał odjeżdżających i błogosławił im oraz ich rodzinom.

W krótkich słowach podziękowania skierowanych do zarządu „Opieki nad Rodakami na Obczyźnie“ zwrócił się ks. Garstecki, sekretarz generalny Towarzystw Katolickich we Francji, poczem wniósł okrzyki, powtórzone żywiołowo na cześć ks. kardynała Prymasa Hlonda oraz na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i Jej Prezydenta. Orkiestra odegrała hymn narodowy.

O godz. 15,30 wyruszyli emigranci nasi do Francji za chlebem, żegnani niezwykle serdecznie i rozrzewnieni do głębi przyjęciem, jakiego doznali w drogiej im Ojczyźnie. (k)

Wszyscy do zwierzyńca!

Nowe okazy własnego chowu w ogrodzie zoologicznym

Ostatnia niedziela była dla Ogrodu Zoologicznego niezwykle szczęśliwa; w godzinach popołudniowych przysporzyła karłowata koza afrykańska naszemu zwierzyńcowi parkę minjaturowych koźląt, a wieczorem dzika świnka amerykańska, t. zw. peccari, dwoje, jak szczury małych, prosiątek. Matki oraz ich lilipucie potomstwo są zdrowe, co widać już chociażby z tego, że młodzież jest w doskonałym humorze i wykonuje najrozmaitsze pocieszne skoki pod troskliwą opieką matek.

Bardzo zajmująca jest obserwacja tych zwierzątek. Poza tem zainteresuje niewątpliwie każdego zapewne i ta okoliczność, że świnka peccari wydała w styczniu tego roku jedno młode, które z wielkiem zainteresowaniem przygląda się swemu nowemu rodzeństwu i pobudza je do zabawy. Jak szybko takie prosiątka podrastają widzieć można porównując młode ze stycznia i z lipca.

Zwracamy uwagę na doskonale rozwijającą się w zwierzyńcu młodzież z rodziny tygrysów, małp, kangurów, owiec grzywiastych, ocelotów, ptaków wodnych i brodzących itp. Wogóle jest tam obecnie tak wiele do oglądania oraz dłuższego obserwowania, że jednorazowe zwiedzenie ogrodu nie wystarczy, aby wszystko dokładnie zbadać. Zresztą kto tam raz pójdzie napewno będzie częstszym gościem naszego sympatycznego zwierzyńca. (z)

KALENDARZYK

Środa. 23 lipca 1930.

Słońce: wschód 3.57 — zachód 20,00 — długość dnia 16 godzin 3 min

Księżyc: wschód 0,21 — zachód 18,44 — przed nowiem.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Środa, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 14 st. Cels. Pochmurno. Wiatr południowo - zachodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 751 milim. — W ubiegłej dobie **temperatura najwyższa** plus 23 st. Cels., **najniższa** plus 11 st. Cels.

Przepowiednia pogody na czwartek: Zmienne zachmurzenie, jednakże bez deszczu, ciepło przy wiatrach południowych i południowo-wsch.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu dziś — 0,13 m.

Kal. rz.-kat.: Apolinary B. i M. — jutro Krystyna P.

Kal. słow.: Żelisław — jutro Lubomir.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Sodalicja Pań Wiejskich** zawiadamia, że msza św za duszę śp. Anny Broza, byłej prezydentki, odbędzie się dnia 26 bm. o godz 9 w kościele Ojców Jezuitów.

OSOBISTE

— * **Z Korporacji Przemysłu Elektrotechnicznego.** Dnia 21 bm. odbył się egzamin dla uczniów, którzy ukończyli naukę w zawodzie elektrotechnicznym. — Komisji egzaminacyjnej przewodniczył p. inż. Witold Piński. Ławnikami z ramienia pracodawców byli pp. inż. Bukawski, Chempiński, Jagodziński i Waligórski. Ławnikami z ramienia elektromonterów byli pp. Tomaszewski i Matz. Egzamin zdali pp. Feliks Majewicz i Czesław Metelski (z odznaczeniem), Jan Andrzejewski, Ignacy Bajerlein, Ludwik Bartkowiak, Roman Bąk, Czesław Bernaczyk, Tadeusz Drożdżyński, Henryk Grzeszkowiak, Stefan Hauser, Bolesław Janecki, Bernard Konieczny, Marjan Krauze, Leon Nowacki, Marjan Nowacki, Grzegorz Nowak, Marjan Nowak, Leon Petzelt, Teodor Pokrywka, Franciszek Schmidt, Ignacy Serdecki, Aleksander Trojanek i Marjan Waligórski.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Stow. Młodzieży Polskiej Poznań, św. Wojciech.** Uroczyste zebranie pożegnalne z powodu odejścia patrona ks. H. L. odbędzie się dnia 24 bm. o godz. 19,30 w ognisku. O przybycie wszystkich członków uprasza Zarząd

— * **Stow. Porządku Publ. Chwaliszewo - Śródka.** Zebranie odbędzie się dn. 25 bm. o godz. 20 w lokalu p. Pohla przy Chwaliszewie 37.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Obiady dla bezrobotnej inteligencji.** Do wiadomości wszystkich bezrobotnych pracowników umysłowych podaje się, iż z dniem 24 bm. uruchomia się przy ul. Żupańskiego 13 (II ptr.) kuchnię dla bezrobotnej inteligencji. Obiady będzie się wydawało w czasie od godz. 13 do 14 za opłatą 0,25 zł. Zgłoszenia na obiady przyjmuje się codziennie od godz. 10 do 12 za okazaniem legitymacji Państw. Urz. Pośr. Pracy. Obiady są smaczne i będzie się je dostarczało również do domu. W interesie bezrobotnych pracowników umysłowych leżeć powinno, by poparli zapoczątkowaną akcję, mogąc przytem tanio i do syta się pożywić.

— **Z Koła Absolwentów Miejskiej Szkoły Handlowej.** Dnia 27 bm. odbędzie się wycieczka do Rogalina. Zbiórka o godz. 8,30 przed Pawilonem. Odjazd o godz. 9.10, powrót o godz. 17.56.

— * **Koło Śpiewackie im. Bolesława Dembińskiego.** Ze względu na występ chóru naszego w Radio Poznańskiem, uprasza się wszystkich członków o gremjalne i punktualne przybycie na lekcje, które odbywają się co wtorki i piątki o godz. 20 w salce „Domu Królowej Jadwigi“ przy Al. Marcinkowskiego nr. 1. Tam przyjmuje się również kandydatów i kandydatki na członków do chóru.

Wielkopolską Jlustrację

otrzymać można na całem wybrzeżu

we wszystkich kąpieliskach

w **ORŁOWIE:** kiosk Ruchu na molo,
w **GDYNI:** we wszystkich kioskach i w Agencji „Wielkopolskiej Jlustracji“ (Stara Apteka) ul. Starowiejska,
w **PUCKU:** Księgarnia Polska i kiosk Ruchu na dworcu,
w **KARWI:** kiosk p. Kozaneckiego,
w **JASTRZĘBIEJ GÓRZE:** kiosk koło pensjonatu „Bałtyk“,
w **HALLEROWIE:** kiosk na dworcu,
w **WIELKIEJ WSI:** kiosk p. Kuchnowskiego,
w **KUŹNICACH:** kiosk p. Jaruszewicz przy przejściu na plażę,
w **JASTARNI:** kioski na dworcu i w przystani,
w **HELU:** kiosk „Żeglugi“ w przystani kiosk p. Winnickiego (księgarnia), kiosku Ruchu przy dworcu i w przystani.

Żądajcie Wielkopolskiej Jlustracji

we wszystkich

pensjonatach, hotelach i kawiarniach.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Przyjazd min. Lippensa.** W dniu dzisiejszym przybywa do Poznania na wystawę szereg wybitnych osobistości oraz kilka wycieczek. Program na dzień dzisiejszy jest następujący: 1) wycieczka Polaków z zagranicy — osób 20, 2) prof. Gruber z Królewca, 3) dyr. Schuster z Deutsch - Polnische Handelskammer z Berlina. Minister belgijskich kolei państwowych p. Lippens przyjechał o godz 13,46 z sekretarzem Cookiem i posłem polskim w Brukseli p. Jackowskim. Na dworcu przyjmowali go min. Kühn i członkowie zarządu M. W. K. T. Gość belgijski zamieszkał w Bazarze. Po południu min. Lippens udał się na tereny wystawowe. O godz. 17 odbył się podwieczorek w restauracji wystawowej, wydany przez min. Madeyskiego. Wieczorem o godz. 20 p. min. Kühn wydaje obiad w Bazarze na cześć dostojnego gościa. Wyjazd min. Lippensa nastąpi dzisiejszej nocy. Udaje się on w towarzystwie min. Kühna wprost do Warszawy. (tr)

— * **Ławica przygotowuje się do przyjęcia napowietrznych gości.** Donoszą nam z Ławicy, że rozpoczęto już przygotowania do przyjęcia uczestników raidu awionetek. Utworzono kilka sekcyj, z których każda zupełnie w oddzielnych ramach zajmuje się pracami przygotowawczemi. Od kilku już dni czynna jest na lotnisku w Ławicy specjalna stacja radjoodbiorcza, która dwa razy dziennie otrzymuje komunikaty o przebiegu raidu. Wszystkie przygotowania prowadzone są w szybkiem tempie, albowiem niewykluczone jest, że już w czwartek wieczorem może któryś z lotników zawitać. Coprawda przylot oficjalny zapowiedziany jest dopiero na piątek i sobotę. O dalszych szczegółach zareferujemy później. (tr)

— * **Tow. Śpiewu im. F. Nowowiejskiego Poznań - Łazarz** donosi dla celów informacyjnych, że Tow. Śpiewu „Harmonja“ było kiedyś na Łazarzu, przeniosło jednak swą siedzibę do śródmieścia i przestało być Kołem dzielnicowem. Na jego miejsce założono w dniu 23 lutego 1929 r. nowe tow. śpiewackie pod nazwą Tow. Śpiewu im. F. Nowowiejskiego Poznań - Łazarz. Jest ono towarzystwem dzielnicowem i należącem do Związku Kół Śpiewaczych Okręgu I.

— * **Z targu.** Dnia 23 b. m. na pl. Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg masła wiejskiego 4,20—5,00 zł; masła mleczarskiego 5,60—5,80 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 1,80—2,20 zł; 1 litr śmietany 2,00—2,40 zł; litr mleka pełnego 34—36 gr; za mięso: 1 kg słoniny świeżej 2.60—2,80 zł; słoniny wędzonej 1 kg. 3.60 do 4,00 zł; wieprzowiny 3,00—3,80 zł; wołowiny 2,40 do 4,00 zł; cielęciny 2,40—2,80 zł; skopowiny 2,80—3,20 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4—4,20 zł; za drób: kura 4—5 zł; perlica 5,00—6,00 zł; kaczka 5,00—6,00 zł; 1 kg. tucznej gęsi 4,00 zł; para gołębi 2,00 do 3,00 zł; sarnina 3,00—5,00 zł za 1 kg; para kurcząt 3,00—5,00 złotych; królik 3—4 zł; ryby: 1 kg. karpia 5,00—5,60 zł; 1 kilogram okonia 2,60—3,60 zł; 1 kg. suma 4,00—5,00 zł; białych ryb 1,00—2,00 zł; 1 kg. sandacza 5,60—6,40 zł; miętusa 4 zł; szczupaka 5,00—7,00 zł; barweny 4—5 zł; 1 kilogram węgorza 5,60—6,00 złotych; za jarzyny: 1 kg. groszku zielon. 1,20—1,60 zł; 1 kg. młodych ziemniaków 20—25 gr; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 10 groszy; szpinaku 1,40 zł za kg; jarmużu 60—80 gr; pietruszki 50—60 gr; 1 kg. bobu 1,20 złotych; maliny 2,40 złotych za kg.; agrestu 1.20—2,00 zł; czereśni 1,60—3,00 zł; porzeczek 0.90 do 1,20 zł; sałatka zielona główka 5—10 gr; 1 kg. rabarberu 20—30 gr; pęczek rzodkiewek 10 gr; 1 ogórek 10—40 gr; pęczek młodej marchewki 10—20 gr; 1 kalafjor 0,30—1,50 zł; szabel 0,60—0,80 zł za 1 kg.; mendel raków 1,00—1,50 złotych; 1 kg. jagód czarnych 1.40 do 1,60 zł; wiśnie 0.50—0.80 zł za 1 kg; pomidory 2.60—3.60 zł za 1 kg.; borówki 2,00 zł za 1 kilogram; 1 kg. jabłek 1,00—1,60 zł; gruszki 1,40 do 2,00 zł; pieczarek 2,00—2,50 zł; maślaki 4,00 zł za 1 kg. — Ruch ożywiony. Dowozy duże. Ceny naogół na poziomie poprzedniego targu. (zh)

Przy cierpieniach pęcherzyka żółciowego i wątroby, kamieniach żółciowych i żółtaczce, naturalna woda gorzka **„Franciszka Józefa“** znakomicie ułatwia trawienie. Żądać w aptekach i drogerjach. nw 2615

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Zderzenie taksówek.** Przed dworcem kolejowym na ulicy Marszałka Focha zderzyły się taksówki P Z nr. 44 282 i P Z nr. 10 158. Obydwie dorożki samochodowe zostały uszkodzone. (k)

— * **Samochód zderzył się z wozem.** Na ulicy Pocztowej w pobliżu ulicy Rynkowej i ul. Kramarskiej zderzył się z wozem samochód wojskowy nr. 5 203, kierowany przez Józefa Moteja, szofera z bataljonu lotnictwa. Winę przypisuje się woźnicy, Kazimierzowi Sibile z Garbów, w pow. poznańskim. Samochód został uszkodzony. (k)

— * **Najechany przez samochód.** Przy ul. Dąbrowskiego w pobliżu ul. Prusa samochód kierowany przez szofera Walentego Skrzypczaka ze Stęszewa najechał Marcina Urbanka, zamieszkałego przy ul. Sielskiej 33. Urbanek odniósł lekkie pokaleczenia na głowie i twarzy a opatrzyło go pogotowie ratunkowe. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Ujęcie włamywaczy.** Policja tutejsza aresztowała i odstawiła do sądu niejakiego Leona Szustera, który usiłował dokonać kilku włamań. Między innemi Szuster usiłował włamać się do piekarni p. Czesława Adamkiewicza przy ul. Fr. Ratajczaka 32 oraz do mieszkania p. Heleny Wujeckiej i Stefana Jagniątkowskiego w tym samym domu. Poza tem odwiedził skład masła „Korona“ przy ul. Półwiejskiej 13. — Aresztowano też i odstawiono do sądu Walerego Wyrwika bez stałego mieszkania. Dokonał on przed kilku dniami kradzieży z włamaniem u p. Heleny Pieprzykowej przy Piekarach 13 i w mieszkaniu p. Marji Skorni przy ul. Skarbowej 3. (k)

— * **Kradzieże i włamania.** Z klatki schodowej przy ul. Słowackiego 31-33 skradziono rower męski nr. rej. 8 199. — Poszkodowanym jest p. Tadeusz Niewiecki, św. Marcin 39. — Na ul. Klasztornej skradziono wózek ręczny p. Jana Ptaka, Małe Garbary 3. W godzinach południowych p. Ptak pozostawił wózek przed pewną firmą przy ul. Klasztornej 19, a gdy po pewnej chwili powrócił, wózka już nie było. (k)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Chłopcy włamywaczami.** W nieokreślonym bliżej czasie włamano się do zboru ewangielickiego w Kowalewie w pow. szubińskim, skąd skradziono dwa kluczyki do szafy. Okazało się, że sprawcami włamania byli dwaj 9 i 10 lat liczący chłopcy z pobliskiego Ludwikowa. Przyznali się oni do kradzieży kluczy, zeznając, że zamierzali skraść wino przechowywane w kościelnej szafie. (k)

— * **Zakłuty nożem.** Na stacji kolejowej Nawra pod Chełmnem wybuchła bójka między zebraną tam młodzieżą, w czasie której niejaki Bern. Magdziński pożgany został nożem. M. zmarł wskutek upływu krwi. W związku z tym wypadkiem, policja aresztowała sprawców, którzy z M. mieli porachunki osobiste. (x)

— * **Wykrycie zbrodni po ośmiu latach.** Przed ośmiu laty wrócił z bolszewickiej niewoli do swej w Żalnie pod Tu-

chołą zamieszkałej żony gospodarz Wera, który jednak po kilku dniach zginął bez śladu. Padło wówczas podejrzenie na jego żonę, która utrzymywała stosunek miłosny z pewnym kolejarzem, że to ona przyczyniła się do zaginięcia męża, lecz dla braku dowodów wypuszczono ją z aresztu. Później W. sprzedała swoje gospodarstwo i wyprowadziła się do Chojnic, utrzymując nadal stosunek ze swym adoratorem. Tak minęły lata i ludzie przestali mówić o tajemniczem zaginięciu gospodarza, aż oto teraz nabywca gospodarstwa przy pracy w polu natrafił na zwłoki poprzedniego właściciela. W związku z tem odkryciem policja aresztowała Werową, jej syna i owego kolejarza. (x)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Szamotuły.** (Odznaczenie.) Dnia 20 bm. odbyło się wręczenie krzyżów zasługi kilku osobom z miasta i powiatu za wybitny udział w Powstaniu Wielkopolskiem. Złoty krzyż zasługi otrzymał ks. dziekan Kaźmierski z Szamotuł. — Srebrne krzyże otrzymali pp.: por. rez. C. Matuszewski z Szamotuł - Zamku, kap. Cz. Hubert z Szamotuł, Szyfter z Młynkowa. Bronzowy krzyż zasługi otrzymał robotnik Rembacz z Szamotuł. P. Rembacz przysłużył się wielce sprawie polskiej na odcinku frontu czarnkowskiego, gdzie był 4 tygodnie dowódcą kompanji.

— (Bezrobocie.) W Szamotułach znajduje się około 250 osób bez pracy. Takiej ilości ludzi bez zajęcia nie notowano dotychczas. Władze miejskie mają więc dużo kłopotu z tem, by pomyśleć o jakiemś zatrudnieniu dla tej rzeszy, wołającej o chleb. (op)

— * **Jarocin.** (Sprostowanie fałszów sanacyjnych.) Obok szosy, prowadzącej w stronę Jaraczewa ku lasowi i cmentarzom, przed mostem kolejowym znajduje się z prawej strony dość głęboki rów wzdłuż toru kolejowego. Rów ten aż się prosił, aby tam wybudować ustępy publiczne. Konieczność wybudowania takiego „gmachu" ujawniały liczne ślady owego głośnego specjału z „symbolicznego talerza", pozostawione przez przechodniów, szukających wytchnienia na łonie przyrody. W rowie tym spoczęły tymczasem fundamenty nowej strzelnicy przysposobienia wojskowego. To też liczne ślady spacerowiczów zauważyć można nie w dawnym rowie, lecz wzdłuż ścian strzelnicy. Za rządów zastępcy starosty p. dr. Dembowskiego odbyło się poświęcenie owej strzelnicy. Wówczas nadano jej miano marszałka Józefa Piłsudskiego. Jeśli już wystawienie strzelnicy w tem właśnie miejscu nie było pomysłem zbyt szczęśliwym i przyzwoitym, to umieszczenie imienia marszałka w miejscu, gdzie „fajdanitas" jest na porządku dziennym, nie licuje wcale a wcale z aureolą, którą nasza sanacja otacza marszałka Piłsudskiego. Na poświęcenie przybyli wszyscy ci, którzy przybyć musieli i gromadka gapiów, przeważnie młodocianych i dzieci, w ilości około 60 osób. O tem poświęceniu pisała nieboszczka „Gazeta Zachodnia" w jednym z ostatnich swych numerów, twierdząc, że w poświęceniu strzelnicy uczestniczyło — słuchajcie — aż cztery tysiące osób. Fałsz to oczywisty i bijący w oczy, lecz beztroska w swej „radosnej twórczości" sanacja zaciera ręce, zadowolona, że może się znowu pochełpić jakimś urojonym sukcesem. „Gazeta Zachodnia" w przedśmiertnych drgawkach zdobyła się jeszcze na tyle wysiłku, by spłodzić taką drobną nieścisłość. Dzisiaj już spoczywa w spokoju, a o tych, którzy odeszli: „nihil, nisi bene" — czyli: jeśli wogóle mówisz, mów tylko dobrze. Kurczą się fundusze, przeminęła „Gazeta Zachodnia", a społeczeństwo jarocińskie, jak było, tak i pozostanie na wskroś narodowem i katolickiem. Obywatel.

Wenta w Puszczykowie

Dzięki dużej ofiarności społeczeństwa stanął w Puszczykowie kościół, w którym oprócz parafjan i rzesze wycieczkowiczów i letników zanoszą modły do Boga.

Do ostatecznego wykończenia i wyposażenia Domu Bożego, który dekretem Kurji Arcybiskupiej stał się kościołem parafjalnym, potrzeba jeszcze dużo nakładów.

Celem zdobycia funduszów odbędzie się i w tym roku, w dniu 3 sierpnia, w restauracji leśnej p. Mandlowej w Puszczykowie wenta, która niewątpliwie cieszyć się będzie takiem powodzeniem jak corocznie. Liczny komitet pań z wielkiem poświęceniem i energją zabrał się gorliwie do przedwstępnych prac. Obfity bufety, kosze szczęścia, loterje fantowe, strzelnica, doborowa orkiestra itd. oraz rozmaite atrakcje złożą się na bardzo urozmaiconą całość. Również o naszych milusieńkich pamiętają panie, przygotowując dla nich różne zabawy dziecięce i niespodzianki. Zwracamy się zatem do całego społeczeństwa o łaskawe poparcie, zwłaszcza do pp. kupców i przemysłowców zanosimy serdeczną prośbę, aby, mimo trudnych warunków gospodarczych, zechcieli okazać dotychczasową ofiarność i poparli tę imprezę ofiarowaniem datków i fantów, o które poprosi grono upoważnionych pań w Poznaniu.

Wyjaśnienie

Komitet Wykonawczy I. Krajowego Kongresu Eucharystycznego w Polsce stwierdza:

1) Impreza p. t. „Wielkie widowisko pasyjne 12 obrazów Męki Chrystusa" urządzona w czasie I. Krajowego Kongresu Eucharystycznego w Poznaniu w dniu 26—29 czerwca rb. na arenie terenów „E" b. PWK. była podjętą wyłącznie przez Bibljotekę im. Kraszewskiego, a organizowaną przez p. pułk. Feliksa Piekuckiego, bez żadnego udziału, w tem Komitetu kongresowego.

5-lecie Chóru Serafickiego

Znany zaszczytnie z swych prac około podniesienia muzyki i śpiewu kościelnego Męski Chór Seraficki przy kościele O. O. Franciszkanów obchodził w niedzielę 5-lecie swego istnienia.

Obchód ten święcono uroczyście. O godzinie 10 odbyła się msza św. w kościele O. O. Franciszkanów. Członkowie chóru odśpiewali cztero-głosową mszę H. Hubera pod kierunkiem p. Romana Haisinga, który dyrygował w zastępstwie stałego dyrygenta Józefa Hermana. W południe członkowie chóru wraz z delegacjami i gośćmi w liczbie około 80 udali się do sali Ogrodu Bractwa Kurkowego na Szelągu, gdzie w pięknie przybranej sali zagaił uroczystościowe zebranie przewodniczący komitetu wykonawczego p. Cieśliński. W zastępstwie patrona chóru O. gwardjana Rajnera - Gościńskiego przemówił O. Emil - Franciszkanin, wplatając barwnie w swe przemówienie historję zakonu franciszkańskiego w Poznaniu. Zakończył słowami zachęty do wytrwania w powziętej pracy. P. Cieśliński streścił następnie rozwój chóru w okresie 5-lecia i zakończył okrzykiem na cześć Ojca św. i Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej. Szczegółowe sprawozdanie z działalności Chóru Serafickiego przedłożyli następnie pp.: Jęryszkiewicz i L. Groszek. Nastąpiło wręczenie dyplomów 8 członkom chóru, poczem p. Gościński odczytał szereg telegramów z życzeniami od bratnich towarzystw i sympatyków. Na upamiętnienie uroczystości wpisano się do złotej księgi i dokonano fotografji pamiątkowej. Zebranie zakończono hymnem „Boże coś Polskę".

Po zebraniu uroczystościowem odbył się wspólny obiad a koncert w ogrodzie Bractwa Kurkowego na Szelągu i sztuczne ognie wieczorem zakończyły miłe uroczystości.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: P. D. 5 zł; — Anna Mroczkowska z podziękowaniem 5 zł; — C. D. 2 zł; — Tucholska 10 zł; — Wiśniewscy (Al. Marcinkowskiego) 20 zł; — Sylwester Napierała 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 2 381,20 zł.

Na chleb św. Antoniego: A. B. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalszą opiekę 35 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 97 zł.

Na kaplicę S. S. Karmelitanek: A. B. z podziękowaniem św. Teresce za opiekę, 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 32 zł.

RADJO

Programy radjofoniczne

Czwartek, dnia 24 lipca 1930 r.

Poznań (335 m) godz. **7.00** gimnastyka poranna (prof. J. Waxmann); godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** notowania giełdy pieniężnej; godz. **16.55** kącik krótkofalowy; godz. **17.10** odczyt p. t. „Piękność Śląska, przyroda, ludzie, sztuka" (wygł. p. Gustaw Morcinek); godzina **17.30** kwadrans pogadanki gospodarczej (wygłosi p. Roman Fengler); godz. **17.45** rozrywki umysłowe; godz. **18.00** koncert popołudniowy. (Transmisja z Warszawy); godz. **19.15** feljeton Stanisława Wasylewskiego; godz. **19.30** — **19.50** odczyt rolniczy p. t. „Witaminy i substancje mineralne w związku z żywieniem zwierząt domowych" (wygł. p. dr. Szczuka); godz. **19.50** „Geneza wojny 13-letniej i wieczysty pokój toruński" (wygł. p. M. Płończak); godz. **20.10** audycja autorska Stanisława Bąkowskiego; godz. **20.30** koncert solistów. Wykonawcy: prof. Zdzisław Jahnke (skrzypce), prof. Zygmunt Lisicki (fortepian); godz. **21.30** słuchowisko z Warszawy; godz. **22.00** sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne.

Katowice (409 m) godz. **12.05** koncert gramofonowy; godz. **15.50** „Zwiedzajcie Pomorze" — wygł. dr. Mieczysław Orłowicz; godzina **16.35** koncert gramofonowy; godz. **17.35** kpt. Roman Sumowski: „Curiosa minionych stuleci: Wróżby i wróżbici, astrologja i astrolodzy"; godz. **18.00** koncert solistów (P. R. Warszawa); godz. **19.15** codzienny odcinek powieściowy; godz. **20.05** intermezzo muzyczne; godzina **20.15** koncert popularny z Doliny Szwajcarskiej w Warszawie; godz. **21.30** słuchowisko z Warszawy; godz. **23.00** muzyka taneczna (P. R. Warszawa).

Zwiedzajcie i popierajcie

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** o czem wiedzieć powinna dobra gospodyni p. t. „Jarstwo i surówka" — wygł. p. Wanda Dobrzańska; godz. **12.35** muzyka gramofonowa; godz. **15.50** „Zwiedzajcie Pomorze" — wygł. dr. M. Orłowicz; godz. **16.15** muzyka gramofonowa; godz. **17.35** „O rozmiarach wszechświata" — opowie dr. Feliks Burdecki; godz. **18.00** koncert solistów; godzina **19.20** płyty gramofonowe; godzina **19.45** giełda rolnicza; godz. **20.30** koncert wieczorny z Doliny Szwajcarskiej; godzina **21.30** słuchowisko; godz. **23.00** muzyka taneczna z „Gastronomji".

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Cechowa Czeladź Piekarska.** Doroczna zabawa św. Anny odbędzie się dnia 26 bm. o godz. 20 w sali p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 21 lipca 1930 r. zgłoszono: Franciszek Wesoły, bez zawodu, 61 l. Zofja Wichłaczowa z d. Łuczakówna, 22 l. Ludwika Fichtnerowa z d. Leszczyńska, wdowa, 65 l. Wiktorja Szafrańska z d. Olejniczakówna, wdowa, 58 l. Zofja Starkowska, uczennica szkolna, 7 l. Jan Szymański, handlarz, 68 l. Urszula Szyfterówna 11 m. 22 d. Marjanna Klupsiowa z d. Pływaczykówna, 58 l. Helena Trenklerowa z d. Więckowska, wdowa, 49 l. Emma Mathwigowa z d. Lueninżanka, 35 l. Franciszek Kozłowski, robotnik, 70 l.

Dnia 22 lipca 1930 r. zgłoszono: Florjan Chróśniak, str. szereg., 22 l. Hieronim Pers 2 m. 11 d. Teresa Gregoróżanka 1 r. 9 m. 21 d. Piotr Musiał, robotnik, 26 l. Marja Dobrzańska, kontrolerka, 60 l. Łucja Osińska 3 l. 8 m. 21 d. Genowefa Krasicka 6 m. 21 d. Józefa Staniszewska z d. Wąsowiczówna, 32 l. Tekla Wieczorkówna, służąca, 26 l. Elżbieta Balcerowiakowa z d. Kortylewska, wdowa, 70 l. Janina Knopczykówna 1 r. 8 m. 22 dni.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— **R. 11.** 1. Niestety nie ma Pan prawa, chyba, że chodziło o ubogiego gminnego. 2. Zasadniczo ma taki obowiązek. Trzeba go wezwać do reparacji, a po stawieniu dodatkowego czasokresu wykonać na własne polecenie, potem żądać zapłaty w drodze sądowej. Od czynszu nie odciągać, aby sprawy nie komplikować. (aK)

— **Off. H. D.** 15 dni. (aK)

— **Juta, ul. Jasna.** Sprawy te już są w toku. Urząd taki pracuje przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Tam należy skierować wnioski. (aK)

— **K. Nowak. Poznań.** „Wiarus Polski" w Lille. (aK)

— **Fr. P.** W najlepszym razie około 10 zł. Nie wiemy, jak przeliczono w danej instytucji. (aK)

— **J. Z. Poznań.** Niema obowiązku. (aK)

— **P. Tomczak, Kępno.** Do Wiednia 27 zł. Tam uda się Pan do „Putnika" (Jugoslavisches Reisebureau, Sellerstaette nr. 30, gdzie otrzyma Pan komplet biletów do obranego przez siebie miejsca, z tem, że na terenie SHS opłaca Pan podróż tylko w jedną stronę. O ile zostanie Pan tam 14 dni, drogi powrotnej nie opłaca Pan wcale. Radzimy Crikvenicę, klimat łagodny. Mieszkanie i utrzymanie od 60 do 130 dinarów dziennie. O ile Pan chce żyć skromnie, radzimy ulokować się w jednym z licznych pensjonatów (Brnjac) a nie w hotelu. Wizy najpierw SHS w Warszawie, potem tranzytowe czeską i austrjacką w Poznaniu. Pieniądze radzimy kupić już w Polsce. (aK)

— **Bebe.** Oczywiście. (aK)

— **„Wyspa Zaniemyśl".** Zależy, jakiej kategorji. Jeżeli jest zrównany nominacją z urzędnikami państwowemi, tylko za zezwoleniem władzy przełożonej, i to tylko pewne kategorje przedsiębiorstw. (aK)

— **Zdzich W.** Najlepiej załatwi to Panu Towarzystwo Czytelni Ludowych. (aK)

— **N. N. Swadzim.** Urząd Emigracyjny w Warszawie, Królewska 15. (aK)

— **P. Jan Nowacki.** Słowo się rzekło... Kontrakt Pan podpisał, więc musi go Pan wypełnić. Z informacyj skorzystamy przy odpowiedniej okazji. (aK)

TEATRY

— * **Z Teatru Wielkiego.** Dziś operetka „Księżniczka Czardasza". We czwartek, 24 bm. pod kierunkiem dyr. Wojciechowskiego „Szwanda dudziarz" z pp. Bojar-Przemieniecką, dr. Roesslerówną, Majem, Perkowiczem, Romanowiczem i Urbanowiczem. W piątek, 25 bm. „Frasquita" z pp. Fontanówną, Grabowską, Bratkiewiczem, Raczkowskim i Sendeckim; kapelmistrz p. Latoszewski. W sobotę, 26 bm. „Madame Butterfly" z pp. Fedyczkowską, Szafrańską, Drabikiem, Majem i Urbanowiczem; kapelmistrz dyr. Wojciechowski W niedzielę, 27 bm. „Księżniczka Czardasza" z pp. Fontanówną, Grabowską, Karską, Bratkiewiczem, Gruszczyńskim, Raczkowskim i Sendeckim; kapelmistrz p. Eichstaedt. W poniedziałek, 28 bm. „Żydówka".

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś po raz drugi świetna komedja Bruna Winawera p. tyt. „Promienie F. F.", którą wczorajsza premjerowa publiczność przyjęła niemilknącemi oklaskami i wybuchami szczerego śmiechu. Komedja ta zawiera przezabawne sytuacje i momenty prawdziwego humoru. „Promienie F. F." grane były w Warszawie przez długi szereg wieczorów. Obsadę stanowią pp. Gruszecka, Jerzmanowska, Żeromska, Bystrzyński, Chmurkowski, Mazanek, Smoczyński, Kitka-Sokołowski, Płonka-Fiszer, Tylczyński, Rolicz i inni. Reżyserja p. Chmurkowskiego, dekoracje p. Al. Kobrynia.

— * **Wielkie widowisko batalistyczne na arenie P. W. K.** Zapowiedziane na 19 i 20 bm przedstawienie na arenie PWK. pt. „Za cenę chwały" nie odbyło się ze względu na niepewną pogodę. Widowisko to odbędzie się natomiast w najbliższą sobotę i niedzielę, tj. 26 i 27 bm. Udział w widowisku bierze 14 dywizja piechoty wraz z całym sprzętem wojennym. Spalone będą przepiękne ognie sztuczne. Bilety do nabycia w Teatrze Nowym.

Teatr Wielki

DZIŚ — „Księżniczka Czardasza" — operetka Kalmana.
Czwartek, 24. 7. „Szwanda dudziarz" — opera Weinbergera.
Piątek, 25. 7. „Frasquita" — operetka Lehara.
Sobota, 26. 7. „Madame Butterfly" — opera Pucciniego.
Niedziela, 27. 7. „Księżniczka Czardasza", operetka Kalmana.
Poniedziałek, 28. 7. „Żydówka" — opera Halevy'ego.
Wtorek, 29. 7. „Frasquita" — operetka Lehara.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Promienie F. F."
Czwartek, 24. 7. „Promienie F. F."
Piątek, 25. 7. „Promienie F. F."
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarlowskiego, narożnik

Na pokrycie kosztów I. Krajowego Kongresu Eucharystycznego w Polsce

18 **wpłynęły następujące ofiary:**

Sodalicja Pań Miejskich I. Poznań	250,—	Parafja św. Marcina	250.90
Mianowska, Poznań	4,—	Radca Cichowicz zamiast nalepek	100,—
Ks. Nowak, Chocz	12,—	Stow. Pań św. Wincentego a Paulo	75,—
N. N.	0,50	Dr. Pachoński, Poznań	50,—
Szulcówna, Poznań	1,—	Sengierowa, Poznań	5,—
M. Pachucki, Poznań	5,—	Św. Winc. a Paulo św. Marcin	50,—
Szwejcerowa, Lwów	100,—	Wład. Hahn, Poznań	10,—
Przybylska	5,—	Ks. prob. Kruszka, Grodzisk	50,—
Ks. prob. Miśkiewicz, Pniewy lista składkowa	51,—	Radca Cichowicz, Poznań	1.000,—
Ks. K. Cichański 2 listy składkowe	24,55	O. Żukowicz, Kraków	100,—
Apostolstwo Modlitwy ks. dyr. Wach T. J. Warszawa	200,—	Mlicka, Obudno	10,—
J. Wołłodkowa, Konopnica Lubelskie	50,—	Dyr. Szymański, Zawiercie	200,—
Duszpasterstwo wojskowe	200,—	Bank Komunalny	100,—
Ks. Pilica, Lwów	5,—	Sodalicja Niepokalanek	10,—
Sczaniecki, wicepr. Wojsk. Sądu Adm.	10,—	Drukarnia Robotn. Chrześcijańskich	100,—
Kilińska, Poznań	5,—	Dyrektor Au zebrał na listę	81,—
Palczanka	5,—	Parafja Bożego Ciała zebr. na liście	150,—
Liga Katolicka Główna	100,—	Parafja św. Marcina zebr. na liście	58,40
P. G.	5,—	St. Kalamajski, Poznań	500,—
Cz.	2,—	Ks. dziekan Cichowski, Dalewo	20,—
Siostra Przełożona Hesse, Środka	20,—	Ks. prob. Rogalewski zebr. na listę	78,20
Dr. Krysiewicz, Poznań	200,—	Ks. Rożankiewicz, zebr. na listę	1,30
Minister Pluciński, Swadzim	250,—	N. N. przez roznosiciela gazetki parafji Jeżyckiej	5,—
Szygułówna Elżbieta, Poznań	16,—	Ks. prob. Gorgolewski zebr. na listę	159.50
Ks. Tyszka	5,—	Ks prob. Chilomer zebr. na listę	53.50
		Ks. Piotrowicz zebr. na listę	40,—
		Ks. prob. Wojciechowski, Kozielsko	25,—
		Parafja Zmartwychwstańców zebr. na listę	163,80
		Bank Cukrownictwa	500,—
		Matra, Poznań	100,—
		Ks. prob. Nowak, Śmigiel na listę	120,—
		Kentzer, Lipniczki	5,—
		Sekcja Misyjna Sod. Pań	20,—
		Ks. Spikowski, Leszno	5,—
		Ks. Poprawski, Dembno	100,—
		Ks. Gr. Siuda, Żabno	10,—
		Ks. Galka, Lewice	12,—
		Ks. Ogrodowski, Skoki	20,—
		Ks. Pałkowski, Grodziszczko	3,—
		Ks. Kowalczyk, Kobylagóra	40,—
		Ks. Schoenborn, Kruszwica	50,—
		Magistrat Bnin	17.85
		Ks. dr. Ściesiński, Wilkowo P.	10,—
		Parafja Nietrzanów	20,—
		Ks. Jarosz, Solce	16,05
		Ks. Makowski, Solec Kuj.	10,—
		Akcja Katolicka Częstochowa	5,—
		Burmistrz Dolsk	9,05
		Ks. Jeskowski, Inowrocław	230,—

Konto P. K. O. Poznań nr. 213 063.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ZAPISKI REGJONALNE

JIDE, JIDE ZELMAN

Jide, jide Zelman
Jide, jide jego brat
Jide, jide Zelmanowa
I bratowa
I wsia rodyna

Znana ta pieśń o Zelmanie zdawna ciekawiła badaczy. Jak podaje ostatni badacz jej p. Włodzimierz Rzeszetucha, próbowano widzieć w Zelmanie nawet bóstwo induskie — Somę. Inne, dokumentowe tłumaczenie dał niedawno zmarły uczony niemiecki Kaindl, który odnalazł w aktach drohobyckich wiadomość o niesłychanym zdziercy z czasów pańszczyźnianych, żydzie Zelmanie.

Nie zadowala to tłumaczenie p. Rzeszetuchę. Wątpliwości budzi w autorze najpierw ścisła topografja piosenki. Przedewszystkiem jej charakter jako piosenki weselnej. Gdyby miano oburzać się na Zelmana toby nie umieszczano go w pieśni o zacięciu sielankowym, lecz śpiewanoby o nim, tak jak śpiewano o Chmielu:

Bodaj tebe Chmelu
Persza kula ne mynuła...

Stwierdza więc autor, że „identyfikacja Zelmana drohobyckiego z bohaterem „haiłki" jest mylna, gdyż „haiłka" ta jest pierwotnie pieśnią weselną, a Zelman jednym z drużyny weselnej, który ma na celu pannę zdobyć. Z porównania zaś „haiłki" ze staremi pieśniami weselnemi trzeba sądzić, że Zelman — to sam pan młody, którego tak niecierpliwie oczekują i radośnie witają:

Jedzie, jedzie Zelman..."

Szukając źródła „haiłki" wskazuje autor na niemiecką piosenkę weselną, w której występuje „Doctor Syman":

Herr Wirt hie kumen fremde Gest:
Doctor Syman, der erbar und vert
Vil bey euch stellen seine Pferd...

Autor nie zastanawia się bliżej nad drogami, któremi dotarła do nas ta piosenka. Rzecz jasna, że przynieśli ją koloniści niemieccy.

Referat swój podaje p. Rzeszetucha w najnowszym (X. 1. 1930) zeszycie Sprawozdań Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Obok tego znajduje się tam cały szereg innych b. ciekawych referatów. Dr. Skoczek streszcza znaną już z pełnego tekstu pracę o pojęciu „viri boni" u Kochanowskiego, ks. Obertyński referuje o Minjaturach południowego włoskiego pontyfikału z XIII. w. w Bibljotece kapituły gnieźnieńskiej i o Pontificale arcyb. Rzeszowskiego w tejże bibljotece. Wł. Terlecki komunikuje o swoich Studjach nad minjaturą polską XVI. wieku. Obok tego dwie b. interesujące prace prawnicze, prof. Longchampsa o Zasadzie wolności umów w projektach polskiego prawa o zobowiązaniach i dra K. Korany'ego o Podstawach średniowiecznego prawa spadkowego. Obok tego szereg prac z dziedziny nauk matematyczno-przyrodniczych.

U końca zeszytu wydrukowane in extenso przemówienie prof. Balzera na uroczystej akademji ku uczczeniu pamięci śp. prof. Ptaśnika. Przemówienie utrzymane w tonie bardzo serdecznym. Prof. Balzer przemawia dla dwu przedewszystkiem przyczyn, żeby zosobna nie wspominać o trzeciej, o podłożu ogólno-ludzkiem, na którem tak wyraźnie zarysowuje się ta postać o gołębiem sercu, o charakterze czystym jak kryształ, o instynktach i aspiracjach na wskroś szlachetnych. Skreśliwszy działalność naukową Zmarłego podnosi dalej mówca: Nadewszystko zaś stwierdzić trzeba, że cała ta jego działalność, naprawdę działalność życiowa, bez żadnych ubocznych aspiracyj, bez samolubnych celów, natchniona była czystą, szlachetną miłością prawdy, umiłowaniem naukowej pracy, która dawała mu pełne zadośćuczynienie za wszystkie poniesione wysiłki i trudy. Można prawie odgadnąć, jakie myśli rozpierały mu umysł w ostatnich jeszcze chwilach przytomności. Był z rzędu tych, którzy w obliczu śmierci, jeżeli żałują uciekającego życia to żałują nie życia samego, ile raczej uciekającej możności dalszej pracy naukowej. Takim należy się hołd — przedewszystkiem..."

Z. W.

MIĘDZYNARODOWY ZJAZD ROMANISTÓW

(Z wrażeń i wspomnień uczestnika)

Po pierwszym kongresie romanistów, odbytym przed dwoma laty w Dijon, aktywna „Societé de linguistique romane" postanowiła zwołać w bieżącym roku drugi kongres, pozostawiając tym razem członkom swoim wybór między Rzymem a Szwajcarją. Plebiscyt wypadł na korzyść Szwajcarji, najodpowiedniejszego terenu dla wszelakich imprez o charakterze międzynarodowym. W danym wypadku decydowały jednak w pierwszym rzędzie względy językowe.

W narzeczach Szwajcarji francuskiej i retyckiej bowiem zachowało się sporo rysów archaicznych, zarówno w słownictwie jak i w składni np. dawna deklinacja dwuprzypadkowa, która w języku francuskim istniała tylko do w. XIV. Zwłaszcza w dolinach Rodanu i Renu, odciętych wysokiemi pasmami gór od północy i od południa, utrzymały się po dziś dzień odmienne tradycje i zwyczaje, tak, że je ktoś słusznie nazwał „muzeum starożytności". Pragnąc tedy umożliwić kongresistom bezpośrednie zaznajomienie się z owemi narzeczami i połączyć, jak to mówią, przyjemność z pożytkiem, komitet szwajcarski urządził kongres, że tak powiem krajoznawczy, kładąc główny nacisk na wycieczki djalektologiczne, połączone z ankietami językowemi wśród ludności tamecznej i zwiedzaniem osad alpejskich.

Jako miejsce spotkania wybrano malowniczo nad Renem położone miasteczko Sion (rzymskie sedunum). Zjechało się tam około 80 romanistów, reprezentujących 19 krajów, których udział w kongresie przedstawiał się jak następuje: Szwajcarja wydelegowała 24 profesorów i docentów oraz kilkunastu asystentów, Francja 13, Niemcy 7, Anglja 6, Czechosłowacja 5, Belgja 4, Włochy, Rumunja i Szwecja po 3, Katalonja, Holandja, Węgry i Finlandja po 2, Luksemburg, Austrja, Danja, Norwegja, Polska i Stany Zjednoczone po 1. Kongres zagaił prof. Jaberg z Berny, poczem wygłoszono trzy referaty informacyjne, oświetlające z różnych kątów widzenia związane z badanemi narzeczami zagadnienia. Więc prof. Tappolet (z Bazylei) przedstawił kulturalne przesłanki rozwoju językowego w kantonie Wallis, prof. Jeanjaquet (z Neuchatel) scharakteryzował narzecza walezańskie, a prof. Muret (z Genewy) objaśniał niektóre nazwy toponimiczne. Wycieczkami kierowali, oprócz Jaberga i Jeanjaqueta, prof. Gauchat i Jud z Zurychu, Scheuermeier z Berny, i Vieli z Coire (Chur). Ankiety językowe odbywały się w Savièse, (narzecze franko - prowensalskie), w Sedrun (narz. surselwańskie) i w Disentis (narz. gryzońskie), gdzie zwiedzano również stare opactwo posiadające ciekawe zbiory muzealne i stare druki retoromańskie. Przed ankietą każdy kongresista otrzymywał drukowany kwestjonarjusz, na którym wpisywał w transkrypcji fonetycznej odpowiedzi na zadawane subjektom pytania. Jest to, jak wiadomo, metoda wymyślona przez Szwajcara Gilliè-Gilliérona, twórcę t. zw. geografji językowej, udoskonalona przez jego uczniów szwajcarskich i dziś ogólnie stosowana.

Zdaje się wogóle, jak gdyby panujący tu powszechnie poliglotyzm sprzyjał w wyższym jeszcze stopniu niż w przedwojennej Austrji, rozwojowi badań lingwistycznych. Faktem jest, że kilku wśród najwybitniejszych romanistów europejskich pochodziło z Szwajcarji; tak prócz wymienionego już Gillièrona, długoletniego profesora paryskiej „Ecole des Hautes-Etudes", Adolf Tobler i Morf w Niemczech, Salvioni najlepszy po Ascolim znawca dialektów włoskich, w Italji, a wśród żyjących, nestor filologji romańskiej: A. Meyer-Lübke. Zaopatrując inne kraje w doskonale wyszkolonych filologów i lingwistów, Szwajcarja nie zapomina przecież o sobie. Nazwiska Gauchata, Juda, Jaberga, Jeanjaqueta były nam wszystkim dobrze znane, zanim jeszcze mieliśmy sposobność poznać ich osobiście. A to spotkanie się z nimi było dla wielu z nas niespodzianką. To co mnie, (a przypuszczalnie i innych) głównie u nich uderzyło, to prócz wielkiej skromności, cechującej, jak wiadomo, wszystkich prawdziwych uczonych, pewna jowjalność i dobroduszność, daleka od wszelkiego doktrynerstwa i pedanterji. Wyglądają oni raczej na turystów, niż na uczonych, bo też nie zamykają się w czterech ścianach swoich pracowni, lecz utrzymują ciągły kontakt z prostym ludem, wsłuchują się w jego mowę, zaczepiają wieśniaczki, by im wymieniły nazwę danej rośliny lub windującego się po niej robaczka, pouczając je gdy się omylą lub gdy zamiast soczystego wyrażenia gwarowego użyją bezbarwnego literackiego. Tak dbają uczeni szwajcarscy o czystość swego języka, swoich gwar!

Druga zaleta cechująca romanistów szwajcarskich to bezprzykładna wprost solidarność w pracy. Wszyscy oni pracują w jaknajwiększej zgodzie i harmonji, podporządkując własne ambicje wyższym celom. Mam tu na myśli przedewszystkiem monumentalny „Glossaire des patois de la Suisse romande" redagowany, przy współudziale licznych asystentów i sił pomocniczych, przez prof. Gauchata, Jeanjaqueta, Tappoleta i Mureta. Niedawno temu ukazał się zeszyt VII (aż do hasła Angeline). O bogactwie zebranego materjału świadczy to, że sama litera A obejmuje przeszło 600 stronnic! A idzie tu przecież o przestrzeń stosunkowo małą, bo zaledwie sześć kantonów zachodnich. Niejako dopełnieniem tego dzieła, pomijając zakrojony na mniejszą skalę Dykcjonarz retromański, jest drugie dzieło pomnikowe, będące chlubą filologji romańskiej, mianowicie „Atlas lingwistyczny i etnograficzny Italji i Szwajcarji południowej", wydawany przez prof. Jaberga i Juda. Ankiety lingwistyczne prowadzą Scheuermeier (Grecja wraz z Italją północną i środkową), G. Rohlfs (Włochy południowe wraz z Sycylją) i L. Wagner (Sardynja).

Przeciętny laik nie zdaje sobie sprawy, ile pracy i poświęcenia, ile odporności fizycznej i moralnej wymagają tego rodzaju ankiety, które często odbywają się daleko od wszelkich ośrodków kulturalnych. Potrzeba było mniejwięcej 20 lat wytężonej pracy, aby przygotować odpowiednie kwestjonarjusze i opracować materjały przeznaczone do tego Atlasu. Całość obliczona na ośm... tomów po 200 kart. Bogaty materjał ilustracyjny, złożony z przeszło 3000 fotografij i szkiców, zajmie osobny tom. Atlas ten będzie niewątpliwie pierwszorzędnym dokumentem nietylko dla lingwistów ale też dla geografów, etnografów, folklorystów, historyków i archeologów, gdyż odsłoni w słowie i obrazie zamierające z każdym dniem ślady minionej cywilizacji.

A dla nas wypływa stąd nauka, że nawet tak mały kraj jak Szwajcarja, przez racjonalne skoordynowanie wysiłków indywidualnych, przez silną organizację energji duchowej i celowy podział pracy, może osiągnąć wyniki imponujące, wzbudzające podziw i uznanie całego świata.

Zjazd zamknięto w Kurji (Coires). Podczas bankietu pożegnalnego urozmaiconego deklamacjami i wykonanemi przez chór kantonalny pieśniami retyckiemi wygłoszono szereg toastów. Przemawiali, prócz prezesa zjazdu, prof. Gauchat, prof. Roques (Paryż) po francusku Bertoni (Rzym) po włosku, Griera (Barcelona) po katalońsku, Jordan (Jassy) po rumuńsku, Rohlfs (Tubingja) w łacinie ludowej — gdyż Tubingja ongiś była zromanizowana, Wagner po sardyńsku, resztą mówców po francusku. A ponieważ uchwalono, że następny zjazd odbędzie się w Rzymie w r. 1932 więc sceny pożegnalne kończyły się zwykle okrzykiem: „Do widzenia w Rzymie"!

Dr. Józef Morawski.

Poznań.

Pisma nadesłane

„Ruch Słowiański". Nr. 6. Treść: Z. Okniński: „Z dziejów Serbji za cara Dusiana". — H. Batowski: „Vrchlicki a Mickiewicz". — J. Gołąbek: „Jeszcze o zagadnieniu łączności literatur słowiańskich" — B Vydra: „Dramat Południowych Słowian w Polsce w XIX. wieku". — Sprawozdania.

Katalog drugiej Aukcji ze zbiorów własnych inż. J. Tuleji na dzień 25 i 26 czerwca 1930, obejmujący działy: Alkoholizm, Bartnictwo, Czasopisma, Ekonomja społeczna, Ekonomja polityczna, Filozofja, Karpaty i Tatry, Konstytucja, Masonerja (Wolnomul.), Panegiryki, Ptactwo (Ornitologja, ochrona, drób etc.), Teatralia (polskie) razem 741 num.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Prace fizyków polskich. Przed dwoma laty „Dział Kultury i Sztuki" zamieścił krótki artykuł o t. zw. Mechanice undulacyjnej (falowej) stworzonej przez tegorocznego laureata nagrody Nobla, L. de Broglie oraz niemieckiego fizyka E. Schrödingera. Śmiały i oryginalny pomysł de Broglie'a stał się punktem wyjścia badań podjętych przez uczonych całego niemal świata i w krótkim czasie doprowadził do odkrycia nowych nieoczekiwanych zjawisk. Wymienić tu należy między innemi interesujące badania eksperymentalne polskiego fizyka p. Szczeniowskiego, wykonane w pracowni fizycznej Uniwersytetu Warszawskiego. Nowa teorja doczekała się w b. roku pierwszego oryginalnego opracowania w języku polskim w postaci osobnej odbitki pięknego artykułu prof. W. Natansona, zamieszczonego w t. XXVII Prac Matematyczno-Fizycznych. Na kilkudziesięciu stronach, w sposób nadzwyczaj jasny a mimo to głęboki i gruntowny, zapoznaje autor z podstawami tej teorji. Cenna praca prof. Natansona jest doskonałym wstępem do studjowania oryginalnych rozpraw twórców i kontynuatorów teorji. Styl i język dziełka posiada te wszystkie dobre znane uczniom autora zalety, o których tak pięknie mówił prof. I. Chrzanowski podczas niedawnej uroczystości nadania prof. Natansonowi honorowego doktoratu Un. Jagiellońskiego z okazji pięćdziesięcioletniego jubileuszu pracy naukowej. Spodziewać się należy, że praca prof. Natansona przyczyni się do ożywienia badań fizyków polskich nad nowemi problemami nauki. W. S.

POLONICA ANGIELSKIE

Serja przekładów. Nakładem G. Allena w Londynie wychodzi osobna serja przekładów polskich autorów (Select Library of Polish Authors). Pierwszym z rzędu był „Anhelli" w przekładzie pani Doroty Prall Radin ze wstępem prof. G. R. Noyesa, następił „Soból i panna" Weyssenhoffa w przekładzie K. Żuk - Skarszewskiej, przyjęty przez krytykę z wielkiem uznaniem. Trzecie miejsce przypadło „Pożodze" Kossak - Szczuckiej. Spodziewać się należy, że po takim wstępie literatura nasza utoruje sobie drogę do angielskich czytelników. (P.)

LITERATURA

„Wściekłe psy". Jerzy Bandrowski doczekał się już drugiego wydania swojej opowieści z pierwszych bolszewickich czasów, rozgrywającej się w Moskwie, w środowisku „bieżeńców" polskich i przeróżnych dziwacznych figur, które rewolucja bądź wydobyła na wierzch, bądź stworzyła. Powieścią to może nie jest, raczej opowieścią, momentalnem zdjęciem wrażeń potwornych i nieprawdopodobnie piekielnych. Trudnoby im uwierzyć, gdyby nie wiedziało się, że są to fakty historyczne. Bandrowski opowiada je z właściwą sobie prostotą i werwą urodzonego narratora, nie dziw, że pierwsze wydanie rychło się wyczerpało. (ln)

OCHRONA PRZYRODY

Zwierzyniec w Lesie Wolskim. Z Krakowa piszą nam: Zwierzyniec fauny krajowej w parku miejskim „Las Wolski" stale się rozwija i pomnaża. Miłośnicy przyrody nadsyłają żywe okazy zwierząt i ptaków. W ostatnich czasach przybyło z tych darow kilkadziesiąt rzadkich egzemplarzy, jak: kilka rogaczy i łań, żóraw, borsuk, pszczołojad, dwa górskie dziki, 4 popielice, żółw błotny, a z ptactwa: bażant, kilka jastrzębi, puszczyków, sówka, 4 kaczki japońskie i szereg innych. (op)

MUZYKA

Nowy hymn papieski. Z Rzymu piszą nam: W prasie wszczął się ruch przeciw hymnowi papieskiemu z powodu odegrania go parę razy publicznie przy różnych okolicznościach. Hymn ten — jak pisano — nie odpowiada ani rytmem ani nastrojem swemu wysokiemu przeznaczeniu i stoi poniżej poziomu tej muzyki, którą niejako publicznie reprezentuje t. j. muzyki kościelnej. Stało się to przy akompaniamencie próśb, aby Papież zechciał zwrócić uwagę także na stosunek Kościoła do sztuki wogóle, który nasuwa wiele uwag co do architektury świątyń włoskich obecnie budowanych, co do obrazów ołtarzowych i sprzętu kościelnego. Obecnie donoszą pisma, że Watykan już dość dawno pomyślał o zmianie hymnu i że hymn nowy jest już skomponowany. Autorem jest Don Lorenzo Perosi. (mr)

O plagjat z Pucciniego. Donoszą z Londynu: W teatrze Dominion grana jest komedja „Srebrne skrzydła". Jedna ze śpiewanych w niej piosnek podobna do arji Butterfly z drugiego aktu opery Pucciniego. Firma Ricordi, jako właścicielka praw autorskich do „Madame Butterfly" zaskarżyła autora o plagjat. Na posiedzeniu sądowem przesłuchano muzyków-ekspertów, między innymi jeden pianista odegrał dla porównania jeden i drugi utwór. Okazało się, że autor angielski zmienił tylko tempo i przerobił melodję Pucciniowską na walca. Mimo to sędzia nie uznał plagjatu i Ricordi został skazany na koszta sądowe. (mw)

Ciekawy pokaz Belgji

Trzeba przyznać, że Belgja zaprezentowała się na naszej wystawie bardzo okazale. Coprawda udział jej w stosunku do innych obcych państw jest mniejszy, lecz niemniej ciekawy.

Stoisko Belgji mieści się w pawilonie 18, obok wystawy Czechosłowacji i Węgier. Szczupłe rozmiary tego stoiska oraz niewielka ilość eksponatów dają się wytłomaczyć faktem, że w obecnej chwili Belgja obchodzi uroczyście stulecie swej niepodległości państwowej i urządziła z tej racji dwie wielkie wystawy w Liege i Antwerpji. Cały więc wysiłek poszedł w kierunku zorganizowania wystaw własnych. Na M. W. K. T. Belgja chciała zaznaczyć tylko swój udział, przyczem uwidoczniła to, czem się istotnie pochlubić może.

Pokaz Belgji rozpada się na pięć części, a mianowicie: 1) żegluga i porty, 2) lotnictwo cywilne, 3) roboty publiczne (koleje i tramwaje), 4) Kongo belgijskie i 5) turystyka.

Przedewszystkiem rzuca się w oczy każdemu zwiedzającemu duża ilość fotografij artystycznych. Odnosi się wrażenie, że znajdujemy się w jakiemś atelier. Na ścianach pełno zdjęć przepięknych i oryginalnych gmachów, ruin, zamków i t. d.

Aby dokładnie zwiedzić stoisko Belgji trzeba kierować się specjalnie ułożonym planem. Najpierw wchodzimy do działu żeglugi i portów i dzięki różnym wykresom łatwo możemy się zapoznać z rozwojem tych dwóch dziedzin. Belgijskie linje okrętowe znane są z szybkości parostatków, oraz ich komfortowego urządzenia. Wszystkich linij naliczyliśmy 345. W dziale komunikacji morskiej znajdujemy przepięknie wykonaną mapę plastyczną, przedstawiającą wyczerpująco szlaki wodne Belgji. Informuje nas ta mapa o połączeniach z innemi portami zagranicznemi, dając pełen obraz istotnej wartości tej ważnej komunikacji. Jednym z ciekawych eksponatów jest ciekawy pokaz belgijskiego okrętu w przekroju, wykonany precyzyjnie dzięki czemu, zapoznajemy się z konstrukcją wewnętrzną okrętu, mając również pojęcie o jego zewnętrznej budowie.

Dział portów przedstawiony jest bardzo ciekawie, przyczem większą część stanowią fotografje artystyczne z życia portowego. Ponadto znajdujemy najrozmaitsze mapy i wykresy. Sposobem graficznym ujęty jest rozwój floty handlowej, która systematycznie z roku na rok rozrasta się i to znacznie. Mamy również dokładne dane co do ilości parowców, czem tylko Belgja może się poszczycić, albowiem tej tajemnicy nie znajdujemy w żadnem innem stoisku.

W 1870 przewieziono żaglowcami znaczną ilość towarów. Rzecz zastanawiająca, że żaglowce w Belgji są w tak wielkim użytku. Oczywiście tonnaż statków parowych i okrętów jest bezwzględnie największy.

Dla dokładnego zorjentowania się w rozwoju stosunków handlowych przedstawiono ciekawe wykresy, z których m. in. wynika, że ruch pasażerski na statkach stale się wzmaga. W zestawieniu roku 1846, w którym liczba pasażerów wynosiła tylko 4,548 — rok 1929 przynosi ogromną różnicę, gdyż przewieziono wówczas okrętami 417 tys. osób.

Ruch handlowy na linji morskiej streszcza się w graficznych zestawieniach Sięgając daleko w przeszłość, dowiadujemy się, że w roku 1870 tonnaż wynosił 10 tys. Rok 1925 jest najpomyślniejszy, gdyż tonnaż dochodził do 475 tysięcy. Od tego jednak czasu nie może pójść wyżej, ulegając pewnym wahaniom Ostatnie lata nie przynoszą żadnych zmian.

Powracając do działu portów zaznaczyć należy, że Belgja wybija się na czoło ruchliwością gospodarczą. Odnajdujemy tutaj na mapie porty Antwerpji, Gandawy, Bruges. Port Gandawy nie ma bezpośredniego połączenia z morzem. Wielką rolę odgrywa tutaj kanał, wybudowany według najnowszych wymagań technicznych.

W drugim dziale znajdujemy dokładne dane co do komunikacji lotniczej. Belgja posiada dwie stałe linje wewnętrzne, pierwsza z Antwerpji do Liege i druga z Brukseli do Antwerpji. Międzynarodowe linje prowadzą z Londynu do Kolonji przez Brukselę oraz z Londynu do Hamburga przez Antwerpję. Ponadto czynne są linje nocne z Londynu do Kolonji i wycieczkowe — z Antwerpji do Brukseli. Ogółem linij lotniczych Belgja liczy ośm. Poza wykresami i mapami plastycznemi podziwiamy również przepiękne fotografje aeroplanów, lotnisk i dworców lotniczych.

Najpiękniejszy w stoisku jest dział kolonjalny. Chociaż brak tutaj wielu ciekawych eksponatów w oryginale, jednak przepiękne zdjęcia zastępują wszystko. Mamy zatem ciekawe obrazy, ilustrujące ruch religijny, oświatowy, sądownictwo, sport i t. d. Fotografje, przedstawiające uczących się murzynów, zatrzymują każdego, bowiem sposób nauczania tych nieokrzesanych oraz dzikich tych ludzi przedstawiony jest obrazowo bardzo oryginalnie.

Kolejnictwo zajmuje mniej miejsca. Natomiast śliczne zdjęcia wybrzeża belgijskiego oraz uroczych zakątków i letnisk zwracają na siebie powszechną uwagę. Ostatni dział zajmuje wspaniała kolekcja fotografji zabytków architektonicznych o czem piszemy osobno.

Pokaz Belgji na M. W. K. T. wywiera ogółem dodatnie wrażenie. Zasługa w tem oczywiście komisarza rządowego p. Camu, który nie szczędził ani czasu ani trudu, by stoisko wygotować na czas. Zaznaczyć należy i podkreślić z pełnem uznaniem, że sam wszystko wykonał. (tr.)

Stoisko Belgji zwraca uwagę przedewszystkiem wspaniałą kolekcją artystycznych fotografij.

Dokumenty świetnej przeszłości

Z uczuciem pewnego braterstwa wkracza się na belgijski teren wystawowy. Przecież to państwo na zew rewolucji francuskiej przeciw narzuconej tyranji porwało za broń by wywalczyć niepodległość. Palska, państwo samodzielne wymazane aktem bezprawia i gwałtu z karty Europy, nie mogła zgodzić się na bytowanie pod hegemonją Rosji jako składowa cząstka imperjum. Również i Belgja — dawna cezarowa Gallia belgica, wydająca najmężniejszych wojowników — nie mogła pogodzić się, aby po wyzwoleniu z austrjackiej przemocy dostać się pod wpływy i zależność obcych sobie mową, obyczajami oraz religją Holendrów i wraz z nimi jedno tworzyć państwo. W dodatku monarcha miał pochodzić z wybitnie portestanckich książąt Nassau-Oranien.

Na zew rewolucji porwała Belgja za broń 24 sierpnia 1830 r. i szczęśliwsza od nas wywalczyła sobie niepodległość. Gdy nad Polską ponownie zawisnął carski knut i zadźwięczały kajdany po zgnieceniu powstania listopadowego, w Belgji zakwitło drzewo wolności. W ostatnich znów czasach, kiedy barbarzyńskie hordy, łamiące traktaty i prawa ogólnoludzkie runęły na Belgję, synowie jej okazali, iż są nieodzownymi potomkami Belgów, co skutecznie przeciw legjonom rzymskim Cezara walczyli.

Z prawdziwem zainteresowaniem oglądamy belgijskie terytorjum wystawowe i stwierdzamy, że wspaniałym porywom bohaterstwa odpowiada w całej pełni piękno tego kraju, w którym na każdym kroku napotkamy zabytki świetnej przeszłości, świadczące, o wysokim poziomie kultury i sztuki. Dowodem tego są reprodukcje mistrzów pędzla (nieraz coprawda wspólnych z Holendrami) umieszczone na ścianach wagonów kolejowych. A jeśli rozejrzymy się po „Belgji turystycznej“ wiele będziemy mieli do podziwiania, czy to wśród zdjęć fotograficznych zamieszczonych na ścianach, czy wśród przeźroczy, umieszczonych w specjalnych gablotkach.

Wśród tych ostatnich zwracają uwagę cudne okolice nadbrzeżne Mozy, zamki i pałace rycerskie, panów tych dziedzin. Oto np. jeden z nich de Spontin do dziś dnia zachował swój obronny wygląd i stoi dumnie, otoczony fosą pełną wody. Obok niego widnieje wspaniały, nieco ponury w romańskim stylu zamek Bouillon, siedziba rycerza bez zmazy ks. Gotfryda, stróża i obrońcy Grobu Chrystusowego.

Dalej podziwiamy naprawdę przepyszne, artystycznie wykonane widoki miast. Bruksela ze swoim wspaniałym, monumentalnym, o szlachetnych linjach pałacem królewskim. Słynne Malines z katedrą św. Romualda jednem z arcydzieł architektury. A dalej — Antwerpja, Bruges, port w Gandawie wreszcie urocza miejscowość kąpielowa, wytworna Ostenda.

Odwracamy się i ze ściany patrzą na nas mury książęcego zamku w Gandawie, niegdyś stolicy wschodniej Flandrji, VII wieku sięgające. Oglądamy je od strony rzeki Skaldy i mamy wrażenie, że jest to jeszcze wciąż siedlisko okutych w stal rycerzy. Drugie zdjęcie rozwiewa nasze złudzenia, bowiem widzimy współczesną ulicę, z tramwajami w ruchu.

Poza tym zamkiem wystawiono doskonałe zdjęcia bogatego opactwa św. Barona, starożytnego kościoła św. Mikołaja i śliczny fragment z Quai de Bataliers. Tuż Bruksela szczyci się swym gotyckim ratuszem, ozdobionym — 114-metrową wieżą (1401 r.). Obok gotycki katedralny kościół św. Guduli, imponujący monumentalną architektoniką, oraz bogactwem wnętrza. Bruges, stolica zachodniej Flandrji wysuwa na czoło ratusz gotycki i kościół Najświętszej Marji Panny (Notre Dame); ponadto pyszni się swym portem przystępnym dla największych okrętów.

Potężniejszy jeszcze port posiada rozłożysta Antwerpja (Anvers) na prawym brzegu Skaldy. Zachwycamy się tu widokiem głównego rynku z gotyckim pałacem giełdy (1531 r.) oraz pięknym katedralnym kościołem Notre-Dame. Słynne swą bohaterską obroną w czasie wojny światowej. Leodjum (Liege) pokazuje potężny pałac biskupi, kolumnadą przypominający nieco dziedziniec wawelski. Równie z czasu tej wojny znane Ypres pod nim to właśnie m. i. pierwszy raz zastosowano straszliwy gaz bojowy iperitem zwany — prezentuje stare hale targowe, świadczące o wielkim handlowym rozwoju, skoro aż taki potężny budynek był na to potrzebnym. Lovanium (Louvain), którego wydział teologji katolickiej na uniwersytecie był uważany za najpierwszy w świecie szczyci się dwoma w starogotyckim stylu budowami: ratuszem i kościołem św. Piotra. Nie sposób wyliczyć wszystkie zabytki, odtwarzające jasno i niedwuznaczne oblicze tego bohaterskiego kraju. Z wyszczególnionych powyżej widać, że warto poświęcić nieco czasu i te cuda średniowiecznej architektoniki obejrzeć choćby tylko na pięknych fotografjach, zwłaszcza, że — co należy raz jeszcze podkreślić z naciskiem — są one naprawdę p i ę k n e pod względem techniki wykonania, oraz samego sposobu ujęcia, dzięki czemu można poznać zabytki w całym ich majestacie. J. St.

W okolicach Świtezi

W rodzinnych stronach Mickiewicza

Nowogródek, Lida, Zaosie... a nadewszystko:

„Świteź tam jasne rozprzestrzenia łona,
w wielkiego kształcie obwodu
gęstą po bokach puszczą oczerniona,
a gładka, jak szyba lodu“.

Wzruszenie ogarnia każdego, bo któż bez wewnętrznego drżenia mógłby patrzeć na strony rodzinne naszego wieszcza - Mickiewicza? Komu nie udzieli się pewna tajemna bojaźń wobec tego zaklętego jeziora pełnego boginek - świtezianek? Cóż za fatalizm sprawił, iż na górze Mendoga, tego pierwszego i jedynego króla Litwy, który przyjął wiarę św., a potem odrzucił — dziś krzyż króluje?

W Lidzie oglądamy ruiny zamku obronnego ks. Gedymina, wodza w walkach z tym podstępnym wrogiem, co to „utkwiwszy oczy w nieprzyjaciół szaniec, nabija strzelbę i liczy różaniec“. Patrząc na te zdjęcia zabytków, pałamy chęcią odwiedzenia tych stron, zbliżamy się do zawieszonej mapy i chęć nasza tem bardziej rośnie, bo mamy wyznaczone już szlaki wycieczek, obliczoną ilość kilometrów, pokazane zabytki, ruiny zamków, stare drewniane kościółki, omszałe dworki, dumne pałace, a ponad temi zabytkami unosi się sztandar konfederatów barskich ze szczytnem hasłem: „pro Deo, Patria et Libertate“. Hasłem, które w kilkadziesiąt lat później największy syn tej ziemi wieszcz Adam Mickiewicz życiem swem stwierdził, całe je poświęciwszy służbie w obronie wiary, ojczyzny i wolności. J. St

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Pierwsza regularna linja komunikacji morskiej

Głośnem echem odbiły się w kraju uroczystości połączone z poświęceniem chłodni portowej w Gdyni i podniesieniem bandery na nowym statku szkolnym marynarki handlowej „Dar Pomorza". Natomiast mało mówiono w swoim czasie o niemniej ważnem wydarzeniu morskiem, jakiem było uruchomienie pierwszej regularnej komunikacji towarowej Gdyni z innemi portami Bałtyku. Mianowicie dwa statki s/s „Chorzów" (1 250 t. DW) i s/s „Tczew" (1 040 t. DW) utworzyły linję bałtycką łączącą Gdynię-Gdańsk z Libawą, Rygą, Tallinem i Helsingsforsem. Co drugą sobotę jeden ze statków odchodzi z Gdyni, co drugą sobotę — z Gdańska.

Nowa linja nie przeszła wprawdzie jeszcze przez okres prób, ale już teraz stwierdzić można, że utworzenie jej odpowiadało ważnej potrzebie życiowej, mianowicie potrzebie odciągnięcia ruchu towarowego polsko-bałtyckiego z dotychczasowej jego trasy, wiodącej częściowo drogą morską przez Szczecin, wzgl. lądową via Turmont. Nadto twórcom linji zależało na uproszczeniu przewozów z Polski do wymienionych portów bałtyckich, któremu to celowi posłużą bezpośrednie taryfy lądowo-morskie, od stacji załadowczej w kraju do c. i f. port przeznaczenia. Rzecz jasna, że możność nadania n. p. drobnicowej przesyłki z Poznania do Helsingforsu po z góry znanej stawce uprości ogromnie zadanie eksportera, gdyż nie będzie on potrzebował żmudnie kalkulować kosztów przewozu morskiego, kosztów przeładunku itd.

Tem samem zacieśnią się stosunki handlowe łączące nas z państwami bałtyckiemi, co oznacza rozszerzenie naszego rynku zbytu. To też istotnie już krótki okres istnienia pierwszej polskiej regularnej linji towarowej przyswoił jej transporty eksportowe, obejmujące zboże, cukier, cement i niektóre gatunki drzewa.

Natomiast nie przezwyciężono do tej pory pewnych trudności z ładunkiem powrotnym, opartym, jak dotąd, prawie wyłącznie na złomie. Istnieje jednak nadzieja, że zaradzi się i temu w niedalekiej przyszłości, a to w sposób następujący:

Kraje bałtyckie przeważnie nie posiadają bezpośrednich połączeń okrętowych z rynkami bardziej odległemi i muszą przewozić towary morską drogą łamaną. Rolę takich stacyj węzłowych odgrywają: Hamburg, Szczecin, czasami Gdańsk; Gdynia natomiast nie wchodziła dotąd w grę pod tym względem. Uruchomienie linji bałtyckiej, w związku z istnieniem już kilku innych linij z Gdyni do portów zachodnich — stwarza nowe możliwości pod tym względem, które winny być wykorzystane. Tą drogą linja bałtycka będzie w stanie pozyskać dalsze ładunki, szczególnie powrotne.

Narazie najaktualniejszem zadaniem jest spopularyzowanie linji bałtyckiej w kraju i pozyskanie przez nią stałej klienteli. Ufamy, że kupiectwo nasze i przemysł potrafią ocenić korzyści, jakie nowa, a raczej pierwsza linja im daje i korzystać z niej będą, zarzucając dotychczasowe trasy: via Szczecin wzgl. Turmont.

Krótkie informacje gospodarcze

— W czerwcu b. r. wydobyto we wszystkich zagłębiach 53 285 t. ropy naftowej wobec 54.583 t. w maju b. r.

— Produkcja hut żelaznych w czerwcu b r. przedstawiała się w głównych działach następująco: wielkie piece — 36.618 t., (w maju 40.786 t.), walcownie — 69.970 t. (78,983 t.), stalownie — 91.041 t. (113.981 tonn.)

— Utworzył się syndykat eksportowy czeskosłowackiego przemysłu obuwianego. W skład syndykatu weszło 36 wielkich firm, reprezentujących całą niemal produkcję czeskosłowackiego przemysłu obuwianego.

— Z początkiem wiosny uruchomiona zostanie komunikacja autobusowa między Budapesztem a Wiedniem. Autobusy zabierać będą 36 osób, które będą mogły korzystać z przedziału restauracyjnego.

— Związek walcowni blachy cynkowej w Niemczech podwyższył ponownie cenę zasadniczą blachy cynkowej o 1 markę na 100 kg.

— Toczą się obecnie rokowania pomiędzy rządem austrjackim i rządem węgierskim o dostawę 200.000 tonn pszenicy dla Austrji.

Popierajmy polski przemysł piwowarski

Kurjer Poznański w numerze 314 z dnia 11 lipca rb. zajął bardzo rzeczowe stanowisko w sprawie przejścia Browaru Kobylepolskiego w ręce Danziger-Aktien-Brauerei w Gdańsku. Między innemi zwrócono w nim uwagę na przewagę Niemców w tej dziedzinie, jak również na bezpłodną walkę polityczną rządu z opozycją.

Jak słusznie Kurjer Poznański uczynił, uderzając potężnie na alarm w sprawie przejścia Browaru Kobylepolskiego w ręce niemieckie, dowodzi faktyczny stan posiadania w browarnictwie na ziemiach zachodnich, w szczególności na Pomorzu i w Poznańskiem, który celem uświadomienia naszych licznych polskich konsumentów przedstawimy poniżej.

Na podstawie spisu członków należących do Związku Browarów na Polskę Zachodnią jest zarejestrowanych browarów 33 z ogólną produkcją 313,889,84 hektolitrów i z 102 uprawnionemi głosami. Z tego przypada na Aktien-Brauerei Gdańsk 80.528.68 hektolitrów z 20 głosami, na różne browary znajdujące się w rękach niemieckich 112.988.11 hektolitrów z 49 głosami, zatem w rękach niemieckich znajduje się 193,516,75 hektolitrów produkcji uprawniającej do 69 głosów w Związku.

Na rzecz browarów polskich przypada produkcja wynosząca ca 96,180,97 hektolitrów z 26 głosami, do tego dochodzi produkcja Browaru Chełmińskiego w Chełmnie, która wynosi 24,292 hektolitrów z 5 głosami, z czego 40 proc przypada na rzecz Danziger Aktien-Brauerei w Gdańsku.

Konsument, który w 90 proc. szereguje się z elementu polskiego, nie zdaje sobie absolutnie sprawy ze stanu naszego browarnictwa i nie jest przedewszystkiem poinformowany, jakie browary znajdują się w rękach niemieckich.

Również i nasi restauratorzy nie zwracają dostatecznej uwagi na niebezpieczeństwo grożące im ze strony browarów niemieckich, od których są zresztą częściowo uzależnieni, otrzymując z tej strony pożyczki wzgl. dłuższy kredyt przy odbiorze towaru z tych browarów.

Dobrodziejstwo w postaci udzielania pożyczek, względnie dłuższego kredytu przez browarnictwo niemieckie niewątpliwie niedługo się skończy, gdyż ma ono podłoże konkurencyjne. Gdy pozycja browarów niemieckich dostatecznie się wzmocni (przez wykupienie dalszych browarów polskich i t. p.) wtedy będzie się restauratorom dyktować warunki ze szkodą samego konsumenta.

Celem przedstawienia faktycznego stanu rzeczy podajemy poniżej zestawienie produkcji browarów należących do Związku.

1. Aktien-Brauerei Gdańsk

	hektolitrów	głosów
Kuntersztyn Grudziądz . . .	40 800	8
Browar Kobylepole	13 742,64	4
Browar Toruński	5 986	3
Browar Klasztorny, Wejherowo	20 000	5
Razem	80 528,64	20

2. Browar Chełmiński w Chełmnie 24292 hektolitrów 5 głosów.

Z Browaru Chełmińskiego przypada 40 proc. na rzecz Danzinger Aktien-Brauerei.

3. Browary znajdujące się w rękach niemieckich:

	hektolitrów	głosów
1. Hirsch Ostrów	30 454	7
2. Junke Bojanowo	10 500	4
3. Browar Obywatelski Starogard . .	9 935,43	3
4. Bloens Wolsztyn	2 594	2
5. Koeppe Czarnków	5 362 25	3
6 Sommer Grudziądz . . .	4 516,94	2
7. Browar Szubin	4 030	2
8. Browar Kościerski Kosc erzyna . .	6 000	3
9. Buchner Śmigiel	5 375	3
10. Six Chojnice	3 393,99	2
11. Pflaum Nowy-Tomyśl . .	5 220	3
12. Lux Sępolno	3 200	2
13. Brauer Bydgoszcz	5 080	3
14. Schneider Leszno	4 400	2
15. Adam Międzychód	1 200	1
16. Riedel Chojnice	3 124	2
17. Schutz Zbąszyń	5 147	3
18. Kunz Wyrzysk	1 978,05	1
19. Friese Koronowo	1 477.45	1
Razem	112 988,11	49

4. Browary znajdujące się w rękach polskich:

	hektolitrów	głosów
1. Browary Huggera Poznań	37 727.00	7
2. Browary Krot. Krotoszyn	31 490.00	7
3. Browary w Grodzisku .	7 900,00	3
4. Zgorzelewicz Znin . . .	4 743,97	2
5. Waberski Gniezno . . .	3 500,00	2
6. Goicz Września	1 200,00	1
*) 7. Koteccy Gniezno	7 620,00	3
*) za drugie półrocze		
8. Browar Pomorski w Czersku . . .	2 000,00	1
Razem	96 180.97	26

Konsumenci i restauratorzy polscy z tego zestawienia narodowego stanu posiadania w browarnictwie poznańskiem i pomorskiem wysnuć powinni właściwe wnioski. Żyjemy w czasach przełomowych i tylko solidarnem poparciem placówek narodowo nie podejrzanych podtrzymać możemy byt i egzystencję przemysłu polskiego a nawet dopomóc mu do rozwoju.

Niestety polski przemysł piwowarski nie wyzyskuje w całej pełni swych zdolności produkcyjnych, a to zarówno z powodu kryzysu gospodarczego i ogólnego zubożenia konsumentów, jak niemniej ze względu na pokaźny import piwa z zagranicy. Niemcy zdają sobie doskonale sprawę z tego, że piwowarstwo jest poważnym czynnikiem w gospodarce krajowej i dążą do opanowania tej dziedziny wytwórczości we wszystkich krajach Europy, a nawet Ameryki. Ponadto stanowi ono jeden z nielicznych przemysłów, który opiera się na surowcach lokalnych (jęczmień, chmiel, drożdże).

Pamiętajmy zatem tembardziej o starem haśle „swój do swego po swoje"!

Wojsko a hasło samowystarczalności

Dowódca okręgu korpusu Nr. IX. p. generał brygady Trojanowski wydał w tych dniach rozkaz do podległych władz wojskowych, który poniżej podajemy:

Usiłowania czynników stojących u steru państwa zmierzające do utrwalenia podstaw życia ekonomicznego Polski oraz zapewnienia jej jak i obywatelom państwa siły, dobrobytu i warsztatów pracy są w znacznej mierze zależne od poziomu ideowości obywateli wytężonej solidarnej współpracy. Jednym z największych czynników dobrobytu i siły państwa uzależnionym od zrozumienia i pomocy a nieraz i ofiarności społeczeństwa jest samowystarczalność gospodarcza do jaknajdalej posuniętych możliwych granic.

Nabywanie obcych towarów rujnuje własne środki przemysłowe, w dalszej konsekwencji jest powodem wzmożenia bezrobocia, a pod względem moralnym dyskredytuje polską pracę i autorytet naszego kraju zarówno w jego granicach, jak i w dziedzinie stosunków międzynarodowych. Zbyt jaskrawo narzucają się konsekwencje takiego stanu rzeczy, by je wyliczać. Jedno tylko przypomnieć i podkreślić pragnę, że w tej dziedzinie życia państwowego pomyślne rezultaty akcji władz państwowych stoją w prostym stosunku do wysiłku wszystkich obywateli.

Wymagam zatem, by wszystkie podległe mi instytucje wojskowe oraz wszystkie osoby wojskowe świeciły pod tym względem przykładem reszcie społeczeństwa, popierając wyłącznie przemysł krajowy. Wojsko chlubnie zapisane w historji odrodzonej Polski winno w pierwszym rzędzie dbać o to, by wysiłek krwi, który Polskę dźwignął z upadku nie poszedł na marne, by przez lekceważenie i niezrozumienie tak doniosłej akcji samowystarczalności gospodarczej nie podkopywać fundamentów potęgi państwa.

Zaznaczam, że w razie dojścia do mojej wiadomości faktu niestosowania się przy czynieniu zakupów do niniejszego rozkazu czy to przez dowódców i kierowników formacyj wojskowych, czy też zarządy spółdzielni wojskowych, a nawet poszczególne osoby, wyciągać będę w stosunku do nich konsekwencje przez kwalifikowanie ich wyrobienia patrjotycznego.

Dowódca Okręgu Korpusu Nr. IX.
(—)Trojanowski
Generał brygady.

Powyższy fakt świadczy wymownie, że hasła nasze i odezwy znajdują posłuch w całej Rzeczypospolitej, społeczeństwo zaś powoli nabierze coraz to większego przekonania do towaru krajowego, dlatego że dzisiaj już prawie wszelkie towary krajowe w jakości nie ustępują niczem towarom zagranicznym.

Panu Generałowi Trojanowskiemu za podjęcie się tak szlachetnej działalności ku obronie przemysłu krajowego składamy tą drogą nasze najserdeczniejsze podziękowanie. Wszystkim innym zaś władzom powyższy fakt niechaj posłuży za wzór, by swoim urzędnikom i podwładnym nietylko polecały ale i nakazywały kupowanie tylko wyrobów krajowych.

Z apelem: „Brońmy naszego przemysłu polskiego" oczekujemy zarządzeń dalszych władz polskich.

Związek Obrony Przemysłu Polskiego.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Eksport masła z Wielkopolski.** Wywóz masła z Wielkopolski wzrósł w czerwcu o 22,7 proc. w stosunku do maja r. b., wywieziono bowiem 12.589 beczek masła á 60 kg. brutto, wobec 10.25€ beczek w maju. Eksport na poszczególne rynki przedstawiał się w czerwcu następująco: do Niemiec 40,9 proc., w maju 36.2 proc., do Anglji 24 proc., (w maju 4,2 proc.), do Danji 9,5 proc. (15.8 proc.) i do innych krajów 24.8 proc. (w maju 43.7 proc.)

(k) **Wapniarnia Miasteczko" Sp. Akc. w Miasteczku n. Notecią, zarząd w Poznaniu.** W dniu 18 bm. odbyło się walne zebranie akcjonarjuszów w lokalu Spółki, przy Al. Marcinkowskiego 13. Zebranie zagaił i przewodniczył wiceprezes rady nadzorczej p. Czapski z Modrza. Sprawozdanie i bilans z rachunków zysków i strat przedstawił zebranym dyrektor zarządu p. Ignacy Szkodo, zaznaczając, że w roku sprawozdawczym Spółka przeprowadziła w dziale technicznym inwestycje celem zmodernizowania działu eksploatacji i pomimo ciężkiego kryzysu rok sprawozdawczy był znacznie lepszy od r. 1928; zapotrzebowania zwiększyły się. Do zwiększenia się zapotrzebowań przyczyniła się głównie Pow. Wystawa Krajowa, gdzie szerokie warstwy zaznajomiły się z przetworami Spółki. Oprócz tego zwiększyło się również zainteresowanie z wyjątkowym charakterem pokładów wapiennych, należących do Spółki przez sfery praktyczne jak i naukowo - rolnicze. Bilans zamyka się po obu stronach sumą 1.205.813,13 zł. zysk. i strat sumą 567.995,75 zł. Zebrani przyjęli bilans z rach. zysku i strat i udzielili absolutorjum zarządowi i radzie nadzorczej, a czysty zysk w sumie 32.368,12 podzielono w myśl propozycji, tak, że na dywidendę przypada 10 proc. Zarząd spoczywa w rękach p. dyr. Szkodo.

Z ZAGRANICY

(z) **O angielską politykę handlową.** Prasa podkreśla, że wśród bankierów angielskich niema jednomyślności w sprawie protekcyjnej polityki celnej. „Morning Post" ogłasza oświadczenie, podpisane przez kilkunastu wybitnych przedstawicieli finansjery i przemysłu angielskiego, w którem stwierdzono, że program protekcjonistyczny jest swojego rodzaju trampoliną dla pociągnięć politycznych poszczególnych partyj, lecz że nie może on być bynajmniej lekarstwem radykalnem na przeciwdziałanie depresji życia gospodarczego Wielkiej Brytanji. Przedewszystkiem — stwierdza oświadczenie — należałoby zacząć od zmniejszenia ciężarów podatkowych.

(z) **Zmniejszenie produkcji węgla w Sowietach.** W ostatnich czasach zaczęła dość gwałtownie spadać produkcja w sowieckich kopalniach węgla. Objaw ten, według doniesień dzienników sowieckich, spowodowany jest płynnością kadr robotniczych, brakiem robotników wykwalifikowanych, upadkiem dyscypliny oraz trudnościami aprowizacyjnemi i brakiem mieszkań. W tych dniach odbyło się posiedzenie kolegjum ludowego komisarjatu pracy Z. S. R. R., na którem omawiano wytworzoną sytuację w przemyśle węglowym. Postanowiono wydać republikom związkowym polecenie, aby z jednej strony kierowały do zagłębi węglowych większe partje robotników z miast i wsi, z drugiej zaś, aby poczyniły możliwe starania w kierunku ulepszenia aprowizacji i stanu mieszkaniowego.

(z) **Przepisy o zbieraniu „nadwyżek zboża" w Z. S. R. R.** Ludowy komisarjat handlu Z. S. R. R. opracował instrukcje dla komisyj współdziałających z organami rządowemi przy zbiórce zboża. Instrukcja głosi, że komisje współpracy mają być tworzone w każdej wsi z pośród bezrolnych i małorolnych chłopów. Wsie całkowicie podlegają radom „Selsowietów" i stosują się do jego poleceń. Komisje mają użyć „wszelkich środków" aby poszczególne prywatne gospodarstwa oddały „całą nadwyżkę zboża", nawet gdyby to zboże nie było uprzednio przez władze zakontraktowane. Określenie nadwyżki zboża należy również do tej komisji.

Polska z perspektywy światowej

Wstęp

Człowieka, który z dalekiej podróży wrócił do kraju, różni ludzie o różne wypytują rzeczy.

Jednych zaciekawia dola emigrantów polskich w Brazylji, drugich sposób tańczenia tanga w Argentynie, trzecich strój wieczorowy murzynek w Afryce centralnej, niektórzy pytają o sposób przyrządzenia kotletów na wyspie Bali, znowu inni o ustrój polityczny Hondurasu lub śmiertelność wśród chińskich niemowląt, najpospolitszem jednak bywa pytanie: „Powiedzcie tylko moi drodzy, jak też przedstawia się wam nasza Polska kochana po zwiedzeniu tylu obcych republik, monarchij i zamorskich kolonij!“

Roztropne to pytanie zawiera zaiste dużo momentów ogólno ciekawych, to też chcąc uniknąć omawiania go w detalu z każdym znajomym osobno, pragnę nań dostarczyć odpowiedzi hurtowej na łamach Kurjera.

„Wszystko jest względne!“ mówi Einstein i ma świętą rację!

Człowiek, który posiada w kieszeni 100 złotych nie jest a priori ani biedny ani bogaty; sąd o swej zamożności może wydać dopiero wówczas, o ile się dowie, ile złotych mają w kieszeni jego sąsiedzi.

Człowieka o wielu wadach nie można z punktu nazwać wyrzutkiem społeczeństwa, a człowieka o wielu zaletach aniołem, wpierw trzeba bowiem wiedzieć, ile wad i zalet posiadają inni nasi współbracia.

Podobne prawo względności obowiązuje i na arenie światowej w stosunku wzajemnym państw i narodów. To, że w pewnem państwie ludzie narzekają nie jest jeszcze dowodem, że państwo jest nic nie warte, uprzednio należy bowiem stwierdzić, ile się narzeka, klnie i złorzeczy w państwach sąsiednich.

Porównanie jest w ogóle i w szczególe podstawą wszelkiej krytyki. Krytykować jakiś objekt znaczy właściwie nic innego, jak porównywać go z innemi objektami, które są, były, lub być powinny.

Jeśli idzie o cenę państw na arenie światowej, to najpoważniejszą podstawą do porównywania i krytyki daje każdemu urzędowa statystyka. Porównanie cyfr wywozu cukru, przywozu mydła, popełnionych samobójstw, kradzieży i rozwodów może dostarczyć wielu cennych danych o pracowitości, kulturze i etyce poszczególnych krajów, niemniej jednak istnieją dziedziny życia ludzkiego, które jako niedające się wtłoczyć w kolumny cyfrowe, uchylają się ściśle matematycznym metodom porównawczym. I tu właśnie, gdzie rubryka zmienia się w obserwację wzrokiem, słuchem, węchem, smakiem i dotykiem, gdzie stwierdzenie i liczenie zastąpione zostaje podpatrywaniem i subjektywną taksacją, kończy się pole przykutych do miejsca socjologów i ekonomistów, a głos zabiera podróżnik. O tem na przykład, gdzie więcej widać krzywych nóg, czy w Polsce, czy w Hiszpanji, nie może pouczyć nas żadna statystyka, a kompetentnym na tem polu może być jedynie człowiek, który widział zarówno dużo nóg polskich jak i nóg hiszpańskich.

Opierając się na powyższem rozumowaniu, pragnę w tej właśnie dyskretnej dziedzinie ludzkich ułomności, nawyknień, zalet, cnót i słabostek, w tej, broń Boże, nie politycznej a, powiedziałbym, ogólno człowieczej dziedzinie drobnych przejawów życiowych, pociągnąć kilka równoległych, porównując Polskę z wieloma innemi krajami globu ziemskiego.

Jak przedstawia się Polska po zwiedzeniu 33 krajów, i to dla wyeliminowania stronniczości nie jako ojczyzna, lecz jako pod tym samym kątem obserwowany trzydziesty i czwarty kraj, objęty podróżą; jak przedstawiają się Polacy, jaki ich sposób życia, co rzuca się u nas w oczy jako lepsze, co jako gorsze niż gdzieindziej, w czem można dopatrzeć się zalet a w czem wad społecznych... O tem wszystkiem pragnę o ile możności bezstronnie i szczerze napisać w cyklu feljetonów pod tytułem:

„Polska z perspektywy światowej“.

Inż. Tadeusz Perkitny.

Ciekawe wyniki badań bakterjologicznych słuchawek telefonicznych

W marcu rb. doniosły dzienniki o ukazać się mającem rozporządzeniu w sprawie przymusowego odkażania słuchawek telefonicznych, będących jak wiadomo, rozsadnikiem chorób zakaźnych, jak gruźlicy płuc, dyfterji, grypy itp. Obecnie dowiadujemy się o ciekawych szczegółach badań Państwowego Zakładu Higjeny, dających departamentowi służby zdrowia w Warszawie podstawę do opracowania projektu o przymusowej dezynfekcji aparatów telefoncznych.

W ciągu roku Państwowy Zakład Higjeny w Łodzi zbadał około 60 słuchawek telefonicznych, pochodzących z rozmaitych urzędów, miejsc publicznych i mieszkań prywatnych.

Technika badań była następująca: Woźny zakładu higjeny przynosił badaną rurkę, zamieniając ją na miejscu zapasową, świeżą. Rurkę płukano jałowym rozczynem fizjologicznym soli i otrzymaną wypłóczynę zastrzykiwano morskim świnkom pod skórę. Świnki były poddawane obserwacji w przeciągu 4 miesięcy każda.

Wyniki były następujące: Cztery świnki padły w ciągu pierwszej doby po zastrzyknięciu na skutek obrzęku złośliwego ostrego. We wszystkich tych wypadkach znaleziono w wysięku pęcherzyki gazu i grube laseczki zawierające zarodki. A więc zakażenie nastąpiło wskutek obecności w wysięku laseczek beztlenowowych z grupy baccilus oedomatiens.

Jedna morska świnka dostała na trzeci dzień po zastrzyknięciu porażenia tylnych kończyn, które trwało około czterech tygodni, ale zakończyło się zupełnem wyzdrowieniem zwierzęcia. Tutaj chorobę wywołał zastrzyk z popłuczki ze słuchawki, która pochodziła z jednej z lecznic dla przychodzących chorych. Wreszcie cztery morskie świnki padły od ogólnej gruźlicy, a mianowicie świnki, którym zastrzyknięto wypłóczyny ze słuchawek rozmaitych urzędów, lecznic oraz instytucyj publicznych.

Ze słuchawki nadesłanej z jednej z lecznic dla przychodzących chorych, padły świnki na 47-my 51-szy 58-my i 62-gi dzień po zastrzyknięciu.

Obraz anatomo-patologiczny — ogólna rozsiana w całym ustroju gruźlica. — Wogóle słuchawki w przeważającej ilości były nadsyłane w stanie zupełnego zanieczyszczenia, szczególnie z komisarjatów policji, hoteli i restauracyj. Słuchawki z restauracyj były dosłownie zaplute i zawierały liczne resztki pokarmów: mięsa, kartofli, marchwi, sałaty itp. Słuchawki z lecznic dla przychodzących chorych również nie odznaczały się czystością.

Na podstawie tych nielicznych badań widocznem jest, że słuchawki telefoniczne mogą być zakażone laseczkami gruźlicy, a więc mogą być źródłem zakażania dla osób prowadzących rozmowy telefoniczne w czasie których mówi się do zbliżonej do ust rozszerzonej rurki, do której mogą wpadać z ust cząstki śliny, jak wyżej powiedzieliśmy resztki jedzenia itp., a więc rurki t eprawie nigdy nieczyszczone, mogą przez osoby chore na gruźlicę zostać zakażone śliną, zawierającą laseczniki Kocha. Po wyschnięciu śliny laseczniki mogą być z kurzem wsiąknięte do płuc oddechowych osób rozmawiających i w ten sposób słuchawki mogą się stać źródłem zakażeń gruźliczych.

Należy więc słuchawki telefoniczne często czyścić i odkażać w interesie zdrowia własnego oraz swego otoczenia.

Sensacyjne dane na wystawie higjenicznej w Dreźnie

Alkoholizm i znachorstwo w Niemczech.

W roku 1911 podczas międzynarodowej wystawy higjenicznej w Dreźnie powstało „Muzeum higjeny“, które w ciągu kilku lat rozwinęło się nadzwyczajnie. Obecna międzynarodowa wystawa higjeniczna posługuje się tem wszystkiem, co potrafiło zgromadzić muzeum. Na pierwszy rzut oka uderza jako zasadnicza cecha szczegół następujący: Dawniej na wystawach tego rodzaju zbierane były diagramy, liczby, wykresy, ciekawe tylko dla specjalisty, obecnie cała olbrzymia wystawa jest żywym podręcznikiem higjeny.

Oto kilka przykładów: pawilon walki z alkoholizmem. Na olbrzymiej ścianie widnieją napisy, z których wynika, że Niemcy wydają co minutę 40.000 mk. na napoje alkoholowe. Obok tych napisów cały szereg ilustracyj, co możnaby za te 40.000 mk. osiągnąć w dziedzinie higjeny.

Ciekawie i oryginalnie przedstawia się na wystawie nauka o chorobach zawodowych. Przedstawiono ją z historycznego punktu widzenia, tak że np widzimy zupełnie dokładnie w jakich warunkach pracował górnik czy zecer przed laty, w jakich pracuje dziś i do jakich warunków należałoby dążyć w przyszłości.

Poważny dział zajmuje na wystawie „Higjena szkolna“. W każdej sali poruszającej dziedzinę szkolnictwa widnieją napisy, mówiące o tem, że dziecko spędza w murach szkolnych przeciętnie około 10.000 godzin. Wśród nowych projektów, zwraca uwagę pomysł innego rozmieszczenia dzieci. System ławek, wspólnych pulpitów, został niemal zarzucony, dzieci siedzą przeważnie przy stolikach, przeznaczonych dla 3—4 uczniów, czy uczenic.

Bardzo oryginalny jest pawilon walki z przesądami. Poprzez średniowieczne pokoje tajemniczych alchemików, zapoznajemy się z tajemnicami znachorstwa współczesnego. Przy tej okazji zwiedzający dowiaduje się z tablic, że na terenie Niemiec grasuje nie mniej nie więcej jak 11.000 znachorów.

W pawilonie „Matka i dziecko“ widnieje następujący napis, wyjęty z ksiąg starożytnych: „Jeden nauczyciel przewyższa dostojeństwem dziesięciu braminów, jeden ojciec dziesięciu nauczycieli, jedna matka dziesięciu ojców i cały świat.“

Wystawę obesłało 17 państw (po raz pierwszy Francja wzięła udział w niemieckiej wystawie międzynarodowej). Rzecz charakterystyczna, że państwa, w których higjena stoi bardzo wysoko, wystąpiły względnie skromnie, państwa natomiast, w których warunki higjeniczne są notorycznie złe, pobudowały olbrzymie, pełne przepychu pawilony. Stąd skromność pawilonu angielskiego i niesłychana okazałość, graniczące z przeładowaniem, pawilonu sowieckiego.

Polska niestety, nie jest reprezentowana na wystawie. A szkoda, bo nie mielibyśmy z pewnością powodu do wstydu.

Dzieci rozwiedzionych małżeństw

dostarczają najwięcej przestępców.

Przestępczość wśród nieletnich wzrasta nie spotykanych nigdzie indziej na świecie, wzrasta do rozmiarów wielkiej klęski w Stanach Zjednoczonych do rozmiarów społecznej. Jako jaskrawy przykład przytoczyć można cyfry podane przez znanego kryminologa amerykańskiego, generalnego dyrektora więzień federalnych U. S. A., Sandora Bates'a, w przemówieniu wygłoszonem na jednem z zebrań w Chicago.

Otóż 85 proc. przestępstw, popełnianych w Stanach Zjednoczonych, jest dziełem nieletnich między 16 a 21 rokiem życia. Na 500 skazanych 360 pochodzi z małżeństw rozwiedzionych, większość zaś nie posiada nawet szkoły elementarnej ukończonej, zaś rodzice 418 z pośród 500 skazanych nie posiadają żadnego wykształcenia szkolnego.

Warunki mieszkaniowe, będące zaprzeczeniem wszelkich zasad higjeny, rozwięzłość otoczenia demoralizujące rozrywki, właściwe stosunkom amerykańskim nadmiernie wybujała i nieokiełznana, a źle pojęta wolność osobista, pogoń za pieniędzmi i użyciem, ciemnota rodziców, nie umiejących dać dzieciom właściwego kierunku — oto według S. Bates'a — najważniejsze przyczyny tak olbrzymiej przestępczości wśród nieletnich w Stanach Zjednoczonych

Kobiety a moda

Kiedy się przegląda miesięczniki kobiece, poświęcone modzie, uderza jedna rzecz. Stale napotyka się w nich na słowa „nie należy“, „nie można“, „trzeba“. Czytając je, pomyślałem sobie, że jednak kobieta, to biedna istota, niewolnica mody, która stale musi pamiętać o tem, aby, bro ńBoże, nie przekroczyć którego z jej nakazów. Wszakże baczyć musi, aby nie wystąpić na przyjęciu wieczorowem w sukni krótszej z przodu, niż z tyłu. Paryż grozi jej palcem i mówi: suknia i z przodu musi sięgać do ziemi. Na przechadzce nie wolno pokazywać się w płaszczu trzy czwarte długim, bo obecnie modne tylko bolero. Lisy, zarzucone na ramiona, to kryminał, bo moda woła, że dozwolone są tylko kołnierzyki z futra, otulające jedynie szyję.

„Czołenka“ zastępują wszelkie inne buciki. Zarzutka wieczorowa sięgająca tylko do paska. Krótkie włosy to przeżytek. A wszelkie błyskotki, jak szerokie bransolety i ciężkie korale, z przesadnie dużych kamieni, które panie tak bardzo lubiły, a które jeszcze wczoraj były ostatnim krzykiem mody — te są dzisiaj wprost niedozwolone. Uważa się je jako shocking.

Te i tym podobne nakazy i przepisy. Człowiek się śmieje, czytając je, złości się i dziwi, że dzisiaj, kiedy na każdem polu dąży się do postępu, w dziedzinie mody wykazuje się tyle braku rozsądku i niemądrego zaślepienia. Z jednej strony czyni się wszystko, aby kobietę uniezależnić, wyzwolić, a z drugiej czyni się z niej marjonetkę mody, która tańczy, jak jej każą. Nie umiem ocenić, w jakim stopniu wpływa moda na plus lub minus dobra narodowego. Ale mam wrażenie, że w obecnych ciężkich czasach zdałoby się wpływać na to, aby się moda ustaliła na czas pewien. W każdym razie życzyćby sobie należało, aby Polki, posiadające tyle ducha społecznego, mniej zwracały uwagi na modne lub niemodne fatałaszki. Niechby im wystarczyło poczucie, że wystarczy się ubierać estetycznie, skromnie a elegancko, a nie koniecznie modnie aż do przesady.

Nie chciałbym przez to twierdzić, że równie chętnie patrzę na kobietę, która nasadziła na głowę kapelusz jak ul, lub mitrę, jak na tę z kokieteryjnie wsuniętym kapelusikiem, że jej tylko nosek widać! We wszystkiem musi być miara i rozsądek. Zacofaństwo w ubiorze jest śmieszne, ale niemniej zabawna jest gonitwa za modą. Gdyby moda przynosiła z sobą ulepszenia i uszlachetnienie linji, to i zgoda. Ale moda jest po to, aby wymyślać rzeczy nowe i zmuszać kobiety do ustawicznego myślenia o fatałaszkach i innych głupstwach. Pamiętajmy o tem, że nie to ładne co modne, ale to — co gustowne, trwałe i praktyczne. (Kaw.)

Warjacje rekordowe.

Do redakcji jednego z pism berlińskich zgłosił się przed kilku dniami jakiś młody człowiek, przedstawiając się jako Erich Bartsch, krawiec damski, lat 22, stanu wolnego i przedłożył gęsto zapisaną kartę pocztową. Następnie wyjawił, iż niedawno w owem piśmie właśnie przeczytał, że jakiś kupiec napisał na karcie pocztowej 6.083 słów, ustanawiając w ten sposób rekord w tej dziedzinie. Od tej chwili nie mógł spokojnie spać, — aż wreszcie zaopatrzył się w bardzo ostre pióro i w przeciągu 43 i pół godzin napisał na takiejże karcie 6.254 słów, bijąc rekord poprzednika o prawie dwieście słów i ustanawiając nowy rekord! Do uzyskania takiej ilości słów posłużyło aż 20 stron powieści. (w)

Straszliwa pamiątka wojny.

Jedną z najstraszniejszych pamiątek wojny jest olbrzymia liczba zaginionych. Niema dowodu ich śmierci, ale i nie powrócili — może zginęli na placówkach, gdzie żaden sanitarjusz nie mógł do nich dotrzeć, może umarli w niewoli bezimiennie, może się gdzieś osiedlili pod obcem nazwiskiem — któż to wie? Takich „zaginionych“ jest 85 tysięcy, a bliscy ich nigdy się już nie dowiedzą, co się z nimi stało. Ostatnią próbę otrzymania jakichś wiadomości o tych zaginionych robi Londyn, a właściwie angielski Związek b. jeńców wojennych, który zwrócił się z odezwą do wszystkich b. uczestników wojny by donieśli, jeśli jest im co wiadomem o jakimś zaginionym. Największą liczbę zaginionych ma Francja, bo 48 tysięcy, Anglja ma 8 tysięcy, Włochy 5 tysięcy. Niemcy liczą swe straty w zaginionych na 24.000 ludzi, cyfry Austro-Węgier i Rosji nie dają się już dziś określić.

Z różnych stron Polski

Niedołężny ojciec, ociemniała matka i obłąkana córka w płonącym domu

Groźny pożar wybuchł we wsi Długa Szlachecka pod Miłosną. Zapalił się wiatrak i następnie całe obejście należące do 80-letniego Juljana Nizikowskiego. Na pomoc pospieszyli sąsiedzi. Niemało było kłopotu i z rodziną Nizikowskiego. On sam jest chory i zniedołężniały. Żona jego 60-letnia Anna jest głucha i niewidoma, a córka — umysłowo chora. Córka na widok ognia wpadła w szał. Biegała po całem mieszkaniu, wydając dzikie okrzyki i nie chciała opuścić płonącego domostwa. Sąsiedzi, którzy nadeszli z pomocą zajęli się przedewszystkiem ratowaniem Nizikowskich. Zanim ich powynoszono — palił się już cały dom. Nic uratować nie zdołano. Całe obejście poszło z dymem.

Ślub na łożu śmierci.

Stanisława Sadowska i Marjan Bartosiak, oboje zamieszkali w Żyrardowie, od kilku lat znali się, uczęszczali na zabawy, tańce, w końcu postanowili pobrać się. Rodzice Sadowskiej, dowiedziawszy się o tem, sprzeciwili się zamiarowi córki. W ubiegły piątek, Stanisława Sadowska, obeszła wszystkie swoje znajome, opowiedziała im, że nareszcie znalazła drogę wyjścia z niemiłej sytuacji i z każdą czule się pożegnała. Po pewnym czasie wyszła w pole, gdzie otruła się esencją octową. W stanie ciężkim przewieziono desperatkę do szpitala miejscowego.

O tragicznym tym wypadku dowiedział się Bartosiak, który wnet stawił się u łoża chorej. Po krótkiej naradzie z nią i za zezwoleniem naczelnego lekarza szpitala B wezwał księdza, który w obecności kilku świadków, z pośród chorych szpitalnych oraz posterunkowego policji udzielił im ślubu. Sadowska po upływie godziny zmarła.

Nowość!! Chrupanki Kanolda owocowe 5 gruszy, świetne orzeźwiające! W kakaach cukierk. Kolonj. i Kiosk. Patent zastrzeż.

d 1073

aw 2242

†

Dnia 21 lipca 1930 r., o godz. 19-tej, zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., po długich cierpieniach, ś. p.

Marja Dobrzańska

Sodalis Marianus

w 61 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 24 b. m., o godz. 16-ej z kostnicy cmentarnej parafji farnej przy ul. Bukowskiej. Msza św. nazajutrz o godz. 8-mej w kościele Farnym, o czem donoszą

strapieni

St. Fl. Lamperscy.

Poznań, Chodzież. dw 1147

Zakład pogrzeb. St. Jaśkiewicz, Klasztorna 14.

†

Dnia 21 b. m., o godz. 22.15, zmarł w Bogu nasz kochany ojciec, dziad i pradziad, ś. p.

Józef Glanc

w 94 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dn. 25 b. m., o godz. 4.30 po poł., z kostnicy cmentarza jeżyckiego, o czem donoszą

strapieni

dzieci i rodzina.

Poznań, Kwieciszewo, Rzadkwin, Inowrocław, Suchatówko, Krusza. zw 24 647

„POLBLACH"

Fabryka Wyrobów Blaszanych, Poznań, Górna Wilda 143.

Wyrabia: **PUSZKI wszelkich typów i rozmiarów z litografją i bez, jak również: banie transportowe do olejów, smarów i t. p. szybko i po cenach konkurencyjnych.** Pw 3639-30,18

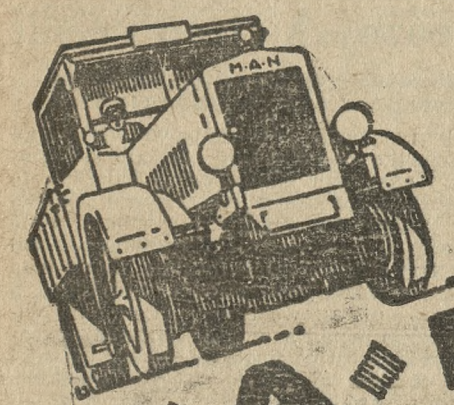

M·A·N

MASCHINENFABRIK AUGSBURG-NÜRNBERG A. G.

ZAKŁADY W NORYMBERDZE

Wozy ciężarowe-

Autobusy - Wozy specjalne.

PRZEDSTAWICIELSTWA:

Warszawa: Biuro Techniczne „Firlan", Zielna 46.

Poznań: (Biuro Informacyjne) Motor Sp. z o. o., ul. Dąbrowskiego 78a.

Katowice: Górnośląskie Towarzystwo Techniczne, Sp. z o. o., ul. Jordana 5.

Gdańsk: Otto Albert, Automobile, Langermarkt 33/34.

Tw 64

Mieszkania 3-pokojowego

najchętniej w Jeżycach, **poszukuję** za miesięcznym czynszem według ugody, ewentualnie zapłacę za rok zgóry. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 24589**

Samochod

6-cio osobowy „Opel" b. dobrze utrzymany tanio **na sprzedaż.** Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 24640**

Sprzedamy okazyjnie:

limousine Fiat 6 siedz. . . .	5000.— zł
limousine Peugeot 4 siedz. .	8000.— zł
otwarty Peugeot 4 siedz. . .	4000.— zł
otwarty „Praga" Piccolo . .	8500.— zł
otwarty „Praga" Piccolo . .	4000.— zł
otwarty „Praga" Piccolo . .	3000.— zł

Zgłoszenia: Pw 3628-30.4

„Praga" Automobile, Poznań

pl. Wolności 11, tel. 55-33.

P. P. Kupcy, Przemysłowcy, Spedytorzy, Młynarze, Fabrykanci, Bławatnicy etc. etc.

pokrywają całe swe zapotrzebowanie

w sygnaturach i wszelkich zawieszkach

tylko w nowocześnie urządzonej wytwórni sygnatur

DRUKARNIA KUJAWSKA

SP. AKC.

INOWROCŁAW

PROSIMY O ZAŻĄDANIE OFERTY!

Ceny bezkonkurencyjne. zw 25704

Poszukiwany zdolny

przedstawiciel

dla większego przedsiębiorstwa przemysłowego z branży kolonjalno-drogeryjnej na miasto Poznań i Województwo Poznańskie. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zw 24637**

Rzeźnictwo

z domem, dobrze zaprowadzone z nowoczesnem urządzeniem składu i warsztatu, z motorowym zapędem, 2 końmi, wozami, oszacowanego obrotu 257,500 zł rocznie z powodu choroby serca **korzystnie sprzedam lub wydzierżawię**

JAN WDOWICKI

mistrz rzeźnicki, Kościan.

nw 2602

Najlepsze

Słoje do konserw

Aparaty

oraz wszelkie pojedyńcze przybory.

Maszynki i puszki do lodów,

Prasy do soków

W. Janaszek,

Poznań, Jezuicka 1.

Pw 3648-28 66

Samochody

Okazyjna sprzedaż nowych i używanych samochodów cztero drzwiowych karetek Forda" nowego typu A Miejsce szofera oddzielone oszklona przegródka Dogodne warunki.

„AUTORUCH"

Sp. z ogr. odp. w Poznaniu

Fabryka karoserji autobusowych, ciężarowych ambulansowych itd Specjalność warsztatów: Naprawa Fordów". Ulica Marszałka Focha narożnik ulicy Palacza Telefon 77 75

Pn 3072-26 2:0

TYLKO

Lakiery Emalje Farby

marki

„SMOK"

są najlepsze i najtrwalsze Kto „Smokiem" maluje, Nigdy nie żałuje. zw 24 69

Konwie do mleka

Lodownie
Maszyny do lodów
Szkła do zaprawiania
Śruby i nity
Gwoździe i łańcuchy
Okucia budowlane
Wagi decymalne
Rury gazowe

poleca korzystnie

JAN DEIERLING

Skład żelaza, Poznań, Szkolna 3.

Telefon 35-18 i 35-43.

Pw 3560-30,58

Zywa reklama!

niezawodny środek. Na P.W.K. w Poznaniu demonstrował się ten chłopiec u którego pół twarzy w piegach, wągrach i t. p. zaś druga połowa **odświeżona kremem „Halina" i zupełnie czysta.** Żądać w aptekach i drogerjach perf. W razie braku **„Pharmachemia", Bydgoszcz,** wskaże adres lub wyśle pocztą zł 2.50, próbny 1.00 złoty.

Pw 13 080-63 389

Kino Renaissance

W Kraju dzikich Tyburów

Dokończenie.

Pw 3661-30,50

Szlamy akumulatorowe

w każdej ilości **kupuję.** Oferty uprasza się pod **30,48 „PAR", Aleje Marcinkowskiego 11.**

Pw 3659-30.49

Okazyjnie FIAT 503 B

limuzyna mało używana korzystnie do **nabycia.** Zgłosz.

Budowa Karoseryj, Dąbrowskiego 21.

zw 24629

Na G. Śląsku 15 minut od Katowic

sprzedam duży, nadający się na różne branże

sklep, 2 ładne pokoje, kuchnia i przedpokój.

Wielkie piwnice. Komorne mies. zł 150. Obecnie hurt. i detal. Farb., mydła i kosmetyka. Główna ulica. Cena wraz z kompl. urządzeniem sklepowem i biurowem zł 10 000. Oferty proszę pod adres:

Franciszek Kurbasik, Król.-Huta, ul. 3 Maja 90.

zw 24643

Od 1-go października b. r. potrzebny

redaktor

do pisma codziennego w Gdyni,

dla działu spraw portowych i handlu zamorskiego oraz kroniki lokalnej. Uposażenie według umowy. Dla samotnego pokoik do dyspozycji. Zgłoszenia z życiorysem, uwierzytelnionemi odpisami świadectw oraz podaniem referencyj skierować do Kurjera Poznańskiego pod nw 2626

Zdolni i wymowni przedstawiciele

do sprzedaży popularnego artykułu na raty **poszukiwani.** Wysokie dochody zapewnione. Zgłoszenia osobiste w dniu 24 i 25 lipca r. b. **Poznań, Hotel Monopol,** od godz. 9 do 1 w poł. i od 1 do 6 po poł. Pisemne zgłoszenia skierować pod **„Wysokie dochody"** do **Tow. Reklamy Międzynarodowej Rudolf Mosse, Kraków, Zyblikiewicza 16.** Tw 162

Poszukujemy starszej, doświadczonej, pierwszej

ekspedjentki

z działu towarów spożywczych. Wymaga się znajomości języka polskiego i niemieckiego w słowie i piśmie. Zgłoszenia wraz z życiorysem i odpisami świadectw w języku niemieckim prosimy kierować do Biura Ogłoszeń „Par", Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 55,483. Pw 3637-55,483

Rutynowany

pracownik biurowy

z akad. wykształceniem i długoletnią praktyką w bankach, handlu i przemyśle; języki polski, niem. i francuski **poszukuje** stanowiska. Oferty pod **zw 24556** do Kurjera Poznańskiego.

EKSPEDJENTKA

młodsza, dzielna, która pracowała w kilku branżach, pisząca biegle na maszynie, znająca dobrze język polski i niemiecki w słowie i piśmie, **przyjmie posadę zaraz.** Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zw 24 636

O obuwie zagraniczne

PR TOKÓŁ

spisany 8 lipca 1930 r. w Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu.

Pod powyższym tytułem nadesłano nam z kół miarodajnych poniższe pismo, z prośbą o ogłoszenie:

Do Izby Rzemieślniczej zgłosiła się p. Leokadja Grenda z Poznania, zamieszkała przy ul. Gen. Prądzyńskiego nr. 55, i prosi o przeprowadzenie ekspertyzy jednej pary damskich pantofelków sportowych, sznurowanych, które kupiła dnia 3 czerwca 1930 r. w składzie „Bata" przy pl. Wolności 8, dla swej córki.

Pani Leokadja Grenda podaje do protokółu, co następuje:

„Buciki, które dnia 3 czerwca b. r. kupiłam w firmie „Bata" przy pl. Wolności 8, w cenie 34.90 zł, nosiła moja córka tylko dnia 8 i 9 czerwca na Zielone Świątki i oprócz tego w dni robocze tylko na drogę od domu przy ul. Gen. Prądzyńskiego 55, do Starego Rynku — gdzie pracuje, oraz w drodze powrotnej do domu. W czasie dnia podczas pracy nosiła inne stare buciki, a tak samo i w domu. Buciki, które przedstawiam do ekspertyzy, są identyczne z temi, do których odnosi się zaświadczenie zapłaty z dnia 3 czerwca 1930 r. 7081 nr. ekspedycyjny 29207.

Prawdziwość powyższego zeznania jestem gotowa każdej chwili potwierdzić przysięgą".

Następnie przeprowadzono ekspertyzę przedłożonych przez p. Leokadję Grendę bucików przez pp. Jana Rybelskiego, sądownie zaprzysiężonego rzeczoznawcę dla spraw obuwia na okręg Sądu Okręgowego Poznańskiego, Józefa Sołtysiaka, zastępcę przewodniczącego komisji egzaminacyjnej dla zawodu szewckiego i Franciszka Zmysłowskiego, zastępcę Starszego Cechu Szewckiego w Poznaniu.

Przed rozebraniem bucików przedłożonych do ekspertyzy, stwierdzają rzeczoznawcy, że buciki są to damskie pantofelki, typu sportowego, o modnem wykonaniu. Buciki są widocznie mało noszone.

Stwierdzono na jednym bucíku pęknięcie na przyszwie przy naszytym nosku, a po drugiej stronie był nosek naddarty.

Po rozebraniu stwierdzono, że wykonanie bucika było następujące:

Jedna podeszwa skórzana, ważąca razem z dratwą i gwoździami 72½ gramów, jedna kapa skórzana o wadze 26 gramów, jeden branzel z luźnej skóry o wadze 35 gramów, obcas z tektury 42 gramy, jedna łata skórzana z bardzo lichej skóry o wadze 10 gramów i jedna łatka gumowa ważąca 38 gramów. Podkładka pod podeszwę z cieniutkiej gumy o wadze 15 gramów, wzmocnienie glanka tekturowe 20 gramów, stalka ważąca 12 gramów. Podnosek czyli usztywnienie czubka z impregnowanego płótna. Cholewka z końskiej skóry koloru beige, przybrana skórką cielęcą koloru bronzowego. Skóra nie farwiona, lecz pastowana (gespritzt). Bucik podszewkowany w przedniej części płótnem, w tylnej skóra baranią. Wierzch na branzel teksowany (gwoździkami przebity), podeszwa żelaznemi gwoździkami przybita i maszynowo przeszyta.

Na podstawie powyższej ekspertyzy stwierdzają rzeczoznawcy, że bucik w tej cenie (34.90 zł.) jako bucik praktyczny, nie powinien — tak mało noszony — pękać, wzgl że firma sprzedająca winna za takie szkody odpowiadać

Ponadto stwierdzają rzeczoznawcy, że przedstawione buciki są wykonane w sposób nieodpowiadający wymaganiom solidności, przyjętym w Polsce. Zbadane buciki są wykonane przy użyciu lichej skóry i tektury, i są wobec tego w stosunku do swej wartości bardzo drogie. — Eksperci oświadczyli, że wyroby krajowe są znacznie solidniejsze i nawet przy tańszych cenach, zagwarantowane przez wytwórców.

Na powyższem protokół ukończono, z nadmienieniem, że zaproszony do ekspertyzy telefonicznie na ekspertyzę dyrektor miejscowego oddziału „Bata" nie przybył, uniewinniając się zajęciem.

Oryginał protokółu pozostaje w Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu.

Po przeczytaniu — zakończono i podpisano.

(—) Leokadja **Grenda**

Rzeczoznawcy: (—) Jan **Rybelski,** (—) **Franciszek Zmysłowski,** (—) Józef **Sołtysiak.**

Zastępca Kupiectwa Branży Obuwniczej: (—) **Ludwik Kruk.**

Przedstawiciel Zw. Tow. Przemysłowych i Rzemieślniczych w Poznaniu: (—) Tadeusz **Piotrowski.**

Izba Rzemieślnicza w Poznaniu: (—) Gluck, (—) Drabętowicz. zw 24 645/6

Latem — opalona cera!

Należy jednak pamiętać, że zbyt silna operacja słoneczna może zaszkodzić cerze. Dlatego w upalne dni nie zapominajcie o cudownie chłodzącym i oświeżającym Kremie Matowym "4711". Niewidzialna warstwa tego kremu chroni najlepiej cerę od kurzu i wiatru. Przez noc zaś należy zaopatrzyć skórę w delikatny, ożywczy tłuszcz, zawarty w Cold-Creamie "4711". Racjonalne stosowanie obydwu kremów "4711" jest najlepszą pielęgnacją, jaką można dać swej cerze.

Przy kupnie należy baczniе zwracać uwagę na prawnie zastrzeż. "4711" oraz na Niebiesko-Złotą Etykietę

Matt-Creme Wyborny №4711. Produkt

025

Wytwarzane całkowicie w kraju przez generalnego zastępcę firmę **Z. Bochner i S-ka, Dziedzice.**

Tw 161

Szanownym Odbiorcom komunikujemy uprzejmie, że we wszystkich swych

47-miu filjach

poza zwykłym cukrem konsumcyjnym, zaprowadziliśmy

KRYSZTAŁ RAFINOWANY

jako specjalny cukier do:

KONSERW
KONFITUR
GALARETEK
SOKÓW itp.

Pw 3649/50-30,11/13

Cena we filjach w Poznaniu: ½ kg. **zł 0,80.** Cena we filjach zamiejscowych: ½ kg. **zł 0,82.**

„ZGODA" Spółdzielnia Spożywców Sp. z o. o. w Poznaniu.

Zysk na kieszeni i zysk na zdrowiu!

Przy praniu Persilem zbyteczne jest wszelkie pranie wstępne, przedewszystkiem zaś niehygieniczne tarcie i szczotkowanie. Niechaj Persil sam wykona całą pracę! Persil zrobi swoje! Ale pamiętać zawsze, że należy Persil rozpuścić w zimnej wodzie, a bieliznę zagotować raz jeden i to krótko! Wystarczy to zupełnie. I paczkę Persilu wziąć na 2½ do 3 wiader wody.

Co Persil to Persil

Pw 3491-2-,64

Sprzedaż zastawu

inwentarza Tow. zap. „Aero" Komunikacja Powietrzna.

W dniach od 23 do 31 lipca 1930 r. odbędzie się w Poznaniu w Pawilonie Samorządowym przy ul. Grunwaldzkiej nar. ul. Śniadeckich, w godzinach od 9 do 15, sprzedaż następujących przedmiotów:

4 płatowce Farmana F 70 z silnikiem Renault 350 KM., kabina na 4 miejsca;
części zapasowe do płatowców i silników, narzędzia, półfabrykaty i surowce;
2 samochody (Talbot i Ford);
tekarka, 2 silniki elektryczne, aparat do spawania i t. d.

W czasie od 1 sierpnia do 1 września 1930 r. należy zwracać się w sprawie kupna do Dyrektora Tow. „Aero", Antoniego Smólskiego, ul. Berwińskiego 1, od godz. 3—5 po południu. Tel. 77-16. Pw 3653-55,489

Mój teren budowlany

w Poznaniu ca. 12 000 m² tuż przy kościele Łazarskim, 4 ulice frontu, i to: Marszałka Focha, Potworowskich, Lodowej i Florj. Stablewskiego, nadające się także dla spółdzielni mieszkaniowej **sprzedam** w całości lub częściowo przy dogodnych warunkach spłaty. Zamiana na inny objekt, hipoteki, akcje itd. nie wykluczone. nw 2398

Edmund Suwalski, Dom Hipoteczno-Handlowy Bydgoszcz, ul. Sniadeckich 2, tel. 590.

Konkurencyjna, zachodnio-niemiecka

fabryka łańcuchów

przegubowych (T. A.),

której specjalnością jest wyrób łańcuchów przegubowych Gall'a, transmisyjnych łańcuchów napędowych, łańcuchów rolkowych i wszystkich rodzajów łańcuchów specjalnych o każdej wytrzymałości i dowolnem wykonaniu, **poszukuje na okręg poznański**

pierwszorzędnego

przedstawiciela

posiadającego dobre wiadomości fachowe i dobrze wprowadzonego u odnośnej klijenteli. Oferty pod „K. E. 8844" kierować do **RUDOLF MOSSE, Köln a/Rh.** Tw 163

Ucznia

uczciwych rodziców **przyjmie** natychmiast do składu kolonjalnego, delikatesów, wódek i zwierzyny. **St. Matyaszczyk, Leszno, Rynek 29.** zw 24642

Oprawy książek wszelkiego rodzaju Introligatornia Drukarni Toruńskiej T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4.

Polecam

sosnowe i dębowe progi kolejowe normalne i wąskotorowe po bardzo niskich cenach

Wojciech Paetz, Poznań ul Przemysłowa 28 b. Tel. 74-12.

dw 1014

Pierwszy

kurs przetwornictwa owocowego

i warzywnego w Zakładach Ogrodniczych W. I. R. w Janówcu powiat Żnin, odbędzie się w czasie od 29. lipca do 2. sierpnia, a drugi kurs od 5. do 8. sierpnia r. b. Do kursów dopuszcza się kobiety i mężczyzn. Zgłoszenia przyjmują Zakłady Ogrodnicze W. I. R. w Janówcu, pow. Żnin. Do jesieni odbędzie się jeszcze kilka takich kursów. nw 2577

Ucznia

z dobremi wiadomościami szkolnemi **przyjmie**

M. Rotnicki

Gdański dom delikatesów

Poznań, ul. Franc. Ratajczaka 38.

zw 24688

Właściciel ziemski Henryk Żółkowski z Głuchowa per. Czempin, wniósł o pozbawienie mocy 4 proc. listów zastawnych Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, oznaczonych literą D., serji I., po 10 000 mk., nr. 279 i 280, serji V. po 500 mk., nr. 1423, 5620, 521, 3,5% listów zastawnych Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego serja XII po 2.000 mk. nr. 6670 i 6671. Posiadacza listów wzywa się, aby się zgłosił w podpisanym Sądzie, pokój 69, najpóźniej w dniu 30 stycznia 1931 r., godz. 12, i przedłożył listy, gdyż w przeciwnym wypadku listy zostaną pozbawione mocy. Poznań, dnia 29. IV. 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 2460

MŁYN POZNANSKI Tow. Akc. Poznań

BILANS na dzień 30 czerwca 1929.

Stan czynny		Stan bierny
298.28	Kasa	
132.576.86	Dłużnicy	
15.899 50	Weksle	
53.192.90	Towary, worki i węgle	
38.512.50	Nieruchomość	
81.493.33	Maszyny	
885.—	Urządzenie	
4.100.01	Kaucje	
10 000.—	Udziały	
	Kapitał akcyjny	120.000.—
	Fundusz rezerwowy	6.499.55
	Fundusz nadzwycz. rezerw.	5.000.—
	Fundusz podatku talonowego	309.79
	Nieodebrana dywidenda	442.40
	Wierzyciele	85 254.17
	Akcepty	58.600.—
	Fundusz amortyzacyjny	16.892.88
	Zysk z lat 1926/7 i 1927/8	9.948.75
	Zysk w roku 1928/29	34.010 84
336.958.38		336 958.38

Rachunek zysków i strat.

Straty		Zyski
78.545.56	pensje, robocizna, ubezpieczenie, procenty i ogólne koszty handlowe	
23.154.98	świadczenia socjalne i podatki	
3.570.19	tantjemy	
46.460.42	utrzymanie maszyn, węgle i worki	
9.008.08	amortyzacja	
34.010.84	zysk w r. 1928/29	
	zysk z obrotów w towarach	192.128.72
	zysk z dzierżawy budynków	2.621 35
194.750.07		194.750.07

Pw 3651-30,43

3. K. 14/30. **PRZETARG PRZYMUSOWY nieruchomości** w Grodkach, Wielkim Przełęku i Płośnicy położonych, a w księdze wieczystej Grodki, dobro wykaz 3 na imię inżyniera Rajmunda Stodolskiego z Grodek i żony jego Antoniny z Czepieńskich jako współwłaścicielki z mocy małżeńskiej wspólności majątkowej zapisanych, odbędzie się w drodze egzekucji przed niżej podpisanym Sądem, pokój 25, dnia 18 września 1930 r., o godz. 10. Działdowo, dnia 21 lipca 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 2461

Wyprzedaż konkursowa

Pozostałe zapasy drzewa stolarskiego, budowlanego, dębowego i t. d. Poznańskiej Spółki Drzewnej T. A. sprzedaje się

za bezcen.

Składnica przy ul. Marszałka Focha nr. 23.

zw 24611

3. N. 1/30. W postępowaniu upadłościowem względem majątku **kupca Franciszka Gniatczyka ze Środy,** ul. Rynkowa, wniósł upadły dłużnik o zastanowienie postępowania. Wniosek ten i przyzwolenia wierzycieli są wyłożone w sekretarjacie podpisanego Sądu. Środa, dnia 22 lipca 1930 r. **Sąd Powiatowy w Środzie.** nw 2462

W sprawie konkursu nad majątkiem **kupca Wincentego Jareckiego z Leszna,** ul. Kościańska 2, nastąpi spłata częściowa ustalonych pretensyj z kwoty 26,333,56 zł., którą masa rozporządza.

Z pretensyj uprzywilejowanych zostanie uwzględniona kwota 726,16 zł, z nieuprzywilejowanych kwota 25,607,70 złotych.

Spis pretensyj, które winne być uwzględnione, wyłożony został do wglądu w sekretarjacie pokój nr. 18 miejscowego Sądu Powiatowego.

Leszno, dnia 14 lipca 1930 r.

Józef Wstawski, adwokat
zw 24 635 zarządca masy upadłościowej.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W czwartek, 24. 7. 1930 r., o godz. 10-tej, sprzedam w Kostrzynie na Rynku najwięcej dającemu za gotówkę:
maszynę do szycia Singera, jałowicę, 2 konie siwki.
nw 2634 **Br. Grzesiak,** kom. sąd. z pol. Pobiedziska.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W czwartek, dnia 24 lipca r. b., o godz. 3 po poł., przy ul. Patrona Jackowskiego 49, sprzedam najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą:
samochód 6-osobowy marki Renault. nw 2463
Figas, komornik sądowy. Dąbrowskiego 49-a.

KONKURS

na posadę burmistrza miasta Powidza.

Do stanowiska tego przywiązane jest uposażenie według grupy X. szczebel a) pragmatyki dla urzędników państwowych wraz z dodatkiem reprezentacyjnym. Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw nadsyłać należy do tutejszego Magistratu do dnia 10. VIII. 1930. Mogą się zgłaszać także emeryci. Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.
dw 1145 **MAGISTRAT** wz. (—) Kozłowski.

Uchwałami Walnych Zgromadzeń z dnia 30. I. 1930 r. i 14. 2. 1930 r. postanowiono rozwiązać **„Spółdzielcze Stowarzyszenie Mieszkaniowe Urzędników P. K. O. w Poznaniu".** Wzywa się niniejszem wierzycieli do zgłoszenia roszczeń swych na ręce likwidatorów (Poznań, ul. Dąbrowskiego 6). **Likwidatorowie.**
zw 24 634

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, dnia 25. 7. 1930 r., godz. 1, pl. Wolności 6, IV. sprzedam publicznie najwięcej dającemu:
szafę do ksiąg, biurko, 2 fotele, dywan, bufet i szafę żelazną. nw 2835
W. Trzeciak, komornik sąd., Poznań, Młyńska 3, tel. 51-18.

PRZETARG PRZYMUSOWY

odbędzie się nieodwołalnie.

W piątek, dnia 25 b. m., o godz. 14-tej, sprzedawać będę najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą w garażach firmy „Rotor" przy ul. Dąbrowskiego 78-a:
samochód 4-osobowy, limuzyna, marki „Fiat", model 503. wraz z 2 rezerwowemi kołami z gumami.
Obejrzeć można 10 minut przed przetargiem. nw 2636
Daroszewski, kom. sąd., Poznań, ul. Szamarzewskiego 36.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W piątek, dnia 25 lipca b. r., o godz. 11-tej, przy ul. Wolnica 2 (w podwórzu) odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą:
maszyny do pisania, maszyny do szycia, 4 biurek, 5 stołów, zegara ściennego, 3 luster, 3 kanap, 2 trzylampkowych radjoaparatów, 3 form orlich, szyfonierki, 4 walizek, 2 stołów biurowych, bibljoteki, ławki stol., aparatu fotograficznego, 2 krzesei, szafki, komody, obrazu, garnituru koszykowego i garderoby męskiej.
Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą.
Poznań, dnia 23 lipca 1930 r.
nw 2621/2 **MAGISTRAT XIII/4.**

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Morele
(aprykozy) wyborowe zaleszczyckie, pięciokilowe koszyki 21 zł. franco zaliczka wysyła owocarnia Sch. Horowitza Zaleszczyki.
zdw 69 713

Restauracja
mieszkanie przy głównej ulicy, koncesja zapewniona korzystnie sprzedam. Zgłoszenia: Restauracja. Chwaliszewo 64. zdw 72 726

Sypialnie
kuchnie okazyjnie tanio. Urbański. Ostrówek 6. rw 10 895.6

Pies wilczek suczka
zaraz do sprzedania. Cukiernia, Przecznica 7. zdw 72 899

Garnitur
gobelinowy, koszykowy, wanna cynowa zaraz do sprzedania. Fr. Ratajczaka 28, w podw. prawo, I ptr. zdw 72 898

Fabryka
wód mineralnych i rozlewnia piw w pełnym biegu tanio na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 72 903

Parcelana
kuchenna, stołowa, luksusowa, restauracyjna, ogrodowa najtaniej tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, w podwórzu.
zdw 72 907

Sprzedam
8 funtów pierza, materac włosiany, 10 funtowy. Kanałowa 7. II. prawo. zdw 72 913

Pianino
sprzedam. Sierantowa, Gen. Kosińskiego 9, II ptr. zdw 73 007

Wózek
brenabor, biały mało używany sprzedam korzystnie. Sebel, Sew. Mielżyńskiego 4, II. zdw 73 008

Gablota
szklana dla restauratorów - piekarzy tanio. Stolarnia. Chwaliszewo 66. zdw 73 013

Skład
kapeluszy z powodu wyjazdu sprzedam. Regina, Św. Marcin 78.
zdw 73 019

Parcele
przy kościele łazarskim, Drodze Urbanowskiej sprzedam 6 zł. m. kw. Maciejewski, Dąbrowskiego 88. zdw 73 025

Białego szpica
(suczka) sprzedam w dobre ręce. Oferty Kurjer zdw 73 023

Fiat 505
w dobrym stanie z nasadzką i daszkiem, każdej chwili gotowy do jazdy, sprzedam okazyjnie za 4.000 zł. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 72 964

Świetna egzystencja!
Sprzedam rzutkiemu kupcowi wyrób artykułów przynoszących do 2.000 zł miesięcznie. Potrzebny kapitał ca. 3 000. Oferty Kurjer rw 10 905

Dom
9 ubikacyj, wtem skład rzeźnicki nadający się na inne przedsiębiorstwo. warsztat. stajnia wędzarnia, piwnica, bez długu sprzedam lub wydzierżawie, wprost od właściciela Cena podług ugody przy objęciu wszystko wolne. — Zgłoszenia Kurjer nw 2629

Skład
kolonjalny mieszkaniem. towarem sprzedam 5.000. Adres Kurjer zdw 72 977

Młyn motorowy
automatyczny 4 pary walcy, para kamieni bez konkurencji w mieście w Poznańskiem. z powodu starości sprzedam za cenę 115 tys. złotych lub zamienie na kamienice. Wpłaty około 80 tys. złotych Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 72 979

Salonik
stylowy mahoniowy sprzedam tanio. Skład łóżek metalowych. Półwiejska 22. zdw 72 982

Fortepian
tanio sprzedam. Ul. Romana Szymańskiego 10. I. lewo.
zdw 72 985

Jeleń
z drzewa artystycznie wykonany ozdoba do parku lub leśniczówki oraz kantówki, deski, cegły i papę używaną tanio sprzedam na terenie Wystawy pawilon łowiectwa, wchód ul. Emilji Sczanieckiej. Łazarz. zdw 72 986

Samochód
limuzyna 6 cylindrowa nowego typu, pierwszorzędnej marki w jaknalepszym stanie gotowy do jazdy z powodu wyjazdu bardzo korzystnie sprzedam. Kudliński, Piotra Wawrzyniaka 6.
zdw 72 988

Magnet
ogumowanie, siodło motocyklowe, rower używany tanio sprzedam. Górna Wilda 19, skład
zdw 72 999

Domek
rodzaju willi ogrodem, mieszkanie wolne, cena 10 000 zł Wiadomość Sołtysiak, Prusa 18. zdw 72 994

Gościniec
10 pokoi, 2 domy po 4 pokoje, 10 mórg ziemi, ogród, rzeźnia, w bardzo dobrej okolicy 2 500 mieszkańców, 45.000, wpłaty 30 000. — Zgłoszenia, Woźniak Steszew, Strzelecka 13. rw 10 906

Samochód
Chevrolet 6 osobowy, 4 cyl landolet sprzedam tanio z powodu wyjazdu zagranicę. Obejrzeć: ul. Polna 24, garaż 81. zdw 72 942

Gramofony! Płyty gramofonowe! Igły gramofonowe!
poleca najtaniej F. Baloń Poznań. Woźna 12 zdw 71 871

Morele
zaleszczyckie pierwszej jakości skrzyneczka 5 kg 20 zł 10 kg 38 zł za zaliczeniem wysyła E. Zielińska firma Morela w Zaleszczykach. zdp 72 277

Skład
kapeluszy damskich spiesznie sprzedam. Haremska Przemysłowa 1. zdw 70 816

Ogród owocowy
w mieście, godzinę od Poznania, 9 mórg. 1.000 drzew. 2 cieplarnie, stawek, 6 pokoi, elektryczność, budynki gospodarcze do tego 50 mórg roli, prywatne, bez długu za 50 000, wpłata według umowy. Oferty Kurjer dw 1136

Najlepsze pończochy jedwabne „Bemberg" marki „Aga"
poleca Dom handlowy „Julpol", hurtownia wyrobów pończoszniczych. Pocztowa 11 (nar. Rzeczypospolitej) Pani gdy kupi jedną parę pończoch marki „Aga" innych pończoch nosić nie będzie Na prowincje wysyłamy cenniki bezpłatnie. Pw 3625 29.178

Starożytności
wielki wybór Bracia Pióro Aleje Marcinkowskiego 28
Pw 3 090-29.147

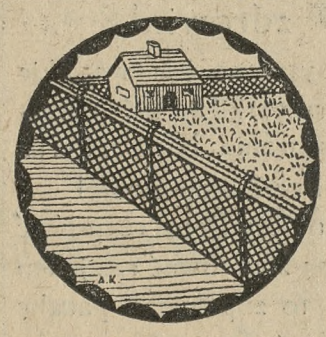

Kompletne parkany
z ustawieniem poleca firma „Drutownia - Poznań" Specjalna i najstarsza fabryka płotów drucianych, Poznań, ul. św. Marcina 45 a. Pw 3471-29.10

Sypialnia
dębowa, zupełnie nowa dobre wykonanie, bardzo tanio. Czechoska, Wielkie Grabary 8. zdw 72 954-5

Szeping
wiertarkę oraz inne maszyny transmisyjne sprzedamy po cenie okazyjnej Oferty upraszamy Kurjer zdw 72 541

Maszyny
do obróbki drzewa piła taśmowa, fryzerka wiertarka szlifierka i transmisje sprzedam tanio Zgłoszenia Kurjer zdw 72 539

Meble
wszelkiego rodzaju nowe i używane. Najdogodniejsze warunki spłaty. Stefan Pahl ul. Marszałka Focha 29, magazyn mebli, telefon 64-25. Pw 11 223-18.129

Singera
damską sprz dam. Drużbackiej 1, II lewo. zdw 72 917-18

Meble
na dogodnych warunkach poleca „Dom Mebli", dawniej Stanikowski ul. Woźna 12, (dawn. Butelska). zdw 72 915-16

Gospodarstwo
30 mórg prywatne, ziemia pszenna, budynki murowane pod dachówką, ogród, przy stacji kolejowej, dziennie 35 pociągów, szkoła, kościół w miejscu, z pełnem żniwem i inwentarzami natychmiast za bezcen sprzedam, wpłaty 10.000. Informacje bezpłatne. Strabel, Poznań, Wierzbięcice 43.
zdw 73 014-15

Wulkanizacyjne
większe specjalne kompletne urządzenie na wszelkie wymagania tanio sprzeda Bronicki Inowrocław, Królowej Jadwigi 23
zdw 72 581/2

Posiadłość
na sprzedaż Żabikowo ul. Długa 19. zdw 72 544/5

Wóz
w dobrym stanie jak nowy do 40 ctr zaraz na sprzedaż. Olejniczak. Górna Wilda 123.
zdw 72 497/8

Maszynę
Singera sprzedam Kownacki, Niegolewskich 22, dom fabryczny.
zdw 72 796

Kołdry
dwie watowane, satyna bordo 58 zł, kuchneka gazowa 20 zł Kwiatowa 13, II., lewo. zdw 72 778

Okna
cztery zupełnie nowe tanio. Kwiatowa 13, II., lewo. zdw 72 777

Lampa
elektryczna tanio. Wały Król. Jadwigi 3 a, II., lewo zdw 72 771

Skład
fryzjerski, urządzenie, mieszkanie sprzedam. Adres wskaże Kurjer
zdw 72 770

Piekarnię
z mieszkaniem przy Poznaniu korzystnie sprzedam Kurjer
zdw 72 769

Zakład fryzjerski
z przyległem 2 pokojowem mieszkaniem (kopalnia złota) na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 72 760

Skład
kolonjalny w wielkiej wsi kościelnej, nadający się na każde inne przedsiębiorstwo sprzeda tanio H. Weberówna, Nekla, powiat Środa. zdw 72 803

Autobus
z dobrą linją i koncesją Poznań-Puszczykowo - Mosina spiesznie sprzedam. Zgłoszenia Antoni Kmieciak, Mosina, Rynek.
zdw 72 811

Platformę
na 1 konia sprzedam. Palacz, ul Traugutta 5 zdw 72 810

Skład
kwiatów, nadający się też na inny zaraz do odstąpienia. Cena 1 800 zł. Adres wskaże Kurjer
zdw 72 809

Wóz rzeźnicki
na sprzedaż Fr. Jurkiewicz, Żupańskiego 17. zdw 72 867

Okna
podwójne 6 skrzydłowe 150×180 sprzedam. Zgłoszenia Kurjer
zdw 72 847

Sołacz
Parcele 800 kwm. wysoko położona sprzedam Zgłoszenia Kurjer
zdw 72 846

Sprzedam
skład artykułów męskich, zaprowadzony, w dobrym położeniu Tylko poważni reflektanci zechcą łaskawie się zgłosić. Kurjer
zdw 72 814

Zakład
fryzjerski damsko-męski, pierwszorzędny, w mieście na prowincji przy ruchliwej ulicy z powodu objęcia przedsiębiorstwa po ojcu zaraz korzystnie na sprzedaż Adres wskaże Kurjer
zdw 72 825

Jadalnia
zaraz do sprzedania Dąbrowskiego 2, III. piętro prawo.
zdw 72 819

Skład
kolonjalny na Jeżycach, z towarem, maglem, mieszkaniem, komorne 72 zł, objęcie 6 000. Adres wskaże Kurjer zdw 72 881

Piekarnia
powiatowe miasto, 20 km od Poznania, 23 morgi roli, cena 33.000 Łanpol, Skarbowa 14. I.
zdw 72 884

Parcele
w Mechlinkach pod Gdynią 3 minuty od morza 10 minut od szosy sprzedam na korzystnych warunkach Zgłoszenia Kurjer Poznański, Gdynia. nw 2616

Ładny dom
mieszkalny ze składem (2 okna wystawowe), z przyległym pokojem, najlepsze położenie zaraz na sprzedaż ewnt. skład zaraz do wynajęcia. Nadaje się na każde przedsiębiorstwo. Isensee, Wąbrzeźno (Pomorze) ul. Hallera 3.
zdw 72 927

Cegielnię parową
z kompletnem urządzeniem i ziemią w dobrej okolicy w Poznańskiem z zapewnionym zbytem sprzedam zaraz na bardzo dogodnych warunkach. Produkcja roczna 2—3 miljonów. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 72 926

5 KUPNA

Magiel
używany w dobrym stanie kręcony ręką kupię za gotówkę. — Tarchalin, p. Bojanowo.
zdp 72 274

Dynamówkę
używaną kupię Oferty Kurjer
zdw 72 757

Kupuje
używane maszyny, rowery, gramofony, oraz przyjmuje do naprawy specjalności, spawanie autogeniczne. Warsztat mechaniczny, Szamarzewskiego 31.
zdw 72 919-20

Kupię
pojedyńczy podstaw walcowy 250 do 400 oraz śrutownik na pamienie sztuczne. Oferty Kurjer
zdw 72 786

Motor
20 k. m., ropowy w dobrym stanie do przemysłu kupię najchętniej Diesla. Rajewski Wielka-wieś p. Buk. zdw 72 781

Piekarnię
mieszkaniem za gotówkę kupię. Kurjer zdw 72 768

Samochód
kupię lub zamienię na meble. — Oferty Kurjer zdw 72 753

Rower
dobrze utrzymany kupię. Adres Kurjer zdw 72 826

Nowe
biuro poszukuje majątków, domów, mieszkań składów również i takowe poleca. Łanpol. Skarbowa 14. I. zdw 72 885

Dubeltówkę
16, oraz sztucerek 6 mm. kupię okazyjnie. Of. Kurjer zdw 73 010

Maszynę
szewcką kupię Oferty Kurjer
zdw 72 946

6 KAMIENICE

Kamienicę sprzedam lub wynajmę
ze składem pięciopokojowem mieszkaniem od 1 sierpnia Większe powiatowe miasto garnizonowe. Zaprowadzony dom towarowy. Kupujący mają pierwszeństwo.
zdw 72 547

Kupię
dom, Poznań, dochodowy, wpłaty 50.000. Łódź, Kościuszki 41, Nikulski. zdw 72 122

7 PIENIĄDZ

Trwały kredyt Pieniądze — Pożyczki
Wiadomość Biuro Buchalterji, Poznań, Polna 13. Pw 3082-27.96

Zł 50 — 100 000
pożyczki na 1 hipotekę nieruchomości w Poznaniu wartości 550 tysięcy zł poszukuje od 1 października r. b. Oferty Kurjer Poznański zdw 72 545

Kto
pożyczy 1 000 zł.? Procent według umowy. Oferty do Kurjera pod
zdw 72 783

15 — 20 000
poszukuje na folwark 340 morgowy pod Poznaniem na hipotekę. Oferty Kurjer zdw 72 828

Kto
wypożyczy 2—4 tys zł na wykończenie domu później może otrzymać 2 pokojowe mieszkanie. Adres wskaże Kurjer zdww 72 949

1 000 zł

i więcej dam kaucji za otrzymanie posady inkasenta, najchętniej na autobusie Kurjer zdw 72 820

Poszukuję

zaraz poważnego reflektanta Polaka - chrześcijanina z gotówką ca. 30.000 zł celem przyjęcia pakietu akcyj dobrze prosperującego przedsiębiorstwa. Do sprzedaży tej zmuszają mnie jedynie stosunki rodzinne. Oferty Kurjer Poznański dw 1146.

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie

jedno i dwupokojowe z kuchnią w nowowybudowanej willi do wynajęcia Karolak, Górna Wilda 55. zdw 72 341

Skład

z mieszkaniem przy głównej ulicy od 1 września do wydzierżawienia. Henryk Zborowski Wągrowiec, ul Szeroka nr. 26 zdw 72 531

Mieszkania

1, 2 pokoje kuchnia za dzierżawę. Informacje św. Marcin 15, I prawo. zdw 73 017-18

4 pokoje

z przyległościami w nowej willi wprost od gospodarza. Hirsch, św. Leonarda 17. zdw 72 763

Mieszkania

4—5 pokojowego poszukuję zaraz czynsz ewentualnie rok zgóry. — Oferty Kurjer zdw 72 754

Mieszkanie

jednopokojowe meblami sprzedam. Wielkie Garbary 23, front, III, piętro, środkowe drzwi. zdw 72 751

Zdrowe

słoneczne mieszkanie z powodu przeniesienia natychmiast do wynajęcia, willa w Dębcu, dwa pokoje z kuchnią wprost od gospodarza. Bardzo korzystne warunki. Agenci wykluczeni Willa Kamiasty, Dębiec, Nowa Kolonja, od tramwaju w lewo przez tor kolejowy. zdw 72 749

Mieszkanie

2 pokoje i kuchnia z meblami, prawie jak nowe, natychmiast za zgodą gospodarza do sprzedania. Adres Kurjer zdw 72 859

4 pokojowe

mieszkanie od gospodarza w górnej części miasta na 5 lat do wynajęcia. Komorne 2 lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 72 864

Mieszkanie

pokój i kuchnia za rok zgóry. Górczyn, ul. Kosynierska 6, w podwórzu. Dyczyński. zdw 72 838

Mieszkanie

1 pokojowe wydzierżawie. Ulica Górki 12, gospodarz. zdw 72 880

Mieszkanie

3 pokojowe komfortowe, pokój, kuchnia, centrum za dzierżawę. Wiadomość cukiernia, Wały Królowej Jadwigi 11. zdw 72 887

Pokój

kuchnia tanio. Widziński, Małeckiego 15, w podw. zdw 73 006

Mieszkanie

2 pokoje, kuchnia okolica Stary Rynek 3.000 zł dwa lata dzierżawy. Wiadomość: Sołtysiak, Prusa 18. zdw 72 995

Skład

mieszkaniem 1 500 rok dzierżawy gospodarz. Żydowska 5. rw 10 908

Pokój

kuchnia za dzierżawę od gospodarza. Żydowska 5. rw 10 909

Mieszkanie

2 pokoje 3.000, 2 lata dzierżawa, 3 pokoje komfort Matejki oraz wielki wybór innych wskaże Szczepański Kantaka 5, I. zdw 72 947

9 SZUKA MIESZK.

Pokoju

kuchni, lub próżnego pokoju poszukuję. Kurjer zdw 72 631

Mieszkania

pokoju obszernego i kuchni, li tylko w spokojnym domu poszukuje zaraz lub później. Czynsz zgóry. Łaskawe oferty Kurjer zdw 72 834

Mieszkania

2 pokojowego z kuchnią poszukuję zaraz wprost od gospodarza. Czynsz dwuletni. Oferty Kurjer zdw 72 866

Mieszkania

2—3 pokojowego wprost od gospodarza poszukuje, czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 72 845

Poszukuję

mieszkania 1 lub 2 pokoje i kuchnię wprost od gospodarza za czynszem zgóry Zgłoszenia Kurjer zdw 72 813

Poszukuję

2 pokoi kuchni z meblami lub bez tylko centrum za miesięczną dzierżawę 150 zł. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 72 886

3 pokoi

na biuro przy Starym Rynku lub pobliżu poszukuję. Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 72 905

6 pokoi

na cele mieszkalne i handlowe przy Starym Rynku lub w pobliżu poszukuje. Oferty do Kurjera zdw. 72 904

Pokoju

wprost od gospodarza. Wskaże Kurjer zdw 73 029

Poszukuję

mieszkania 5 pokojowego z łazienką i komfortem nie wyżej I. piętra ewentl. w willi od 1 października lub wcześniej. Zgłoszenia z podaniem warunków Dr Zakrzewski, Bank Ziemstwa ulica Wiazdowa 11. zdw 72 965

Mieszkania

3 pokojowego poszukuję. Warunki podać Kurejr zdw 72 975

Mieszkania

pokojowego z kuchnia od gospodarza poszukuje, płacę czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 958

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Bydgoszcz — Poznań

zamienię mieszkanie 2 pokoje z kuchnią w Bydgoszczy na takież, lub większe w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 73 047

11 POKOJE UMEBL.

Pokój

wspólny dla 1 ewentualnie 2 pań Chwaliszewo 60/62, dom tylny II piętro, lewo. zdw 72 511

Pokój

niekrępujący do wynajęcia Wielkie Garbary 4, w podwórzu prawo, I. p. 3—6. dw 1144

Jasna 16

III., lewo. Elegancki pokój wynajmę solidnej pani zdw 72 790

Pokój

frontowy 2 panom zaraz lub 1. VIII. oddam, elektryczność. Strusia 3, III., prawo. zdw 72 789

Frontowy

kuchnia, elektryczność Żupańskiego 17, II., lewo. zdw 72 787

Pokój

z osobnem wejściem Adres wskaże Kurjer zdw 72 784

Pokój

dla dwóch panów do wynajęcia. Kwiatowa 7, III piętro, lewo. zdw 72 773

Pokój

dwuosobowy Św. Wojciech 21, II., lewo. zdw 72 766

Ładny

pokój, przedpokój, wejście klatki schodowej, umeblowany lub próżny, panom lub małżeństwu bezdzietnemu. Adres Kurjer zdw 72 762

Pokój

umeblowany, ładny, czysty, inteligentnym, solidnym wynajmę. — Obejrzeć 5—8 Szwajcarska 15 a, III., prawo. zdw 72 808

Pokój

na dwie osoby wynajmę. Poznańska 58 a, II. prawo narożnik Mickiewicza zdw 72 869

Pokoik

wynajmę. Św. Wojciech 5, Piojda. zdw 72 856

Pokój

umeblowany wynajęcia przy dworcu Marszałka Focha 23, Andrzejewski. zdw 72 850

Pokój

lepszemu panu 1. VIII. Za Bramka 13, I., prawa obok Województwa. zdw 72 844

Wspólny

pokój panience, elektryczność, z pianinem lub bez. Św. Wojciech 3, II., prawo zdw 72 831

Pokój

wolny. Wielka 17, Stempel. zdw 72 830

Pokoje

dwa łączne 4 solidnym młodszym panom, tamże młodszemu wspólny pokoik Pościel pożądana. — Świętokrzyski 3 III., prawo. zdw 72.824

Centrum

pokój. 2—3 panienkom. Kantaka 5, ogród. II., lewo. zdw 72 823

Elegancki

niekrępujący pokój także dwuosobowy. Skryta 1, I., prawo. zdw 72 817

Pokój

frontowy dla 1 lub 2 zatrudnionym panom zaraz wynajmę. Małeckiego 12, II., 2 wejście. zdw 72 840

Kantaka 6

I. piętro, telefon wynajmę, frontowy pokój z utrzymaniem. zdw 72 883

Pokój

umeblowany frontowy wynajmę. dwom panom tramwaje 4, 7, 8. Górna Wilda 100, II lewo. zdw 72 879

Salon

i sypialnia lub 2 sypialnie, telefon, światło elektryczne i obsługa od 1. 8. do wynajęcia Brey vogel, Pocztowa 16, III. zdw 72 891

Pokój

umeblowany do wynajęcia od 1. 8. wejście z sieni. Dzikowski, Rybaki 26, front. zdw 72 892

Solidnemu

panu wynajmę pokój słoneczny dobrze umeblowany zaraz lub od 1. Szwajcarska 24, I. piętro. zdw 72 957

Skromną

panienkę na wspólny pokój. — Wielka 9 IV. Krieger zdw 72 897

Elegancki

pokój zaraz. Skarbowa 6, III. lewo. zdw 72 893

Pokój

1 lub 2 osoby wolny. Dąbrowskiego 36, III. lewo. zdw 72 896

Elegancki

pokoik wynajmę. Podgórna 13, Patschowska. zdw 72 873

Pokój

słoneczny dwuosobowy wynajmę. Piekary 5, III. lewo. zdw 72 901

Pokój

frontowy elegancki. Śniadeckich 9, III ptr. lewo. zdw 72 914

Pokój

umeblowany, słoneczny, frontowy 1. 8. wynajmę. Niegolewskich 6, parter prawo. zdw 73 022

Pokój

próżny z używaniem kuchni wolny ul. Wybickiego. Oferty Kurjer zdw 73 024

Pokój

elegancki, pokoik Cieszkowskiego 8, III prawo. zdw 73 028

Słoneczny

pokój, Łąkowa, 10, I prawo. zdw 73 027

Jeden

lub dwa pokoje wynajmę niekrępujące wejście, Bukowska 9, II. zaraz lub 1 zdw 72 970

Dwuosobowy

elektryczność Bielawska Łąkowa 13. zdw 72 971

Wynajmę

pokój bezdzietnemu małżeństwu. Patrona Jackowskiego 25, Adamski. zdw 72 974

2 komfortowo

urządzone pokoje przy ul. Matejki 61, III ptr. prawo. zdw 72 987

Pokój

Patrona Jackowskiego 29, Żurczak. zdw 72 990

Skromne

2 panienki na pokój przyjmę. Maluśkiewiczowa, Półwiejska 11. zdw 72 993

Pokój

wolny. Wierzbięcice 39, II. lewo zdw 73 000

Pokój

balkonowy. Majewski Słowackiego 31/33, III. wejście Prusa. zdw 72 996

Czysty

pokój do wynajęcia Strusia 6, dom ogrodowy, III. prawo. rw 10 911

Ładny

duży pokój na dwie osoby Stary Rynek 10, wchód z ul. Kurzanoga, II. zdw 72 922

12 SZUKA POKOJU

Młode małżeństwo

poszukuje od 1-go września jednego lub dwóch pokoi umeblowanych z całkowitem utrzymaniem w śródmieściu. Łazienka konieczna. Oferty do Kurjera zdw 72 526

Pokoju

niekrępującego, dyskretnego, centrum poszukuje przyjezdny parę razy miesięcznie. Oferty Kurjer zdw 72 779

Pokoju

niekrępującego z całem utrzymaniem. Oferty Kurjer zdw 72 761

Sympatycznego

pokoju do 50 zł poszukuję. Kurjer zdw 72 807

Pokoju

jasnego, dużego, umeblowanego poszukuje bezdzietne małżeństwo od 1. 8. Oferty Kurjer zdw 72 815 Pierwszeństwo Jeżyce

Pokoju

skromnie umeblowanego poszukuje urzędnik państwowy. Oferty Kurjer zdw 72 839

2 pokoi

umeblowane, używanie kuchni, poszukiwane. Pościel własna. Oferty Kurjer zdw 72 909

Pokoju

niekrępującego, dobrze umeblowanego poszukuje mężczyzna. Of. Kurjer zdw 73 009

Pani

inteligentna szuka pokoju bez pościeli i utrzymaniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 906

Panienka

szuka skromnego pokoju z własną pościelą 1 sierpnia. Oferty Kurjer zdw 72 871

13 LOKALE

Ubikacje

fabryczne lub warsztatowe, nadające się również na składnice, w Poznaniu, wielkości 500, 200 i 100 mkw. z biurami, światło elektryczne, siła, wodociągi, kanalizacje na miejscu z dużem podwórzem do wynajęcia od 1 sierpnia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 72 542

Ubikacji

nadającej się na mieszkanie poszukuję Renowacje biorę na siebie. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 956

Skład

ładny zamienię na sklep lub suterenę. Kruczyński, Szewska 9. zdw 72 776

Egzystencję

znajdą w nowo budowanych składach przy Rynku Łazarskim: zegarmistrz, drogerzysta, siodlarz koszykarz, ogrodnik i t. p. Informacje na budowli. zdw 72 782

14 DZIERŻAWY

Plac

wielkości 6 000 m. kw w Poznaniu 100 m frontu ulicznego w całości lub częściowo do wydzierżawienia Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 72 540

Kawiarnię

z wyszynkiem piekarnia z wolnem mieszkaniem zaraz wydzierżawię. M Kamińska Bydgoszcz Grunwaldzka 119. Pw 3624-63.488

Piekarnia

pełnym biegu do wydzierżawienia objęcie 4 000. Skład, wyszynk piwa, sprzedaż tytoniowa 1 700 w powiatowem mieście Rawicz Kolejowa 11, Waniorek zdw 72 805

Place — mieszkania

biura, na składnice maszyn drzewa, węgli, artykułów budowlanych etc na Wildzie przy tramwaju blisko toru kolejowego zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 863

60 mórg

roli do wydzierżawienia, 70 do sprzedania, 13 klm. od Poznania Zgłoszenia Kurjer zdw 72 827

540 mórg

do wydzierżawienia z zbiorami, potrzeba 25—35000 zł. Na odpowiedź znaczek. Gozimirski, Inowrocław, Mikołaja 30. zdw 72 933

Poszukuję

dzierżawy wodnego młyna lub dobrego wiatraka; przyjmę także posadę samodzielna. Of. do Kurjera Poznańskiego zdw 72 931

Doświadczony

agronom poszukuje dzierżawy od 400—500 mórg. Zgoszenia do Kurjera Poznańsk. pod zdw 72 925

Skład

w Lesznie blisko Rynku, nadający się na każdą branżę natychmiast wprost od gospodarza do wynajęcia Zgłoszenia Leszno, Bracka 12 nw 2624

Składnicę

drzewa i węgli z telefonem i pokojem mieszkalnym żywy i martwy inwentarz, oddam. Do przejęcia potrzeba 3 500—4.000 zł. Oferty Kurjer zdw 79 952

Oddam

plac na skład węgli ubikacje tanio. Tomczak Wierzbięcice 31. zdw 72 962

15 LETNISKA

Krynica

pensjonat Flora M Kiepurowej urządzony komfortowo kuchnia wykwintna, ceny zniżone. dp 5 475

Krynica - Zdrój

Pensjonat „Reduta" Heleny Nowackiej komfortowo urządzony blisko nowych łazienek poleca pokoje całodziennem wykwintnem utrzymaniem od 11 do 15 zł dp 5388

Puszczykowo

willa Ostoja poleca pokoje z całodziennem utrzymaniem. Zgłoszenia przyjmuje Stow św. Zyty Wodna 6, parter, lub wprost w Puszczykowie zdw 72 794

Zakopane

„Schodnica" (Gubałówka) piękne położenie, komfortowe pokoje 10 zł. nw 2619

Gdynia

Kamienna Góra Pensjona „Królewianka" Władysławowej Barcikowskiej. Przyjmuje zamówienia na miesiąc sierpień. nw 2631

Letnisko

z wolnem utrzymaniem lipiec i sierpień otrzyma młoda osoba udzielając konwersacji francuskiej. Pożądana możliwie francuska z poprawnym akcentem Zgłoszenia piśmienne Jankowska Poznań, Słowackiego 38. Pw 3656-30.55

21 ZGUBY

Unieważniam

książeczkę wojskową Władysława Rocławski. zdw 72 860/1

Unieważniam

zgubione zaświadczenie absolutorjum Studjum Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Poznańskiego, Dr. Stefanja Kaiserówna. zdw 72 804

Zgubiono

ubiegłą niedzielę damski zegarek z Słowackiego do kościoła jeżyckiego, do Teatru Wielkiego Znalazce upraszam zwrócić Słowackiego 38 Jezierska zdw 72 868

Zagubione

papiery i wykaz unieważniam. Józefa Baranowska. zdw 73 034

Zgubiłam

damski złoty zegarek, monogram I. G. przy ul. Dolina (Dolna Wilda), Chłapowskiego. Uczciwego znalazcę uprasza się o zwrot za wynagrodzeniem Irena Grześkowiak, Dolina 4 zdw 72 940

Znalazłem

portmonetkę Józef Andrzejewski, odebrać można w godz. od 17—19 zdw 72 563

22 ROZMAITE

Agenci

i agentki każdej branży, emeryci, urzędnicy i nauczyciele mogą zarobić do 2 000 zł miesięcznie, zbierając zamówienia na 3% pożyczkę budowlaną przyjawszy zastępstwo w pierwszej i jedynie wyłącznie chrześcijańskiej instytucji bankowej. Zgłoszenia: Spółdzielczy Bank dla eskontu i zaliczek, Lwów, Akademicka 10. nw 2 388

Akuszerka

Kleinwächterowa w Poznaniu, centrum miasta ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro, lewo drugi dom od Placu Świętokrzyskiego zdw 71 660/1

Po sezonie

zniżyłam cenę 20% do 1. października. Sauszkowa, pracownia sukien, Romana Szymańskiego 1. zdw 72 388

Odciski, nagniotki

szybko i pewnie usuwa ja plasterki „RAZ — DWA—TRZY" Praktyczne w użyciu Sprzedaja drogerje apteki perfumerje Pw 13 090-26 15

Oddam

dziecko płci męskiej na własne. Adres wskaże Kurjer zdw 72 792

Fryzjerka

w dom. poza domem Wały Jana III 9, IV jw 4 308

Malarskie

prace wykonuje czysto i tanio. Przybylski Małe Garbary 5, dom tylny. zdw 72 878

Chiromantka zagraniczna

przepowiada z kart i z rąk przeszłość i przyszłość Wiele podziękowań. Górna Wilda 51 III. pr. zdw 72 895

Zamiana

Majątki 1200—600 mórg na kamienice. Na oodpowiedź znaczek. Gozimirski, Inowrocław, Mikołaja 30. zdw 72 934

Dla dworów

i mniejszych osiedli wykonuje tanio i dobrze wszelkie większe i mniejsze prace ciesielskie. Powołać się mogę na referencje poważnych osób. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 72 930

Futra, kożuchy

nowe, przerabiam, reperuje w domu i poza domem tanio, akuratnie. Małeckiego 36, podwórze parter. zdw 72 911

Futra

damskie naprawiam modernizuje obecnie taniej. Wierzbięcice 13, parter prawo. zdw 72 953

Telefon 15-60

Listy, paczki i bagaże. Elektroluxem odkurzam. — Czyszczenie parkietów załatwiają Posłańcy Miejscy, ul. Woźna 11. zdw 72 998

Krawcowa

poleca się poza dom Wierzbięcice 31, IV. prawo. zdw 72 972

Dziecko

dziesięć miesięcy, płeć męska, porządnych rodziców, z powodu krytycznego położenia oddam za własne. Łaskawe oferty Kurjer zdw 72 984

23 OŻENKI

Kawaler

restaurator, przystojny blondyn lat 29, poszukuje panny Cel matrymonjalny Tylko poważne zgłoszenia z fotografją która się zwraca Kurjer zdw 72 487

Dyskretnie

i solidnie kojarzy małżeństwa we wszystkich sferach społecznych największe biuro matrymonjalne „Postęp" Warszawa Senatorska 38. Na żądanie wysyłamy kilkaset ofert do wyboru Pw 3136 62 404

Wdowiec

bezdzietny gotówką, mieszkaniem ożeni się. Zgł. Kurjer zdw 72 906

Wdowiec

bezdzietny, lat 33, brunet, rzemieślnik, z własnem przedsiębiorstwem i 2-pokojowem umeblowanem mieszkaniem pozna panienkę lub wdówkę do lat 28, celem ożenku. Majątek dla wspólnego dobra pożądany. Oferty z dołączeniem fotografji która zwracam, do Kurjera Pozn. pod zdw 72 9?6

Nauczycielka

państwowa, stała (panna po czterdziestce) wyjdzie zamąż. — Warszawa, skrytka pocztowa 851 nw 2632

Pani

samotna pozna aptekarza (choć na posadzie) celem zamążpójścia. Łaskawe zgłoszenia z fotografją i wymag. proszę nad do Biura Ogłoszeń „Par" Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr 55.498 Pw 3658-55.498

24 NAUKA

English

lessons by experieneed teacher. Apply Kurjer zdw 72 750

Kursy

stenografji stenotypji otwieram 1 sierpnia. Kromczyńska Ogrodowa 16. zdw 72 950

Kursy stenografji

pisania na maszynach. Kantaka 1. II., piętro. zdw 71 550

Kursy

stenografji polskiej, niemieckiej, pisania na maszynach, księgowości, miesięczne, kwartalne i półroczne Tyran Zaworskiej, Strzelecka 33, narożnik Placu Świętokrzyskiego. Nauka bardzo staranna. Dla absolwentów półrocznego kursu dalsza stenografja bezpłatnie. zdw 72 102/3

Poszukuję

studenta matematyka do korepetycji. Adres Kurjer zdw 72 759

25 MUZYKA

Pani

lub pana do udzielania lekcyj fortepianu z codziennem ćwiczeniem 1 godziny poszukuje się. — Ofery z podaniem warunków proszę składać do Kurjera zdw 72 801

Od

1. 8. 30. poszukuje trio lub kwartetu muzycznego z najnowszem repertuarem Grody Leszczyńskie Leszno. nw 2625

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Technik dentystyczny

szuka posady. R. Bieske. Wolsztyn. zdw 71 757

Nauczycielka-wychowawczyni

z dłuższą praktyką, matura gimnazjalna, francuskim, niemieckim łaciną, muzyką poszukuje posady od 1 września Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 72 232

Panienka

lat 26, z dobrej rodziny przyjmie posadę wychowywania dzieci, z szyciem Zgłoszenia Kurjer zdw 72 495

Wielkopolanka

lat 19, wykształcona, muzykalna, przystojna poszukuje posady. — Zgłoszenia prosze Kurjer Poznański zdw 72 267

Stenotypistka

początkująca z książkowością poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 72 312

Kupiec

drogerzysta poszukuje posady, podróżującego kierownika lub magazyniera. Łaskawe oferty Kurjer zdw 72 374

Nauczycielka

wychowawczyni, z dłuższą praktyką i znajomością nowoczesnych metod nauczania poszukuje posady Zgłoszenia Kurjer zdw 71 314

Szofer

z praktyką, dobremi świadectwami poszukuje posady. A. Wójcik, Bodziszewo, poczta Murowana Goślina. zdw 70 641

Wolontarjusz

fryzjerski poszukuje posady celem dokończenia nauki. Zgłoszenia do Kurjera zdw 72 686

Kuśnierz - czapnik

dotychczas samodzielny przyjmie posadę z powodu likwidacji pracowni własnej. Oferty Kurjer — zdw 72 935

Bona - wychowawczyni

z praktyką poszukuje posady. Może udzielać lekcje. Oferty Kurjer zdw 72 932

Inteligentna

młoda wdowa, pracowita, muzykalna przyjmie posadę do zarządu domu z gotowaniem u samotnej osoby lub tam, gdzie matki brak w lepszym domu. Of. Kurjer zdw 72 921

Starsza

dziewczyna z gotowaniem szuka posady. Miejscowość obojętna. Of. Kurjer zdw 72 900

Książkowa

inteligentna, obeznana dokładnie z książkowością amerykańską, dobra maszynistka, biegła w liczeniu, szuka zaraz posady. Zgł. Kurjer zdw 72 908

Służąca

uczciwa i za fana pragnie zmienić posadę w której jest już 3 lata od 1. 8. Zgłoszenia do Kurjera zdw 72 912

Szofer

mechanik trzeźwy, obowiązkowy, kilkuletnią praktyką, dobremi świadectwami poszukuje posady. Łask. oferty Kurjer zdw 72 921

Inteligentny

mężczyzna, okazały, z dobrym charakterem pisma, z zawodu mistrz piekarski, szuka posady inkasenta-magazyniera lub podobnej, za złożeniem 2 do 3 tysięcy kaucji. Oferty Kurjer zdw 73 602

Mleczarz - serowar

długoletnią praktyką, dobremi świadectwami, poleceniami, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 030

Absolwent

Liceum Handlowego szuka odpowiedniego zajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 515

Młody

ekspedjent (żelaźniak) poszukuje posady. Referencje pierwszorzędne. Oferty Kurjer zdw 72 052

Krawcowa
domowa poszukuje pracy. Oferty Kurjer zdw 72 638

Redaktor
młody społecznik szuka pracy dziennikarskiej lub pokrewnej. Łaskawe oferty „Par", Aleje Marcinkowskiego 11 pod 55,465 Pw 3602-55,465

Panienka
z ukończonym półrocznym kursem stenografji polskiej, niemieckiej i pisania na maszynie pragnie pracować w biurze za małem wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 71 781

Młynarz
dobry fachowiec, lat 20, obeznany w młynach i wiatrakach, szybko orjentujący się na wszystkich maszynach i motorach, znający pracę kowalsko-ślusarską, zna także mniejsze remonty, pragnie otrzymać posadę od 1. 8. lub od 15. 8. 1930 r. Łask. oferty do Kurjera zdw 72 928-9

Uczeń
ma chęć wyuczenia się w zawodzie kowalsko-ślusarskim. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 72 800

Kto
przyjmie uczennicę do składu rzeźnickiego zaraz lub 1. VIII. 30? Oferty Kurjer zdw 72 798

Magister farmacji
z aprobatą przyjmuje zastępstwa. Oferty Kurjer zdw 72 797

Dziewczyna
do wszystkiego z dobrem gotowaniem szuka posady od 1. Oferty Kurjer zdw 72 795

Muzyk
pierwszorzędny jazz-perkusista-skrzypek poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 73 793

Panna
z gotowaniem przyjmie posadę do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego. Oferty Kurjer zdw 73 031

Kuśnierka
szuka pracy. Oferty Kurjer zdw 73 032

Kucharka
starsza poszukuje posady samodzielnej do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 72 960

Mistrz bud. masz.
dzielny konstruktor, organizator i kalkulator, zamiłowany precezyjonista w ogólnej bud. maszyn poszukuje odpowiedniej posady zaraz. Łaskawe zgłoszenia pod zdw 72 963

Prośba
wdowa bezdzietna, lat 36, znajdująca się w bardzo krytycznem położeniu, zajmie się gospodarstwem domowem, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer jw 4310

Polecam
się jako dobra krawcowa, wykonuję suknie, płaszcze kostjumy po niskich cenach. S. Kraetschmanowa. Długa 14. I. prawo. zdw 72 951

Posługaczka
przyjmie posadę na cały dzień. Zgłoszenia Kurjer zdw 73 001

Książkowy
dobry kupiec organizator ośm lat praktyki branży zbożowo młynarskiej, inwalida zupełny sierota, obecnie w krytycznem położeniu poszukuje posady Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 72 978

Panienka
lat 19, z dobrego domu szuka posady do dzieci z szyciem. — Oferty Kurjer zdw 72 980

Praczka
szuka prania. Oferty Kurjer zdw 72 982

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego cośkolwiek gotowania od 15. 8. 30. Oferty Kurjer zdw 72 870

Dzielna
krawcowa domowa, dziennie 3 zł Zgłoszenia Kurjer zdw 72 923

Panienka
inteligentna, dobrze wychowana, lat 18, ukończone 6 kl. gimnazjum, szuka posady jako bona. Zna też cośkolwiek książkowość gospodarczą, przyjmie posadę zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 72 937

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady od 1-go sierpnia do prac domowych z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 72 976

Poszukuję
posady szofera lub inkasenta, w wolnych chwilach zajmie się chętnie inną pracą Oferty Kurjer zdw 72 775

Gospodyni
kucharka poszukuje posady od 1 sierpnia do restauracji lub prywatnego domu. Zgłoszenia ulica Orzeszkowej 9/11 u p. Hanysz. zdw 72 774

Praczka
akuratna poszukuję prania poza domem. Oferty Kurjer zdw 72 765

Panienka
lat 17, inteligentna, dobrze wychowana, pragnie wyuczyć się za ekspedjentkę obojętnej branży Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 72 752

Maszynistka
biegła, inteligentna, lepszem wykształceniem, ukończoną szkołą handlową, znajomością języka niemieckiego, zmieni posadę. Kurjer zdw 72 835

Służąca
do wszystkiego ze spaniem poszukuje posady Oferty Kurjer jw 4 306

Młodsza
gosposia uczciwa i pracowita poszukuje posady do samotnej osoby lub w mniejszym domu od 1. lub 15. Oferty Kurjer jw 4 307

Panienka
inteligentna poszukuje posady od 1. VIII. do wszelkich prac domowych, znająca szycie do trzech osób albo do dwojga dzieci. Oferty Kurjer zdw 72 858

Posługaczka
szuka posługi Zgłoszenia Kurjer zdw 72 857

Piekarz
czeladnik młodszy z dobremi świadectwami poszukuje pracy zaraz. Zgłoszenia Swarzędz Rynek 15. St. Piekarski zdw 72 854

Krawcowa
szuka pracy, chętnie wyjedzie. Oferty Kurjer zdw 72 851

Dźwiękowe kino „Odeon"
od dziś wyświetla wielkie arcydzieło p. t.
„Płodność"
z **Dianą Carenne.** Nadprogram **„Dźwiękowa Orkiestra".**
zw 24 644

Bufetowa
poszukuje posady ewentualnie z kaucją. Oferty Kurjer zdw 72 848

Osoba
w starszym wieku, inteligentna, sumienna, posiadająca dobre świadectwa, znająca dobrze gospodarstwo domowe, szycie, wykwintną kuchnię, wszelkie zaprawy, wyroby, szuka posady na osobny folwark lub probostwo. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 72 829

Wykonuję
hafty artystyczne, przyjmuje uczennice. Kantaka 5, ogród, II., lewo. zdw 72 822

Inteligentna
panienka poszukuje posady jako początkująca do bufetu, restauracji lub cukierni zaraz lub 1 sierpnia. Oferty Kurjer zdw 72 818

Dziewczyna
lat 17, poszukuje posady służącej. Oferty Kurjer zdw 72 843

Poszukuję
posady z samodzielnem gotowaniem do wszystkiego Oferty Kurjer zdw 72 836

Dla
mojej posługaczki poszukuję posługi. Oferty Kurjer zdw 72 877

Krawcowa
domowa na wszystko szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 882

Dziewczyna
poszukuje posługi. Oferty do Kurjera zdw 72 890

Szofer
maszynista w posadzie u lekarza poszukuje odpowiedniejszej posady, chętnie dominji. Oferty Kurjer zdw 72 889

Panna
z dobrego domu szuka posady do dzieci lub do chorej osoby. Oferty Kurjer zdw 72 872

Prasowaczka
biegła poszukuje osady w praso walni od 1. 8. Oferty Kurjer zdw 72 427

Sierota
inteligentna, młodsza poszukuje posady u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 72 390

DZISIAJ w KINIE

Apollo: „Cztery pióra".
Aurora: „Pat i Patachon jako bogacze".
Corso: „Korsarze puszczy".
Edison: „Burza nad Azją".
Metropolis: „Biały kapitan".
Odeon: „Płodność".
Renaissance: „W kraju dzikich Tyburów".
Stylowe: „Detektywi" i „Zapomnisz o mnie".
Słońce: „Twoje Czarne Oczy".
Wilsona: „Niepotrzebny człowiek".

Osoba
obeznana z gospodarstwem domowem i szyciem szuka posady od 1. 8. najchętniej do dzieci. Oferty Kurjer zdw 72 425

Dziewczyna
z dobremi świadectwami poszukuje posady od 1. lub 15. u samotnych państwa lub jednej osoby. Oferty Kurjer zdw 72 437

Panienka
miła, młoda znająca cośkolwiek książkowość gospodarczą poszukuje posady początkującej w majątku. Oferty Kurjer zdp 72 281

Kucharka - gospodyni
z długoletniemi świadectwami poszukuje posady od 1 8. 30 najchętniej w majątku ziemskim. Łaskawe zgłoszenia prosze skierować do Kurjera zdw 72 289

Stenotypistka
pisząca biegle na maszynie znająca książkowość poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 308

Krawcowa
samodzielna na garderobe damska, dziecięca i ubranka szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 306

Starsza wiejska
uczciwa dziewczyna z gotowaniem i dobremi świadectwami poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 72 304

Służąca
wiejska, dobrze polecona z samodzielnem gotowaniem poszukuje posady. Oferty do Kurjera zdw 72 327

Biuralistka
uczenica z ukończoną 2-letnią szkołą handlową poszukuje posady najchętniej na majątek. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 150

Panienka
z lepszej rodziny poszukuje posady do lekkich prac domowych lub 1 dziecka z szyciem i robótkami, od 1. sierpnia. Oferty Kurjer zdw 72 393

Gospodyni - kucharka
z dobremi świadectwami z wszechstronną znajomością, sumienna i pracowita poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 72 395

Uczciwa
dziewczyna wiejska z dobrem poleceniem szuka posady do wszystkiego od 1. 8. Oferty Kurjer zdw 72 400

Gorzelany
Kongresowiak z patentem długoletnie świadectwa, poszukuje posady. Województwo Białostockie poczta Czerwin. Grodzisk Borowiński. zdw 72 504

Panienka
inteligentna zna szycie, poszukuje posady do dzieci, lub jakiejkolwiekbądź innej, miejscowość obojętna Zgłoszenia Kurjer zdw 72 499

Służąca
młoda z dobrem świadectwem poszukuje posady do dziecka i prac domowych zaraz lub od 1 8 30 Marcelego Mottego 8. Turowska zdw 72 496

Redaktor
specjalista Dziedziny filmu, mody estetyki poszukuje pracy redakcyjnej Łaskawe oferty Par" Aleje Marcinkowskiego 11 pod 55.466. Pw 3629-55.466

2.000 złotych kaucji
ewentl. więcej stawi inteligentny rutynowany handlowiec przy otrzymaniu odpowiedniej posady. Łaskawe oferty pod „Handlowiec" do „Par", Bydgoszcz Dworcowa 72. Pw 3630 63.476

Posługaczka
szuka całodziennej posługi z gotowaniem zaraz lub 1 8. Oferty Kurjer zdw 72 609

Praczka
wzorowa poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 72 616

Inteligentny
młodzieniec lat 23, poszukuje jakiejkolwiek pracy. Zgłoszenia do Kurjera zdw 72 635

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady od 1. 8. Oferty Kurjer zdw 72 746

Poszukuję
posługi lub prania. Oferty Kurjer zdw 72 745

Panienka
z ukończoną szkołą wydziałową poszukuje posady jako początkująca biurowa. Zgłoszenia do Kurjera zdw 72 634

Dyrektryza
krawiecka, krój, bielizna poszukuje posady na sierpień na wsi, za bardzo małą dopłatą. Oferty Kurjer zdw 72 642

Dziewczyna
z porządnej rodziny, dobrze polecona, z samodzielnem gotowaniem poszukuje posady od 1. sierpnia do samotnej, uczciwej osoby lub mniejszej rodziny. Oferty Kurjer zdw 72 428

Przyjmę
posadę inkasenta. Złoże kaucji 1 000 zł. Oferty Kurjer zdw 72 637

Panienka
z lepszej rodziny poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer zdw 72 640

Dziewczyna
poszukuje posługi z gotowaniem i praniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 725

Panienka
inteligentna, szuka posady do dzieci, z szyciem i cośkolwiek haftowaniem oraz do wszelkich prac domowych. Łaskawe oferty Kurjer zdw 7. 391

28 WOLNE MIEJSCA

Zarobek
stały dla wymownych panów i pań, w mieście i na prowincji. Zgłoszenia „Atlantic", Plac Sapieżyński 4. zdw 72 671

Służąca
do wszystkiego z dobrem gotowaniem do bezdzietnego małżeństwa zaraz potrzebna Zgłoszenia Chwaliszewo 70 restauracja. zdw 72 513

Do mej
restauracji i wyszynku wódek poszukuję od 1 lub 15 VIII biegłej panny dla obsługi gości, z dobrym charakterem pisma. Język polski i niemiecki pożądany Zgłoszenia z dołączeniem fotografji i odpisem świadectw do Władysław Twardowski Borek. Rynek (Wielkopolska) hotel i restauracja. zdw 72 537

Poszukuję
inteligentnego, silnego chłopca, bardzo porządnych rodziców do prac biurowych, składnicy i inkasowania. Piśmienne zgłoszenia zdw 72 821

Młynarz
z kaucją od 3 000 zł potrzebny na samodzielne stanowisko. Zgłoszenia Nadmłyn, sacja Skoki. zdw 72 816

Elew (ka)
inteligentny, uczciwy, potrzebny zaraz do biura zbożowego Zgłoszenia skrzynka pocztowa 369. zdw 72 842

Podróżujących
odwiedzających już wsie i majątki dla bezkonkurencyjnego masowego artykułu rolniczego poszukuje natychmiast poważne przedsiębiorstwo przemysłowe Zgłoszenia do Kurjera zdw 72 837

Modelki
poszukuje fryzjer. Marszałka Focha 4. zdw 72 888

Potrzebuję
zaraz czeladnika rzeźnickiego z dłuższą praktyką na samodzielną pracę oraz dzielnej ekspedjentki Matuszkiewicz, Gdynia św. Jańska. nw 2617

Fryzjerka
potrzebna zaraz. Główna. Gnieźnieńska 74. zdw 72 875

Dziewczyna
młodsza, czysta do wszystkiego (dwoje dzieci) potrzebna od 1. 8. Studzińska, Sew. Mielżyńskiego 25. III. zdw 72 812

Potrzebny
pomocnik fryzjerski zaraz. Wierzbięcice 33. zdw 72 902

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem zaraz lub pierwszego może się zgłosić. — Wierzbięcice 2. II piętro, lewo. zdw 72 865

Służąca
uczciwa z dobrem gotowaniem i do wszelkich prac domowych do dwojga starszych ludzi potrzebna od 1 lub 15 sierpnia. Wielkie Garbary 33. I. piętro lewo. zdw 72 855

Bufetowa
dobrze wyszkolona w swym zawodzie nie za młoda, potrzebna od 1. VIII. do restauracji Atlantic, Stary Rynek 80 zdw 72 849

Poszukuję
biegłej biuraliski, piszącej na maszynie w języku polskim i niemieckim zaraz Zgłoszenia przyjmuje Kasa Rolniczo-Osadnicza. Plac Wolności 8, I. piętro podwórze. zdw 72 755/6

Inkasent
do autobusu z gotówką 1000—2000 złotych potrzebny. Zgłoszenia Argus, Poznań, Piekary 18. zdw 72 967-8

Uczennica
fryzjerska potrzebna. Wierzbięcice 27. zdw 72 332 3

Uczeń
fryzjerski. Wjazdowa 8. zdw 72 485

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem od 1. 8. 30. potrzebna. Św. Wojciech 2 a I., prawo zdw 72 791

Modelki
wybitnie ładnie zbudowanej poszukuje artysta malarz. Oferty Kurjer zdw 72 802

Nauczycielki
z pełnemi kwalifikacjami poszukuje od 1 września do pięciorga dzieci w wieku od 6—9 lat na wieś w uroczej okolicy Uwzględni się tylko pierwszorzędne siły. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer zdw 71 838

Stenotypistka
pierwszorzędna, stenografująca biegle w polskim i niemieckim języku potrzebna. Inżynier Marjan Rowecki, plac Wolności 3. zdw 72 119

Marszantki
siła pierwszorzędna do prowadzenia pracowni, druga z długoletnią praktyką, potrzebne zaraz. Z. Bobowska, Poznań, Stary Rynek 70. rw 10 893-94

Panienka
biegła ekspedjentka z branży papierniczej potrzebna od 1 8. 30 Oferty z podaniem warunków oraz odpisami świadectw do Kurjera rw 10 898

Szofer
z kaucją 2 000 zł potrzebny. — Gwarancja zapewniona. Oferty Kurjer zdw 72 874

Kilka
uczennic może się zgłosić. Skład kwiatów. Kraszewskiego 15 jw 4 309

Uczeń handlowy
do składu maszyn i rowerów w Poznaniu z znajomością języka niemieckiego potrzebny zaraz. — Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 72 948

Krawcowe najzdolniejsze siły
długoletnią praktyką potrzebne „Fémina" Fredry 3 zdw 72 945

Służąca
z gotowaniem od 1 sierpnia potrzebna. Łazarz. ul. Juljusza Kossaka 21. III zdw 72 944

Posada
inkasent do autobusu, gotówka wymagana 1.500 zarobek dzienny 10 zł. Zgłoszenia Pawilon. Marszałka Focha 15. zdw 72 943

Fryzjerka
potrzebna od 1 8. Poznańska 22. zdw 72 941

Operatora
filmowego do aparatu Ertla lub Leica poszukuje. Zgłoszenia: Poznańska 27. I. ptr. zdw 72 961

Poważna firma
(Sp. Akc.) poszukuje na skutek rozszerzenia swej działalności kilku inteligentnych, wymownych panów i pań do łatwej pracy akwizycyjnej na miasto i prowincję. Posada stała. Zarobek wysoki. Tylko poważnie myślący zgłoszą się osobiście u p kier. Jungingera w czwartek i piątek od 9—12 i od 3—5 Pocztowa 31 a wysoki parter Pw 3657-30.47

Zdolnych i energicznych
zastępców za najwyższą prowizję do sprzedaży 3 % premjowej pożyczki budowlanej poszukuje. — Poznań, Dolna Wilda 76. Pw 3655 72.101

2 uczniów
przyjmie zaraz Górczyńska Odlewnia Metali i Robót Artystycznych, ul. Górczyńska 33. zdw 72 938

Apteka
p Orlem w Krotoszynie poszukuje młodsz. asystenta (tki) lub elewa z praktyką. Siły fachowe zechcą podać refer i warunki. dw 1118

Ekspedjentka
samodzielna, energiczna do piekarni potrzebna. Osobiste zgłoszenia z wygotowaną ofertą i życiorysem od 6—7. Zaremba, Górna Wilda 51. zdw 73 003

Sprzedawców
lodów szukam. Focha 15a. zdw 73 004

Dziewczyna
do dzieci. Zgłoszenia Niklasiewicz Wrocławska 37. zdw 73 005

Panna
inteligentna, z zamiłowaniem do dzieci, potrzebna do 2 chopców 6 i 7 lat zaraz. Skład kolonjalny Wroniecka 12. zdw 73 011

Dyplomowana krawcowa
ze złotym medalem przyjmie uczennice do szycia i kroju, oraz udziela kursów wieczorowych. Wróblewska, Matejki 52. zdw 73 021

Poszukuje
się człowieka który jest dobrze obeznany z wytwórnią harmonijek ustnych przedewszystkiem zna się na rodzaju blachy do wyrabiania głosów. Wynagrodzenie dobre. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod nw 2627

Czeladnik
piekarski od 3 8. potrzebny Skoracki, Leszno, Dworcowa. nw 2623

Podróżującego (ej)
sprzedawców na roboty ręczne z kaucją od 50 zł poszukuje. Oferty Kurjer zdw 72 969

Fryzjerka
potrzebna zaraz. Grzelachowski, Mickiewicza 19. zdw 72 981

Dziewczyna
do dziecka przychodząca potrzebna zaraz. Północna 10. Klinika. Zgłaszać się od 2—4 po południu. zdw 72 991

Służąca
porządna i uczciwa z gotowaniem i zaprawianiem potrzebna od 1. 8. 30. Pogorzelska. Wodna 7. w składzie. rw 10 903

Panna
z dobrego domu która zna szycie, haftowanie, cerowanie oraz zna się na gospodarstwie domowem, potrzebna jako wyręczycielka pani domu na majątku Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 72 586

Nauczycielka lub bona I. kl.
potrzebna od 1. 8. 30 lub później do trojga dzieci w wieku do lat 8. Piśmienne zgłoszenia z podaniem referencji i warunków uprasza H. Droste, Uchorowo, powiat Oborniki Wlkp. zdw 72 241

Panienki
inteligentnej poszukuje się do 3-letniego chłopczyka na Górny Śląsk. Zgłoszenia w czwartek, dnia 24. bm. godz 11—1 ul Dąbrowskiego 7. III. p u pp Mencłów. zdw 72 734

Nauczyciele ludowi wzgl. emeryci
Celem propagowania nowoczesnych artykułów budowlanych na prowincji, za wysokim wynagrodzeniem prowizyjnem zechcą W Panowie zgłaszać się pod: Poznań, skrzynka pocztowa 131. Pw 3 264-27,39

Służąca
z praniem, skromny dom potrzebna zaraz Za Bramką 7. II. ptr. prawo, wchód z bramy rw 10 910

Chcesz oszczędzać — Pij Kawę KNEIPPA!
Pm 3542-29,71

Humor zagraniczny

= Moja propozycja jest następująca: ja będę generalnym dyrektorem — 6 tysięcy miesięcznie — pan, panie pułkowniku, wicedyrektorem, 4 i pół tysiąca, — radca X. naczelnym sekretarzem, 3 tysiące. A teraz należałoby znaleźć urzędnika za 200 złotych miesięcznie, który poprowadzi całe przedsiębiorstwo!

(London Opinion). S. F.

Przedpłata na sierpień 1930 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped zł 4.00 w agencjach w mieście zł 4.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70 z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94 kwartalnie zł 14.80 pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie strajków i t. p. wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr, na stronie czwartej 120 gr, na stronie drugiej 150 gr, przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz 18.30 w nagłych wypadkach do godz 22 u stróża do wydania wieczornego do godz 10, w dni przedświąt do godz 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr., każde dalsze słowo 20 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149